

ΟΜΑΔΑ
ΣΥΝΔΙΩΡΝΙΣΤΩΝ

ΣΤΗ

ΜΝΗΜΗ
ΤΟΥ
ΑΛΕΚΟΥ
ΠΑ
ΝΑ
ΓΟΥ
ΛΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

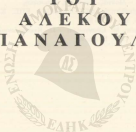
Γράμμα Αθήνας - Μέγας Προβλήτης
Κόσμος - Γράμμα

Στή Μνήμη του Άλκου Παπαγιώλη

Γιώργος Ἀθανασιάδης – Μάρκος Μαρινάκης
Κώστας Τσίπλης

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ
ΤΟΥ
ΑΛΕΚΟΥ
ΠΑΝΑΓΟΥΔΗ

Ἐκδόσεις Καστανιώτη
Ἀθήνα 1977

© Copyright: Θανάσης Καστανιώτης

Διόρθωση: Χριστίνα Γιατζόγλου

Έπιμέλεια - Μοντάζ: Λεωνίδας Χρηστάκης

Φωτοστοιχειοθέτηση: ΦΩΤΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΕ, Κεραματικού
23, Άθήνα, τηλ. 52 45 846

Αιθογράφηση: Μ. Είκογυρλίου - Π. Κυριακόπουλος, Δρά-
κωντος 13, Άκαδ. Πλάτωνος

Έκδοσις Θ. Καστανιώτη Ζ. Πηγής 3

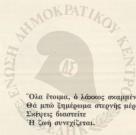
ΑΘΗΝΑ τηλ. 360 32 34

Σ' ελπίς έκδοσης και προβλεπόμενης και
αποδοχής

Σ' ελπίς έκδοσης και δημοσίευσης και
δέρ κριτικής

Στην Άλβια
Στην Ε.Α.Μ.

Όλα τσιουρα, ό λάσκος σκαμπένος
Θά υπό ζημέριμα στεργής μέρας
Σκίφεις διαστείτε
Ή ζωή συνεχίζεται.

Ίδιος, Όνειρα, Άγάπης, Ζωής
Στό δρόμο σταθείτε
Ό θάνατος δίνοι σ' άλλους ζωή.
Κάποιος γεννιέται.

Μή σός πειράζει
Μ' αϊτόν συνεχίστε
Όνειρα πάρτε νέα μορφή
Ή ζωή συνεχίζει...

Ο Άλκιος Πρωταθλής στη θέση των βασανιστών του, ήταν όχι το
πρώτο αντίστοιχο, αλλά το τελευταίο...

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Γεννήθηκα χωρίς να ξέρω το
γιατί,
κλαίγοντας αντίκρισα τον κόσμο
τάρα πεθαίνω ξέροντας γιατί,
χωρίς να κλαίω».

Άλ. Παναγούλης

Ήταν ασυμβίβαστος στις ιδέες του και άτυποχόρητος στους στόχους του.

Ήταν αδιόλλακτος στην τακτική του και ανήσυχος για την τύχη της δημοκρατίας.

Ήταν μαχητικός και δεν κούνησε ποτέ, ούτε στις μαζικές μέρες της Δεξτερορίας.

Οι παραπάνω χαρακτηρισμοί δεν είναι τίποτα άλλο παρά η μετάφραση της αγωνιστικής και της πολιτικής του δράσης, όπως αυτές διαγράφηκαν ποικιλόμορφα, στη διάρκεια της σύντομης ζωής του.

Όλη η ζωή του ήταν μία προσφορά γενιάς κινδύνους. Και πόσα δεν πέρασε!... Φυλακίσεις, βασανισμοί, ταπεινώσεις.

Με τυράλι δουλικότητα οι στρατοίημοι είχαν πιάσει πάνω του γιά να τον ληρώσουν. Και τον βασάνισαν απόλυτα και γιά πολύ καιρό, όσο δε βασάνισαν ποτέ κανέναν άλλο. Όμως το ψυχικό του σθένος νίκησε την κτηνωδία. Και βρήκε ο Άλιος Παναγούλης το ήθικό ανάστημα, στο στρατοδικείο ύστερα από λίγα χρόνια, να τούς συγχωρέσει.

Ακολούθησε σ' όλη του τη ζωή το δύσκολο δρόμο της ηθής και της προσφοράς.

Σάν βασιλευτής ποτέ δε δημοκράτησε, ποτέ δε φρόντισε να πλανήσει το λαό με καιροσκαλαπικά συνθήματα. Αγωνίστηκε με συνέπεια μέσα στις τάξεις της τυχημένης Ε.Δ.Η.Ν. αποζητώντας τον υπέρτατο σκοπό: τή Δημοκρατία.

Ήταν σε κάθε στιγμή πανέτοιμος, γιά τό κάθε ριψακίνδυνο στοιχείο της ελευθερίας και της αλήθειας. Και δε δι-

στασι να φέρει στη δημοσιότητα «τά άρχαία της Ε.Σ.Α.» παρόλους τους κινδύνους μιά και ή «δυσωδία» του αναδύ-
του μέσα από αυτό, έπιανε όλο τό φάσμα της πολιτικής
ζωής του τόπου μας.

Κι όταν αίτοί που τους κατηγορήσε σαν «πράκτορες
που ντίνοινται τό μανδύα του φρενοπροσδευτικισμού» τόν πο-
λέμησαν έπιοια, δέ δίστασε να διακηρύξει δημόσια τίς θέ-
σεις του και να όρθώσει αλόδητο τό άνόστημά του.

Ό Άλέκος Παναγούλης δολοφονήθηκε γιατί έγραξε την
αλήθεια και τή έβηκε. Ποιό δέ θέ συγχωροόσε την έκμετάλ-
λευση του όνόματός του για μικροπολιτικές σκοπιμότητες
και κομματικά ή προσωπικά όφέλη, όπως ίσως έχει άρχισει
να γίνεται από όσους θύσασδομοθν για να εκμεταλλευτοθν
τό θάνατό του και τους άγώνες του.

Άλλ' αίτοί θάθασα δέν είναι δημοκράτες, άλλά τυχο-
διώκτες και προδοκότες.

Φίλε αναγνώστη,

αίτά που θά διαβάσεις, δέν είναι τίποτα άλλο παρά μιά
προσπάθεια άπόδοσης τιμής στη μνήμη του πρώτου όργανι-
στή του όχθου κατά της δικτατορίας, του συναγωνιστή μας
Άλέκου Παναγούλη.

Είναι μιά προσπάθεια που βασίζεται σε μιά συλλογή
ιτοκειμήτων, στοιχείων, φωτογραφιών, όμιλησ και προσω-
πικών έπιτηριών, που έρχεται έπίσης να έξηγήσει τό βασικό
έρώτημα: «Ποιός ήταν ό Άλέκος Παναγούλης και για ποιόν
λόγο άγωνίστηκε.»

Τό βιβλίό αίτό, άποτέλεσμα μιάς συλλογικής δουλειάς,
δέ δημιουργήθηκε για να καλύτε τίς προσωπικές φιλοδο-
ξίας ή τίς οικονομικές προσδοκίες του όουδήςποτε.

«Όσοι κατηλεύονται τά σύμβολα, τά σκοτώνουν», Είπε
χαρακτηριστικά ό Άλέκος.

Τό βιβλίό χωρίζεται όδοαστικά σε 3 χρονικές περι-
όδους: την περίοδο πριν τό 1967, την περίοδο 1967-1974
και τέλος την περίοδο 1974-76.

Τά στοιχεία ταξινόμήθηκαν με τή μεγαλύτερη δυνατή
προσοχή και έχειρηθήκε ή όσο τό δυνατόν αντικειμενικό-
τερη παρήβαση στο κείμενο με άναφορές και κριτική.

Πιθανό να υπάρχουν παραλείψεις, έλπίζουμε όμως ότι

αυτός θα ξεπεραστούν απ' την ούσιαστική σημασία του δι-
βλίου, που δεν είναι να κοιράσει, με έκτεταμένες αναφορές
σε λεπτομέρειες, αλλά να επεξηγήσει βασικά σημεία της
ζωής του 'Αλέκου.

Φίλε αναγνώστη,

«Γιά τους ήρωες και τους αγωνιστές η μνημεία στήνονται ή
τραγούδια γράφονται».

Θά θέλαμε σάν μετονομίαση της αγάπης και της εκτίμη-
σης του λαού μας προς τον μεγάλο τον νεκρό, να στηθεί ένα
μνημείο γιά τον 'Αλέκο, στόν τόπο της δολοφονίας του, γιά
νά θυμίζει πάντα ότι τά «τροχαία άτυχήματα» δέ θά σταμα-
τήσουν την πορεία του 'Ελληνικού λαού προς την άληθινή
δημοκρατία.

Εμείς σάν πλάγιαση προσφορά γιά τό σκοπό αυτό,
άνοίξαμε λογαριασμό στήν 'Εθνική Τράπεζα (Α.Α. 430 -
611383 - 0) όπου θά καταθέσουμε όλα τά νόμματα ποσοστά
μας, απ' αυτή την έκδοση.

Καλούμε όλόκληρο τον 'Ελληνικό λαό, τά πολιτικά
κόμματα και τίς μαζικές οργανώσεις, να συμμετάσχουν έν-
τεργά σ' αυτή την προσπάθεια.

**Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΓΕΡΣΗΣ ΜΝΗΜΕΙΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ
ΑΛΕΚΟ ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ, ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΥΠΟΘΕΣΗ ΟΛΩΝ
ΜΑΣ**

ΕΛΗΚ
Αθήνα, 'Απρίλης 1977

Γιά την «ΟΜΑΔΑ ΣΥΝΑΓΩΝΙΣΤΩΝ»

Γιώργος 'Αθανασιάδης,
Μάρκος Μαρινάκης,
Κώστας Τσίτσης.

ΧΡΟΝΙΚΟ

Ο Α.Π. γεννήθηκε τον Ιούλη του 1939 στην Κεφάλη. Ήταν γιός του Βασίλη και της Αθηνάς Παναγοπούλη. Ο πατέρας του ήταν αξιωματικός του στρατού και πέθανε το 1970 απ' τή θλίψη του για τους διωγμούς που υπέστη ή οικογένειά του απ' τή δικτατορία. Η αγωνιστική του δράση ξεκινά απ' τα μαθητικά του χρόνια και από τότε γίνεται στόχος της αντίδρασης και του παρακράτους.

Τό 1956 σέ μιά διαδήλωση τραυματίζεται απ' τούς αστυνομικούς.

Τό 1960 μπαίνει στό Ε.Μ.Πολυτεχνείο στή Σχολή Μηχ. Ηλεκτρολόγων, όπου συνεχίζει τή δράση του όντας οργανωμένος στήν Ο.Ν.Ε.Κ., τή νεολαία τής τότε Ε.Κ., τής οποίας και αποτελεί βασικό στέλεχος.

Τό 1961 κι ενώ προσπαθούν νά υπερασπίσει ένα φτωχό κομμουνιστοπούλη δέχτηκε τήν επίθεση ενός λιμενοφύλακα και κακοποιήθηκε.

Τό 1962 δέχεται νά επίθεση παρακρατικών ενώ βόδιζε στήν Πλάκα και τραυματίζεται σοβαρά.

Στό Πολυτεχνείο ξεκίνησε εκείνα τά χρόνια τό γού του μέτεπειτα δικτάτορα Παπαδόπουλου, που παρίστανε τόν δημοκράτη γιά νά «καρφώνει» τούς συμφοιτητές του.

Η έπιμονή του στίς πολιτικές του θέσεις, ή μεγάλη του συνδικαλιστική αγωνιστικότητα και ή αυτονόητη του προσωπικότητα τόν οδήγησαν νά καταγγείλει στό 1963 στή γενική συνέλευση του Ε.Μ.Π., ότι τόν πληρώσαν άτομα τής ασφάλειας και τού ζήτησαν νά «καρφώσει», μέ ανταλλάγματα δόματα, τούς συμφοιτητές του.

Από τό 1965 συμμετέχει στήν Έλλην. Δημ. Νεολαία, τήν τμημένη Ε.Δ.Η.Ν. τής οποίας έγινε τό 1974 Γενικός Γραμματέας.

τὰς φθοροποιὰς ἐπιθέσεις ἰσχυρῶν, ἀπὸ τῆν καταστραφικῶν, διὰ τὸ πῦλον, παρουσίαν εἰς τὸν ἡμερῶν στίβον, ἀνθρώπων μὴ ἠσυχάνων νὰ συλλάβουν τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς μας.

Ἡ ἱστορικὴ διαθέσις τῶν γεγονότων ἠμμοιολογῶν τὴν βαθεύτητα, ὅτι ἡ καθάρασις θὰ ἀλλοκληρωθῆ, καὶ οἱ ἀρνηταὶ τῶν ἀνωτέρων, θὰ περιβῶθουν εἰς τὴν κοινὴν περιφρόνησιν. καθιστάμενοι παρασίτιστα πρὸς ἀποφυγῆν.

ΑΔ. ΠΑΝΑΓΟΥΛΗΣ

Ἄπ' τὰ τέλη τοῦ 1965 συμμετέχει στὶς συνεδριάσεις τῆς Κ.Ε. τῆς Ε.Δ.Η.Ν. ἐκπροσωπώντας τὴν Τ.Ο. Γλυφάδας. Συμμετέχει δὲ ἐνεργητικὰ σὲ ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς Ε.Δ.Η.Ν. καὶ τῆς Ε.Κ.

Ἡ ἐπικράτησις τῆς ἐξοφραγτικῆς δικτατορίας τὸν δρῶσκει νὰ ἰσχυρετῆ τὴ στρατιωτικὴν τῶν θητεία σὸ 81 Σύνταγμα Πεζικοῦ στὴ Βέροια, ἀπ' ὅπου «λιποτάκτῃ» γιὰ νὰ κινεῖται πρὸ ἀνετα. Ἐρχεται στὴν Ἀθήνα στὶς 28 Μαΐου 1967 ὅπου συναντιέται μὲ τὸν ἀδελφὸν του Γιώργου Παναγοῦλη πρὸ ἰσχυροῦσι λαογῶσι στὶς δυνάμεις καταδρομῶν. (Ὁ Γ.Π. δολοφονήθηκε τὸ Νοέμβριον τοῦ 1967 ἀπ' τὴ χούντα. Εἶχε ἰσοτροφία γιὰ τὶς Η.Π.Α., ἀλλὰ τὸν μετέθεσαν στὴ Ρόδο. Ἐφυγε καὶ πῆγε στὴν Κωνσταντινούπολιν ἀλλὰ δὲ ζήτησε πολιτικὸν ἀσυλὸν ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Στὴ συνέχεια πῆγε σὸ Ἰσραὴλ, ἀλλὰ οἱ Ἰσραηλινοὶ δὲν τοῦ ἔδωκαν πολιτικὸν ἀσυλὸν καὶ μὲ τὸ πλοῖον «Ἄννα Μαρία» τὸν ἔστειλαν στὴν Ἑλλάδα. Λένε ὅτι ἔβη ἀπὸ τὶς Φιλιππῶσις ἔπεισ στὴ θάλασσαν καὶ ἀπὸ τότε χόρησαν τὰ ἔχη του. Ὁ Γ.Π. ἕως ἦσαν πρωταθλητῆς στὴν κολύμβησι καὶ στὶς κατὰδύσεις καὶ ἡ «ἐξοφάνισι» του δὲν ἔπεισ κανέναν, ὅπως κανέναν δὲν ἔπεισ ἡ «αὐτοκτονία» τοῦ Ε.Δ.Η.Ν. - ἐπὶ ἀγωνιστῆ Γ. Μαυρογῆνη πρὸ δρεθῆμα νὰ ἔχει «αὐτοκτονήσει» μὲ πιστόλι πρὸ τὸ κράτασιν σὸ δεξιὸν χέρι, ἐνὸς σὸ χέρι αὐτὸ εἶχε ἀγκύλωσιν!)

Ὁ Ἄλκιος κρῖνεται γιὰ ἓνα μεγάλο χρονικὸν διάστημα ἀπὸ σπῆτι σὲ σπῆτι γιὰτὶ ἤδη ἀπὸ τὶς 30 Μαΐου 1967 εἶχε κρυγθῆι λιποτάκτῆς.

Στὶς 18 Ἰουνίου ἡ Ἀσφάλεια τὸν ζητᾷ σὸ σπῆτι του, ὅπου μαζί μὲ ἄλλους συλλαμβάνουν καὶ τὸν ἀδελφὸν του Στάθη Παναγοῦλη, ὁ ὁποῖος δικάζεται στὶς 25 Αὐγούστου μαζί μὲ 30 νέους τῆς Ε.Δ.Η.Ν. γιὰ διανομὴ ἀντιδικτατορικῶν προκηρῶσεων. Ὁ Ἄλκιος δραπετεῖται στὴν Κύπρον.

όπου και προετοιμάζει την απόπειρα κατά του δικτάτορα Παπαδόπουλου.

Την απόπειρα την πραγματοποιεί στις 13 Αύγουστου 1968 και άμεσα συλλαμβάνεται.

Παραθέτουμε αποσπάσματα απ' τον ημερήσιο τύπο της εποχής, σχετικές δηλώσεις κλπ.

-Η δολοφονική απόπειρα, ενέργεια άντεθνική. Είχεν εξωθεν οργανωθεί. Ήρεμια, τάξ, έλευθερία.-

(*Η βραδυνή*, 14 Αύγ. 1968)

-Χθές τό πρωί παρά τό Λαγανήσι. Δολοφονική απόπειρα έναντιον του Πρωθυπουργού, Ό δράστης λιποτάκτης ύπολοχαγός, όργανον των φασιστών, συνελήφθη.-

(*Ακρόπολις*, 14 Αύγ. 1968)

-Στρατιώτης λιποτάκτης είναι ό δράστης της απόπειρας. Όμολόγησε ότι ύπήρξε στέλεχος της Ε.Δ.Η.Ν. Πρωτοστάτης στά Ίουλιανά σέ όχλοκρατικές εκδηλώσεις.-

(*Απογευματινή*, 16 Αύγ. 1968)

-Είχον τοποθετήσει βόμβας εις την Ακρόπολι και εις τό κέντρον των Αθηνών. Σχέδιο έπεμβάσεως ξένων.-

(*Ακρόπολις*, 8 Σεπτ. 1968)

-Η κατά του άρχηγού της Έπανάστασεως και της Έθνικης Κυβερνήσεως κ. Γ. Παπαδόπουλου απόπειρα άποτελεί όμολογίαν άποτυχίας των άνθελληνικών έλληνοφώνων και ξενοφώνων δυνάμεων και συνθέτει πρόβιν εσχάτης άπογνώσεως... Όρθώς και προφανώς ό πρωθυπουργός κ. Γ. Παπαδόπουλος έδήλωσεν ότι ό Θεός είναι Φιέλληγν. Διότι διά της άποτυχεύσεως απόπειρας και τό φυσικόν θάρρος και ή Όλύμπιος ψυχραιμία του Έλληνοσ πρωθυπουργού άπεκαλύφθησαν και έκαμάρισαν τός πρωθυπουργικός άρετάσ, όλοι οι Έλληνες, όπως τόν έκαμάρισαν εις τός 13 Δεκ. και όλοι άνεγνώρισαν την Φιλελληνικότητα του Παντοδυνάμου.-

(κύριο άρθρο της εφημερίδας -*Η βραδυνή*-)

Θαυμάστε εκείνους που νοιάζονται σήμερα για τη δημοκρατία!!

Άλλά έπεται και συνέχεια:

-Δοξάζει τον Θεό εις Τήνον ό πάσης Ελλάδος Ίερώνυμος.-
-Τό Δ.Σ. της Έθνικής Οργανώσεως -Αντικομμουνιστική κίνησης Ελλάδος- συνελεύθόν έκτάκτως επί τώ άγγέλματι της άποπειρας κατά του Προέδρου της Έθνικής Κυβερνήσεως, άκούσαν σχετικήν εισήγησιν του προέδρου αύτου, άσφαίνεται όμοφώνως και σπυγματίζει την ξενόβουλον, προδοτικήν δράσιν εκείνων, οι όποιοι δυσχεραίνουν την πρόδον και την ειρήνην της χώρας και δηλοί όπι Ισταται παρά τό πλευρόν της Έθν. Έπαναστατικής Κυβερνήσεως κλπ.-

-ΑΔΕΔΥ διερμηνεύσασα αισθήματα δημοσιο-όπαλληλικού κόσμου χώρας άποδοκιμάζει μετ' άγανακτήσεως σημερινήν άφρονα και άντεθνικήν άπόπειραν. ΑΔΕΔΥ εύχεται δι' ύμάς ύγιαν και μακροσημέρευσιν επί αγαθών Πατρίδος.-

-Προσωπικόν ύπουργικόν Έμπορίου συγχαίρει ύμάς θερμότατα δια νέαν νίκην σας- (!)

-Ό Μακάριος καταδικάζει την δολοφονική άπόπειρα κατά του Πρωθυπουργού-

-Τά άτομα ότινα χρηματοδοτούν, έκτρέφουν και κατευθύνουν τά μίσθαρνα έλλημέφωνα δολοφονικά όργανα τύπου Παναγούλη παραδίδονται εις την κοινήν περίφρόνησιν και την θείαν δίκην. Στυλιανός Παττακός-

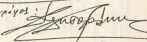
-Μετά του άνά την Δυτ. Άφρικην άκρικού ποιμνίου μου λίαν συγκεκινήμενος και περιχαρής σφόδρα προάγομαι όπως δια της παρούσης ύποβάλλω έγκαρδία συγχαρητηρίους προσησεις επί τη βελι εύδοκία διασώσει έκ της στυγεράς και μισερής δολοφονίας. Όλοκληρώσατε τό Εύλογημένον έργον της Έπαναστάσεως.

Ό Μητροπολίτης Δυτ. Άφρικης
Ευστάθιος-

-Αί σκοτεινά και έγκληματικά μέθοδοι των κομμουνιστών και των συνοδοιπόρων τους...

Κων/γος Μανιαδάκης βουλευτής ΕΡΕ-

- 1) Γιούλη - Ποζούγκων - Γιαννόπουλος ✓
- 2) Μοσχάτου - Παπαντωνίου ✓
- 3) Κυψέλη - Σακεράτος ✓
- 4) Εξάρχεια - Ανδρουτσόπουλος ✓
- 5) Αιγάλεω - Σαχηλιόπουλος ✓
- 6) Μοραχάρι - Γεροντιώλης ✓
- 7) Χαϊδάρι - Μάσφα-Γάλας ✓
- 8) Υμηττός - Βικασούλης ✓
- 9) Άγιος Ιωάννης - Κατεώνης - Πασαάς ✓
- 10) Αμαεζώνησσι - Αντρίβας - Μαρτίνογιάννης ✓
- 11) ... - Σταθαίουλης ✓
- 12) Αμύ. Πλάτ. Κελεσι - Ξύδης ✓
- 13) Βοτανικός - Ψαφειάδης ✓
- 14) Γαλατάι - Κλητοράκης ✓
- 15) Οικισμός Πασίων - Γιαννούλης ✓
- 16) Χαϊδάρι - Οργανισμ. - Ζωροβίνης ✓
- 17) Αργυρούπολη - Γαλανόπουλος ✓
- 18) Γλυφάδα - Παναγιώτης ✓
- 19) Κουπάμι - Χατζημυχελάκης ✓
- 20) Φάληρο - Πρασιναίης

Ο Πρόεδρος:

-Πρόην πιστός άπαθός τής Ε.Δ.Η.Ν. στηγματίζω και έλευνο-
λογώ τήν γκαγκατερικήν άτμον και άνήθικον έναντίον σας
άπάπειραν.

Κων/νος Σακκάς, Παραμυθιά-

(σημ: Ή προδοκάτεια σέ στιγμή έξαρσης!)

Συγχαρητήρια τηλεγραφήματα:

Δικηγορικός Σύλλογος Θεσ/νίκης, Ένωσις Έλλήνων Τοιμεντο-
διομηγάνων, Σύλλογος Πολ. Μηχ. Βορείου Ελλάδος, ό Σύνδε-
σμος Κυνηγών, ή Βασιλική Άερολέσχη, ό Σύλλογος Φοιτητών
Όδοντιατρικής Α.Π.Ο., ό βασιλεύς Κων/νος, ό πρεσβευτής τών
Η.Π.Α. Φίλιπ Τάλμποτ.

Χαρακτηριστικό: Ή παράνομος ραδιοσταθμός τού Κ.Κ.Ε.
«Ή φωνή τής αλήθειας» μετέδιδε ότι ό Παναγιούλης, ήταν
άτομο τών φασιστικών κύκλων!

-Είς εύχαριστώ διότι άνησυχήσατε, σας εύχαριστώ διότι θά
βοηθήσατε νά καθουχάση ό κόσμος και εις τό έσωτερικόν και
εις τό έξωτερικόν.

Γ. Παπαδόπουλος, Πρωθυπουργός-

Σχετικά μέ τήν άπόπειρα ό ίδιος λείπει απόν δημοσιογράφο
Άρη Σκιαδάκοπουλο τού Ταχυδρόμου:

- Γιατί άποτόχητε;

- Ήταν αλήθεια μιά άτυχία. Στίς 17 Ίουνίου συνέλαβαν τόν
Στάθη γιά μιά υπόθεση στην όποία δέν είχε αναμικθεί. Έγώ
ήμουσι ήδη λιποτάκτης. Άμέσως άρχισε στενή παρακαλούθηση
τού Γιώργου, τόν όποιο μετέθεσαν άργότερα στη Ρόδο, άπ'
όπου ήταν δύσκολο νά κινηθεί. Τότε προβληματίστηκαν και
δύο άκόμη αξιωματικοί τού 32 συντάγματος Πεζικού, τούς
όποίους είχε μιλήσει ό Γιώργος και σταμάτησαν τά πάντα.

Ήταν βέβαιον πάντως ότι στίς 13 Ίουλίου (τότε είχαμε προ-
γραμματίσει τό κίνημα, παράλληλα μέ τόν Εξσηκισμό), μέ μιά
άνακοίνωσή μας υπέρ τής Δημοκρατίας και μιά άμιλία τών πο-
λιτικών άρχηγών, θά τέλειωναν όλα. Είναι όμως πολλοί πού λη-

αφαιρούν τη μαντινάδα που αγαπούσε και ο Καζαντζάκης.

- Ίδω την λογιάσης μιὰ δουλειά
όρτος και μὴν φοβάσαι
Ἄμολα τη τὴν νιότη σου
καὶ μὴ τηνε λυπόσαι.-

- Σὲ δουλεύει νὰ μιλῶσαμε γιὰ τὸν Γιῶργο, ποὺ φέρεται ὅτι
ἔχει ἰζαφανιστῆ;

- Ὅχι. Τὸν Αὐγουστο τοῦ 1967 λιποτάκτησε καὶ ὁ Γιῶργος.
Ἐφυγε ἀπὸ τὴ Ρόδο καὶ πῆγε στὸ Ἰσραήλ. Στὴ Χάιρα. Ἐκεῖ οἱ
Ἰσραηλίτες τὸν συνέλασαν καὶ κατὰ παράβαση τῶν Διεθνῶν
Κανόνων, τὸν ἐξέδωσαν. Τὸν ἀνέβασαν στὸ ὑπερωκεάνιο
-Ἄννα Μαρία-. Τελευταία φορὰ τὸν εἶδε ἕνας καμαρότος κα-
θὼς τὸ πλοῖο περνοῦσε εἰς ἀπὸ τὴ Σύρα. Τοῦ ἔδωσε φαγητό,
τοῦ εὐχήθηκε καλὴ τύχη καὶ καύκλεισε τὴν πόρτα. Ἀπὸ ἐκεῖνη
τὴ στιγμή εἶναι βέβαιο ὅτι ἡ πόρτα δὲν ξανάνοιξε. Ὅταν τὸ
πλοῖο ἔφτασε στὸν Πειραιά, ὁ Γιῶργος εἶχε ἐξαφανιστεῖ. Εἶχε
σπάσει ἕνα σμῆγμα. Μ' αὐτὸν ἐξθίβωσε τὸ φινιστρίνι καὶ ἔπεσε
στὴ θάλασσα. Πρέπει νὰ πῶσε εἶσω ἀπὸ τίς Φιλέτες, στὴ Βούλα.
Ἀπὸ τότε δὲν τὸν εἶδε κανεὶς.

- Φόβηστε γιὰ στοιχίτι ποὺ νὰ σὰς διαφυλάτουν ἑσπερικά μὲ τὴν
ἰζαφανιστῆ;

- Ἐγινε μιὰ δίκη στὸ Ναυτοδικεῖο Πειραιῶς καὶ καταδικά-
στηκε ὁ πλοίαρχος τοῦ -Ἄννα Μαρία- γιὰ τὴν ἀπόδραση τοῦ
Γιῶργου. Τρεῖς μῆνες πρὸ τῶν ἐκλογῶν. ἤχησα τὰ πρακτικὰ
τῆς δίκης ἀπὸ τὸν ὑπουργὸ Ἀμύνης κ. Ἀβέρωφ. Εἶπε στὸν
ὑπασπιστῆ του νὰ φροντίσει νὰ μού δοθοῦν. Δέ μου δόθηκαν.
Δὲν ἔκαμα ἄλλη ἐνέργεια πρὸ τῶν ἐκλογῶν, γιατί θά θύμιζε
πτωματολογία καὶ θά ἔλεγαν ὅτι κάνω προσπάθεια νὰ πάρω
ψήφους.

- Μετὰ τὴν ἀποτυχία τοῦ κόμητος τί κάνατε;

- Ἐφυγα γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ. Γύρισα πίσω τὸ Φλεβάρη τοῦ
1968. Τὸ Μάη τοῦ 1968 ξανάφυγα γιὰ νὰ γυρίσω καὶ νὰ ξανα-
φύγω τὸν Ἰούλιο γιὰ μιὰ ἑβδομάδα. Ἐπέστρεψα τὸν Ἰούλιο καὶ
ἔμεινα μέχρι τῆς ἡμέρας ποὺ ἔκαμα τὴν ἀπόπειρα.

- Ἀπὸ τὴν ἀπόπειρα δημοσίγησε πολλὰ ἐφημεριακὰ, τὰ ἀποῖα
ἀκόμα παραμένουν. Μπορεῖτε νὰ ἰζαφάτε πῶς ἀποτύχησε;

- Εἶχα προγραμματίσει στὴν ἀρχὴ νὰ κάμω τὴν πυροδ-

τηση από ένα σημείο που ήταν κοντά στη θάλασσα και που άπειχε από τό μέρος που θά περνούσε ο Παπαδόπουλος διακόσια περίπου μέτρα. (Σ.Σ.: Ός γνωστόν, ο Παπαδόπουλος έμενε στη θερινή του κατοικία στο Λαγονήσι και για νά πάει στό γραφείο του διέσχιζε τή λεωφόρο 'Αθηνών - Σουνίου). Από τό σημείο εκείνο, είχα και όρατότητα, αλλά και δυνατότητα νά κρυφτώ. Στο δρόμο, ακριβώς στό 31ο χλμ. 'Αθηνών Σουνίου, ύπήρχε μία πινακίδα.

Είχα διαπιστώσει ότι τήν ώρα που τό αυτοκίνητο του Παπαδόπουλου έκρυβε από μένα τήν πινακίδα, ήταν ακριβώς πάνω στό σημείο που είχα τοποθετήσει τίς νάρκες. Αυτό, ήταν ένα σημείο που μέ διευκόλυνε, ώστε νά μή γίνει σφάλμα.

Πήγα τό πρωί της απόπειρας. Ένας σύντροφος ανέλαβε νά θγάλει από τό αυτοκίνητο τό καλώδιο που θά πυροδοτούσα. Καθώς τό έθωαζε όμως, τό καλώδιο υπερβούτηκε και, όπως είχε γίνει, δέν έφτανε στό σημείο απόκρυψης.

Έτσι όπως είχε γίνει, κόντηνε τό καλώδιο κι άναγκάστηκα νά κόψω τήν απόπειρα από ένα διαφορετικό σημείο. Τό νέο σημείο ήταν κοντά στό μέρος που θά πυροδοτούσα. Περίπου δεκαπέντε μέτρα. Θά μπορούσα νά είμαι πού μακριά, αλλά δέν ύπήρχε ενδιάμεσα άλλος χώρος που νά μου προσφέρει απόκρυψη. Από τό νέο όμως σημείο, είχα θέσθια μιά σχετική απόκρυψη, δηλ όμως καλή όρατότητα. Επί πλέον, δέν έβλεπα τήν πινακίδα. Μείωνα λοιπόν στό ελάχιστο τίς πιθανότητες διαφυγής μου και ύπήρχε περίπτωση νά συλληφθώ πριν κόψω τήν απόπειρα. Σκεπτείτε πόσο κοντά βρισκόμουν που άκουγα τίς κουβέντες των άνδρών του «εκατό». Από εκείνο τό σημείο πυροδοτήσα στις 8.20. Όπως αποδειχθηκε, δέν πέτυχα τό άμάξι του δικτάτορα για ένα δέκατο του δευτερολέπτου.

- *Πού άφείλεται αυτό;*

- Στο γεγονός ότι άλλαξε θέση και δέν μπόρεσα νά προσδιορίσω ακριβώς τή στιγμή που περνούσε από πάνω τό ρυτοκίνητο.

- *Ή τρίτα που άνοιξε από τήν έκρηξη δέν ήταν άρκετά μεγάλη. Αυτό έγινε άφραση νά ακουστούν πολλοί ότι δέν ήταν άρκετή ή ύλη των έκρηκτικών.*

- Δέ χρειαζόταν νά είναι μεγάλη ή όπή. Κι ένας πρωτοετής της Σχολής Πολιτικών Μηχανικών ξέρει ότι τό μέγεθος της όπής δέν εξαρτάται ποτέ από τήν ποσότητα των έκρηκτικών.

άλλά από το βάθος που θα τοποθετηθούν τα έκρηκτικά. Το έκρηκτικό ενεργεί κατά γωνία σαράντα πέντε μοιρών. Αν τοποθετηθεί σε βάθος ενός μέτρου, τότε η όπη που θα ανοίξει, θα έχει διάμετρο ένα μέτρο. Ή όπη έχει άκτινα το βάθος που τοποθετείται το έκρηκτικό. Όσο μεγαλύτερη είναι η όπη, τόσο εξασθενημένη είναι και η πίεση των αερίων της έκρήξεως.

- Τι ποσότητα έκρηκτικών είχαν οι νάρκες;

- Ήταν δύο και η κάθε μία είχε τριπλάσια ποσότητα από την ποσότητα μιας νάρκης αντιπάνκ, που αρκεί για να τινάξει ένα τάνκ στον αέρα.

- Η έκρηκτική δύναμη ήταν ίδια;

- Όχι, διότι η έκρηκτική δύναμη έχει σχέση και με τη στερεότητα του περιβάλλοντος. Ενώ το περιβάλημα της νάρκης είναι από συμπαγές σιξερό, αντίθετα το περιβάλημα της δικής μας νάρκης ήταν ασθενέστερο, οπότε καθιστούσε τη νάρκη μας διπλάσιου ισχύος μιας νάρκης αντιπάνκ. Έτσι, αρκούσε και μία μόνο από τις δύο νάρκες που θέλαμε για να τινάξει το αυτοκίνητο του Παπαδόπουλου στον αέρα.

- Είχατε λάθει πολλοί μέχρι στην απόπειρα;

- Η ενέργεια, ο τρόπος και ο χρόνος ήταν γνωστά μόνο στον Λεκανίδη, ένα από τα στελέχη της οργάνωσής μας. Υπήρχαν θέτσια και άλλα άτομα που γνώριζαν ότι θα ξεκινούσε στις 13 Αυγούστου μία ενέργεια εναντίον του Παπαδόπουλου, χωρίς όμως να ξέρουν ποιά θάταν αυτή η συγκεκριμένη ενέργεια.

- Και το κίνημα 13 του μηνός το διαλύθηκε και την απόπειρα.

Γατζί:

- Για να αποπροσανατολιστούν οι καταδικαστικές αρχές και να πάει το μυαλό τους στους μοναρχικούς, επειδή ο τέως βασιλιάς είχε σαν γούρι τον αριθμό 13. Τελικά συνελήφθησαν μερικοί.

- Αφού την τελευταία στιγμή διαπιστώσατε ότι οι πιθανότητες αποτυχίας ήταν άρκετές, γιατί δεν αναβάλατε την απόπειρα;

- Επειδή η απόπειρα ήταν μέρος ενός γενικότερου σχεδίου. Βέβαια, γνώριζα ότι σε ένα μεγάλο ποσοστό το σχέδιο αυτό δε θα εφαρμόζετο επειδή στο ξεκίνημα κανένας δεν έχει την πείρα που απαιτείται για να εκτελέσει την αποστολή που αναλαμβάνει. Πάντως, επειδή αυτό που είχα αναλάβει εγώ ήταν μέρος του γενικότερου σχεδίου, θάπρεπε να εκτελέσω

αυτό που αντιστοιχούσε σε μένα.

- Ποιά ήταν το γενικότερο σχέδιο;

- Σε διάφορα σημεία των Αθηνών θα έπεφταν χιλιάδες καρφιά λυγισμένα με κομμένη την κεφαλή τους και λυγαρισμένα. Αλλά τα καρφιά θα έπεφταν σε διάφορα σημεία της Αθήνας το πρωί πριν γίνει η απόπειρα. Στις στήλες Ολυμπίου Διός, στη Λεωφ. Αλεξάνδρου και στις εισόδους και εξόδους της πόλης. (Τά στοιχεία κυκλοφορίας των αυτοκινήτων στις περιοχές αυτές τα είχαμε από υπηρεσία της τροχαίας). Θα έπεφταν τα καρφιά, θα έσκαγαν τα λάστιχα των αυτοκινήτων και θα προκαλούσαμε συμφόρηση κυκλοφοριακή, σ' όλο το κέντρο της Αθήνας.

Την ίδια στιγμή, με βόμβες έκρηκτικές τύπου Μολότωφ θα προκαλούσαμε έκρηξεις στο Λυκαβηττό, στο Φιλοπάππου, στο Πεδίο του Άρεως και στον Εθνικό Κήπο. Αντιλαμβάνεστε ποιά ήταν η ατμόσφαιρα. Οι πυροσβέστες δε θα μπορούσαν να πάνε πουθενά, λόγω του φρακαρισματος και έτσι το κέντρο θάρους των αρχών της χούντας θα έπεφτε στα διάφορα σημεία της Αθήνας που θα καίγονταν. Έτσι θα διευκολύνετο η διαφυγή μου από τον τόπο της απόπειρας.

- Γιατί δεν έγιναν όλα αυτά;

- Διότι οι ομάδες που είχαν αναλάβει να ρίξουν τα καρφιά, δεν τα 'ριξαν.

- Γιατί;

- Αυτό είναι κάτι που δεν μπορώ να εξηγήσω. Βέβαια, η κριτική είναι εύκολη. Αν έχει όμως αναλάβει π.χ. ο Παναγιώτης ή ο Πετρόπουλος να κάνουν μια ενέργεια και είναι η πρώτη ενέργεια που κάνουν, είναι πολύ πιθανό να υπάρξει ο διαταγμός την τελευταία στιγμή. Είναι πάντως βέβαιο ότι η επόμενη ενέργεια θα έπετυγχάνετο, διότι θα νεκρώνονταν η Αθήνα για πολλή ώρα.

- Αδράνησαν δηλαδή τα στελέχη της οργάνωσης σας.

- Ναι. Οποιοσδήποτε παίρνει για πρώτη φορά το θάπτισμα του πυρός, είναι κουμπωμένος.

- Βέβαια πάντως εξεργόγη.

- Μονάχα μία μπροστά στο Στάδιο. Η πυροδότηση στο Φιλοπάππου και στο Λυκαβηττό δεν έγινε. Τις βόμβες τις είχα τοποθετήσει εγώ, την προηγούμενη μέρα.

- Μά στο λόφο του Φιλοπάππου ήταν στρατώνας και καΐτες. Τό άραιο είναι ότι ήμουν κι εγώ σάν καΐτες, που έπαχε-
τοίσα τή θητεία μου.

- Ναι, έφυλάσσετο ό λόφος. Μπορούσε όμως νά πάει κα-
νείς, άρκεί νά πήγαινε μέ τή φυσικότητα πού έπρεπε. Δέν πυ-
ροδοπήθηκε όμως. Βυθάμαι ότι εκείνο τό θράδι γιά νά τονώσω
τό ήθικό τών ομάδων, έπαιρνα εγώ ό ίδιος τόν καθένα χωριστά
(γιατί τό μέλη δέν γνωρίζονταν ανάμεσά τους) και τού 'δερνα
πώς θά πυροδοτούσε. Έφτανε νά άκουμπήσει ένα τοιγάρο.

- Άτυχήσατε...

- Πρέπει νά ξέρετε ότι ή άποτυχία είναι πάντα προτιμώ-
τερη από τήν άδράνεια.

- Τό γενικότερο σχέδιο δηλαδή δέν πέτυχε επειδή άπέτυχε ή
άπόπειρα;

- Όχι. Ή άπόπειρα άπέτυχε επειδή δέν πραγματοποιήθηκε
τό γενικότερο σχέδιο. Άν τό δεύτερο συνέβαινε, τότε ό Παπα-
δόπουλος θά ήταν νεκρός.

- Γιατί;

- Είχαμε προγραμματίσει σέ περίπτωση δικής μου άποτυ-
χίας, δεύτερη άπόπειρα, έξω από τήν Παιδαγωγική Άκαδημία.
Έκείνος όμως πού είχε αναλάβει τή δεύτερη άπόπειρα, όταν
είδε ότι οι άλλοι δέν είχαν ρίξει τίς βόμβες και τό καρφιά, δέν
έκαμε τήν άπόπειρα. Μπροστά στην Παιδαγωγική Άκαδημία
ήταν περισσότερες οι πιθανότητες γιά νά πετύχει ή άπόπειρα.
Υπήρχε όμως τό ένδεχόμενο νά ύπάρξουν θύματα. Τό μόνο
σημείο πού άπέκλειε τό θύματα, ήταν τό δικό μου. Ίσως νάταν
και ή στοά του Καραμανλή, στη Λεωφόρο Σουνίου. Αύτή ήταν
τό πρώτο σχέδιο. Νά πινάξουμε τή γέφυρα και νά πλακώσει τό
αυτοκίνητο. Τό έξωφρος όμως ήταν πολύ σκληρό και χρειαζό-
μαστε τρεις μέρες κομπρεσσέρ, άπότε θά γινόμεστε στόχος.

- Άν δέν άδρανοίσεσθε δηλαδή ή ομάδα σας;

- Δέ θά γλίτωνε ό Παπαδόπουλος στην Παιδαγωγική Άκα-
δημία.

- Και πός εκείνος πού θάκανε τή δεύτερη άπόπειρα θά κατα-
λάβαινε ότι δραστηριοποιήθηκε ή ομάδα μέ τίς βόμβες και τό
καρφιά;

- Θάβλεπε τούς καπνούς από τίς έμπρηστικές βόμβες πού
θά έκαigan τό Λυκαβηττό και του Φιλοπάππου. Έξάλλου μόνο
τό φρακάριαμα τών αυτοκινήτων θάταν άρκετό.

- Δικαιολογείτε λοιπόν την αδρότητα;

- Και Ήταν η πρώτη ενέργεια για τα παιδιά... Γι' αυτό ανέλαβα και εγώ το δυσκολότερο μέρος της αποστολής. Διότι, όταν θέλεις να πετύχεις πειθαρχία σε μία οργάνωση, δεν αρκεί νασαι θεωρητικά και μόνο αρχηγός. Αν πετύχαινε η απόπειρα, κανένας δε θα μου έλεγε ότι από το γραφείο μου και τη σιγουριά μου έδωνα μόνο διαταγές χωρίς να κάνω τίποτα. Ο πρώτος κίνδυνος θάπρεπε να είναι για τον αρχηγό.

- Γιατί δεν υπήρχε περίπτωση να συλληφθείτε στο πρώτο σημείο που είχατε διαλέξει;

- Έπειδή σε απόσταση λιγότερη από πενήντα μέτρα ήταν ένας όρμιοςκος. Εκεί με περίμενε η περιρμηη βενζινάκατος που έφαγαν να τή βρούν με ελικόπτερα δίχως να τήν έντοπίσουν. Όπωςθήποτε πρόφτανα να φτάσω στη βενζινάκατο από τό πρώτο σημείο. Από τό άλλο δοκίμασα να πάω, αλλά η βενζινάκατος ξεκίνησε άμείσως. Σιγά-σιγά θύβηκα, αλλά είχε απομακρυνθεί όταν έφτασα εγώ. Δεν μπορώ να κατηγορήσω τόν άνθρωπο. Δεν μπορούσε να κάμει διαφορετικά. Φεύγοντας μά- λιστα προχώρησε για μεγάλο χρονικό διάστημα κατά μήκος της παραλίας και στη συνέχεια άνοιχτηκε μέσα. Οι άλλοι, βλέπον- τας τή βενζίνα να φεύγει νόμισαν ότι έφευγε και ο δρόστης.

Αποδεικνύεται λοιπόν ότι ήταν σωστό τό σχέδιο, γιατί δεν μπόρεσαν να βρούν τή βενζίνα. Γι' αυτήν άνασπινάμουνα μέ- ρος και μέρες, αλλά έλεγα ότι δεν έβρω τίποτα.

- Πώς σας άπαικόληγαν;

- Κατά τύχη. Κάτω από ένα βραχάκι. Εκείνη τή στιγμή ο μοίραρχος Κεκίλης πούταν εκεί, είπε στους χωροφύλακες: «Κοιτάζτε εκείνα τό σχίνα και πάμε από τήν άλλη μεριά». Τή στιγμή εκείνη, ενώ έφευγαν, ένας χωροφύλακας είδε τό πόδι μου κάτω από τό βράχο!

- Μετά τήν άποτυχία δε σκεφτήκατε μήπως σας προόωσαν;

- Άποκλείω τήν προδοσία. Αν η χούντα τρέμαζε τήν όρ- γάνωσή μας, ήταν άπειδή δεν υπήρχε περίπτωση να βρει πλη- ροφορίες. Καμιά άπολύτως. Για μένα πίστευαν ότι θρισκόμουν στο έξωτερικό. Όσο ήμουνα στην Άθήνα ταχυδρομούντο έδώ έπιστολές δικές μου από τό έξωτερικό. Έτσι, έδωνα τήν έντύ- πωση πότε ότι ήμουνα στην Άγγλία, πότε στη Σουηδία, πότε στην Ιταλία. Έπειτα ήταν και ο έραστοτεχνισμός της χούντας που δεν τή βοηθούσε να άποσπάσει τίποτα. Στην άρχή να φαν-

ταστείς που μ' έπιασαν, νόμιζαν ότι είμαι ο Γιώργος και μούλε-
γαν:

- "Α... ύπολοχαγέ. Θα τον θρούμε και τον 'Αλέξανδρο, που
θά μός πάει...".

Όταν πιά ύστερα από δακτυλοσκόπηση βρήκαν ποιός εί-
μαι, είχαν καταξεφτίλιστεί.

- *Τίλος πάντων, γα νάμαι και ειλιακρός, δέν μπορώ άκόμα
νά καταλάβω πός μέ τόσες πιθανότητες άποτυχίας και πών δύο
σχετίων άποταλήσατε τήν άπάθεια.*

- Σας είπα: 'Η άποτυχία είναι προτιμότερη από τήν άδρά-
νεια. Άν θέλουμε κάποτε νά κάνουμε επανάσταση ή κάποια
άπάθεια, πρέπει πάντα νά σκεφτόμαστε ότι ή άποτυχία είναι
προτιμότερη από τήν άδράνεια. Τι λέτε ότι κράτησε στήν πα-
τριδα μας τήν αντίσταση; Μιά σειρά άποτυχιών που ώστόσο
προσέφεραν... Όλη ή προπαγάνδα τής χούντας χρόνια και
χρόνια, εφημερίδες, ραδιόφωνα, τηλεόραση, προπαγάνδιζαν
-εύημερία- και -εθνική κυβέρνηση-. Και έφτανε μία θύμβα γιά
νά τινάξει όλα αυτά στόν άέρα. Άνάμεσα από τίς συκοφαντι-
κές ανακοινώσεις τής χούντας ό κάθε άνθρωός σκέφτονταν
ότι κάτι συνέβαινε. Τά παιδιά αυτά που σήμερα είναι φοιτητές,
ήταν τότε δάδερκα και δεκατριών έτών. Ήταν όλοι αύτοί που
κλείστηκαν στό Πανεπιστήμιο, που τραγουήσαν στούς δρό-
μους τή λευτεριά του '73, που κλείστηκαν στό έλεος στό Πο-
λυτεχνείο. Άν ύπήρχε ό μονόλογος τής χούντας και έλειπαν
όλες αυτές οι άποτυχίες και οι δίκες, τίποτα δέ θά γινόταν.
Δίκες που μός έθγαζαν παλιάνθρωπους και έγκληματίες... Και
τά παιδιά, παίρνοντας τότε τίς εφημερίδες, δέ διάβαζαν μόνο
τίς άθλητικές σελίδες... Διάβαζαν κάποια δίκη... Και άν ή λογο-
κρισία δέν άφηνε τίποτα νά περάσει, μιλούσε τότε ή ίδια ή φω-
τογραφία, μία γκεμιάτσα, μία χερνονομία... Όλα αυτά βοήθη-
σαν...

- *Αυτό σκεφτήσατε και πίσσατε στή συγκοινωνία τής άποτυ-
χίας;*

- Δέν ήταν μόνο αυτό. Είχαμε συντάξει δελτία Τύπου και
μιά ομάδα πέντε άτόμων τήν ίδια στιγμή δίνουμε στίς προ-
σθεσίες και στά ειδησιογραφικά πρακτορεία τήν είδηση. Έτσι
δέν ύπήρχε δυνατότητα άναβολής.

- *Ό Γεωργιάδης, ύποτιγγός Έσσητερικών τής Κίπρου, είχε
σχίση μέ τήν άπάθεια;*

- Όπωςδήποτε είχε ανάμιξη. Μας προμήθευσε αριθμό ώραλογακίων βουβών και αριθμό αυτόματων όπλων που δεν τάχουν βρεί... Ή ανάκριση πήρε όμως πληροφορίες από την Κύπρο για μιά -Μερασεντές- που ήταν από εκεί. Έφαζαν και για τή -Μερασεντές-, αλλά δεν τή βρήκαν. Είχε φέρει δύο φορτία αυτόματων όπλων τελευταίου τύπου τών καταδρομών. Τά είχε στείλει ο Γεωρκάτζης. Ο Γεωρκάτζης μάς έδινε και άλλες πληροφορίες. Είχε έρθει μιά φορά στην Άθήνα πριν τήν απόπειρα. Συναντηθήκαμε οι δύο μάς. Του είπα τί πληροφορίες θέλαμε. Τis σημείωσε γιά νά τίς πάρει μέ τρόπο από τόν αρχηγό τής ΚΥΠ Κατζηπέτρο. Θέλαμε νά μάθουμε στοιχεία γιά τή χούντα. Ο Κατζηπέτρος πήγε στό -Εσπίρια-, πήρε από εκεί τόν Γεωρκάτζη και τόν πήγε στό σπίτι του. Εκεί ο Γεωρκάτζης μαγνητοφώνησε κρυφά όλη τή συνομιλία και μού τή μετόφερε. Είχα τά στοιχεία πιά που χρειαζόμουνα. Αργότερα έμαθα ότι ο Γεωρκάτζης είχε ζητήσει σάν ρουσαρέτι άλλες φορές από τόν Παπαδόπουλο, άλλες φορές από τόν Κατζηπέτρο νά μεταθέσουν στην Άθήνα μερικούς αξιωματικούς φίλους του, που είχαν ύπηρετήσει παλαιότερα στην Κύπρο. Αργότερα καθέννας απ' αυτούς τούς αξιωματικούς έγινε αυτόματα ύποπτος γιά τή χούντα.

- Φτάει τό μίος γιά μιά δικτατορία γιά νά εξιστραφεί κάπως νά σκεπάζει έναν άνόμοτο, ίσως κ' άν αϊτός είναι ο Παπαδόπουλος ίσως κ' άν ο άρμότος είναι ο Παπαγιώτης.

- Δεν είναι μόνο αυτό... Είναι κάτι περισσότερο. Άν αυτή τή στιγμή είχαμε τή δυνατότητα νά χρητήσουμε τή δικτατορία στην Ισπανία ή στη Χιλή βοηθώντας τήν Άντίσταση γιά νά προσφέρουμε, θά τό κάναμε... Είναι αυτή ή πίστη στις όπλές, αλλά πολύτιμες άρχές... Ή λευτεριά δεν έχει πατρίδα... Πατρίδα τής Λευτεριάς είναι ο καθέννας από μάς. Έγώ πολλές φορές που ήμουνα κλεισμένος μέσα, κρατώμουνα μονάχα από αυτή τήν ιδέα. Στην απομόνωση μού Άλεξαν: -Υπόγραφε, Παναγιώλη, ένα χαρτί και θά σ' άφήσαμε λεύτερο-. Και σκεφτόμουν: -Ναι. Ένα χαρτί και γλιτώνω... Δέχομαι όμως τή λευτεριά τους άλυσοδεμένη-. Και έλεγα όχι, γιατί δεν είναι μεγαλοστομία, εκεί στην απομόνωση ένιωθα λεύτερος... Κατόμαυρος από τό έξλο, αλλά λεύτερος... Δεν είχα αποδεχτεί τήν ήττα και πίστευα ότι δεν είχα νικηθεί...

Έδώ τέλειωσε ή συνέντευξη μέ τόν Άλέχο Παπαγιώλη.

Ο Άδωνης από αριστερά μεξι με τους συνεργασούς του της όργάνωσης «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΤΙΤΕΤΑΞΗ»

Στις 3 Νοέμβρη 1968 άρχίζει ή δίκη του Άλέκου και 14 συντρόφων του.

-Δίς εις θάνατον ό Άλεξ. Παναγούλης. Έπτά άλλοι εις ποινάς καθείρξεως και τέσσαρες άθώοι-.

(Τό Βήμα, 19 Νοεμβρίου 1968)

-Δίς εις θάνατον, διά την άπόπειραν κατά του Πρωθυπουργού, ό Α. Παναγούλης - Είς σέ ισόβια δεσμά - 7 εις ποινάς καθείρξεως (2 - 24 έτών) - 6 ήθωώθησαν (οί 2 μέ άναστολή)-.

(Έθνος, 18 Νοεμβρίου 1968)

Τί έγινε όμως κατά τη διάρκεια της δίκης; Ό καταμερισμός εϊθύνης άρχισάν - μελών της οργανώσεως αναφερόταν γιά τους παρακάτω: Πατριάρχου Άνδρέας του Γεωργίου, Νικολαΐδης Νικόλαος του Γεωργίου, Βαρδινογιάννης Παύλος, Γιωρκάτζης Πολύκαρπος, Παναγούλης Εδστάθιος, Παναγούλης Άλέξανδρος, Λεοντίδης Νικόλαος, Κλωνιζάκης Ίωάννης, Ταμπάκης Νικόλαος, Βερβεσίδης Έλευθέριος, Έλευθεριάδης Γεώργιος, Άδρόμης Γεώργιος, Γιώτας Εδστάθιος, Κλωνιζάκης Άγιτίμος, Πρίντιζης Άγιάνιος, Πακούλιας Μιχαήλ, Σγγάλης Άλέξανδρος, Τσιγγαννάκης Δημήτριος, Αναστοπούλου Βασίλειος και Βολασιδης Ίωάννης.

Εϊδικά στην παράγραφο 60 του κατηγορητηρίου αναφερόταν:

60. Παναγούλης Άλέξανδρος του Βασιλείου έτών 30, γεννηθείς έν Άθήναις και κατοικών όμοιος, τέως σπουδαστής του Έθνικού Μετροπολίτου Πολυτεχνείου. Υπήρξεν ήγετικόν στέλεχος της οργανώσεως -ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ- και άρχικώς κατά την ίδρυσην ταύτης έν τώ εξωτερικώ, εϊτα δέ έν Έλλάδι και έκτελεστικόν όργανον ταύτης. Εύρίσκειται εις την κορυφήν της πυραμίδος του δυναμικού κλιμακίου της οργανώσεως υπό τόν τίτλον ΛΑΟΣ, υπό τό ψευδώνυμον -ΑΝΙΚΗΤΟΣ-. Η όλη δραστηριότης τούτου από του χρόνου καθ' όν εγκατέλειψε αόθαιρέτως τας τάξεις του στρατού, κηρυχθείς λιποτάκτης, μέχρι της έπ' αΐτοφάρω συλληψείας του κατά την δολοφονικήν άπόπειραν της 13ης Αύγουστου 1968, εις θάρος του Προέδρου της Έθνικής Κυβερνήσεως, ανεπτύχθη και έξετέθη λε-

πομερώς εις τό Ιστορικών του παρόντος παρίστατος. Ένταύθα διά να δοθῆ μιὰ εἰκόνη τῆς προσωπικότητος τοῦ Α. Παναγιώτη, θά παρασχεθῶσι τά κάτωθι ἐπίσημα στοιχεία: Ἐχει φέκελλον εἰς τήν Ὑποδιεύθυνσιν Γενικῆς Ἀσφαλείας Ἀθηνῶν, ἐν ᾧ ἀναγράφονται ὅτι ἐν ἔτει 1956 ἔλαβε μέρος εἰς ἀπηγορευμένην φοιτητικὴν συγκέντρωσιν καὶ ἐτραυματίσθη εἰς σύγκρουσιν μετ' Ἀστυνομικῶν. Τὴν 2αν Ἰουνίου 1956 συνελήφθη ὡς ὑπόπτος κλοπῆς. Τὴν 2αν Μαΐου 1957 συνελήφθη ὑπὸ τῶν ἀρχῶν Χωρῆκής διότι ἀνατίκας ἐτραυμάτισε τὸν ἰδιώτην Σταθόπουλον Παναγιώτην. Τὴν 20ην Μαρτίου 1959 συνελήφθη ὑπὸ τοῦ Τμήματος Ἀσφαλείας Γλυφάδας διότι διέρρηξε τὸ κατάστημα οἰκοδομικῶν ὑλικῶν Χαλδούπη καὶ ἀφῆρεσε 230 δραχμὰς καὶ ἐν ὠρολόγιον. Τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1964 συνελήφθη ὑπὸ ὑπαλλήλων τοῦ Β' Ἀστυνομικοῦ Τμήματος διότι διὰ μαχαίρας ἐπέτεθῆ ἐναντίον ἰδιώτου, ἐπιτεθείς ἅμα καὶ κατὰ τῶν ἀστυνομικῶν. Κατὰ τὴν 16ην Ἰουνίου 1966 στρατώτης ὡν συνελήφθη ὑπὸ τοῦ ΑΓ' Ἀστυνομικοῦ Τμήματος καὶ ἀπεστάλη εἰς τὸν Εἰσαγγελεῖα Πλημμελειῶν κατηγορούμενος ἐπὶ τεντυμπολισμῷ. Ἀπὸ τῆς εἰσόδου του εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον ἐγένετο μέλος τῆς νεολαίας τῆς Ἐνώσεως Κέντρου καὶ συνεργάζετο στενύτατα μετὰ τῶν κομμουνιστῶν. Τὸ ποινικὸν μητρώον του εἶναι θεθερωμένον.

Οὗτος εἰσῆλθε εἰς Ἀνωτάτην Σχολὴν Μηχανολόγων - Ηλεκτρολόγων τοῦ Ἐθνικοῦ Μετροβίου Πολυτεχνεῖου τὸ ἔτος 1960 κατόπιν ἐπιτυχῶν εἰσιτηρίων ἐξετάσεων, καὶ ἐνεγράφη εἰς Α' τάξιν αὐτῆς κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1960 - 61. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ρηθέντος ἔτους, προήχθη εἰς Β' τάξιν, εἰς ἣν καὶ ἐνεγράφη. Εἶτα ἀπερρίφθη διδασχικῶς κατὰ τὰ ἀκαδημαϊκὰ ἔτη 1961 - 62 ἐκ τῆς ἐτησίας προόδου, 1962 - 63 καὶ 1963 - 64 ἐκ τῶν ἐπαναληπτικῶν προαγωγικῶν ἐξετάσεων. Κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1964 - 65, ἐνεγράφη, διὰ 4ην φορὰν εἰς Β' τάξιν, μὴ προσελθὼν εἰς τὰς ἐπαναληπτικὰς προαγωγικὰς ἐξετάσεις, ἔκτοτε δὲν ἐνεγράφη. Κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ἐν ἀρχῇ προέθη εἰς αὐθορμητοὺς ὁμολογίας, ἀπεκάλυψεν ἐν μέρει τὴν δρᾶσιν του καὶ τινὰς ἐκ τῶν συνεργατῶν του, εἶτα ὅμως, προφανῶς μεταμεληθεὶς διὰ τὴν ἐξάρθρωσιν τῆς ὀργανώσεως, τὴν ὁποῖαν ἀντετέλεθη, ἤλλαξε στάσιν καὶ ἔκτοτε ἀρνεῖται τὰ πάντα.

Ἐπίσης τονίζεται ἰδιαιτέρως ὅτι πλείστα σημεῖα τῶν ἀρχικῶν ὁμολογιῶν του μετὰ τὴν ἐξάρθρωσιν τῆς ὀργανώσεώς του ἐλέγχονται μὴ ἀνταποκρινόμενα εἰς τὴν πραγματικότητα.

Ποινικῶς εὐθύνεται ἐπὶ λιποταξία εἰς τὸ ἐξωτερικόν ἐπὶ παραβάσει τοῦ Α.Ν. 509/47 ἐν συναυτουργίᾳ ὑπὸ τὴν ἐπιβαρυντικὴν περίπτωσιν τῆς συμμετοχῆς του ὡς Ἀρχηγοῦ, ἐπὶ ἀποπειρὰ ἀνθρωποκτονίας καὶ ἐπὶ παραβάσει τῆς ὑπ' ἀρ. 1/67 προκηρύξεως τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ ΓΕΣ (ὄπλοφορία καὶ κατοχὴ ἐκρηκτικῶν ὑλῶν).

Οὗτος συλληφθεὶς ἐπ' αὐτοφώρῳ τὴν 13ην Αὐγούστου 1968, πλησίον τοῦ σημείου τῆς βολεφονικῆς ἀποπειρᾶς εἰς βάρος τοῦ Προέδρου τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἀπολογηθεὶς τὴν 15ην Αὐγούστου προφυλακίσθη, ἐκδοθέντος τοῦ ὑπ' ἀριθ. 10/68 σχετικοῦ ἐντάλματος προφυλακίσεως.

Καὶ στὶς 17 Νομβρίου 1968 ἀνακρινόμενος ἀπὸ ἐφημερίδες ἢ ἐκ τῶν πρῶτόμων γνωστῆ ἀπόφασις:

Ἡ τελικὴ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου ἦταν ἡ ἑξής:

Παναγιώτης Ἀλεξ. Πουτῆ τοῦ θανάτου διὰ τὴν παράβασιν τοῦ Α.Ν. 509/1947, ποινῆ τοῦ θανάτου διὰ τὴν λιποταξίαν, κάθειρξις 15 ἐτῶν διὰ τὴν ἀπάταιρην ἀνθρωποκτονίας καὶ φυλάκισις 3 ἐτῶν διὰ τὴν ἀπειθειαν εἰς στρατιωτικὴν ἐντάλην (κατοχὴ ὀπίου καὶ ἐκρηκτικῶν ὑλῶν).

Ε. Βαρυδάκης: Ἰσόβια δεσμά, διὰ τὴν παράβασιν τοῦ Α.Ν. 509.

Ι. Κλωνιάκης: Κάθειρξις 20 ἐτῶν διὰ τὴν παράβασιν τοῦ Α.Ν. 509, κάθειρξις 12 ἐτῶν διὰ συνουργίαν εἰς τὴν ἀπόπειραν τῆς ἀνθρωποκτονίας καὶ φυλάκισις 2 ἐτῶν διὰ τὴν ἀπειθειαν.

Ν. Λεκανίδης: 23ετῆ κάθειρξις

Ν. Τσιμπέλης: 18ετῆ κάθειρξις

Γ. Ἐλευθεριάδης: 18ετῆ κάθειρξις

Γ. Ἀθρόμος: 16ετῆ κάθειρξις

Οἱ ἐφημερίδες: «Ἀπὸ σήμερον ὅτε ἔχει ἤδη παρῆλθει τὸ ὑπὸ τοῦ Στρατιωτικοῦ Ποινικοῦ Κώδικος προβλεπόμενον κατώτατον ὄριον τῶν 24 ἔξτων ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐκτάκτου Στρατοδικαίου, εἶναι δυνατὸν νὰ ἐτελειωθῇ ἀνὰ πάσαν στιγμὴν ὁ Ἄλ. Παναγιώτης, διὰ τῆς

αποφάσεως, η οποία εξεδόθη την 8.20' εσπερινήν της Κυριακής, ο Παναγιώτης καταδικάσθη δὲ εἰς θάνατον. Ἡ ἀπόφασις ἐκτελεῖται κατὰ τὸ Σ.Π.Κ. ἐντός τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς της.

Ὁ καταδικασθεὶς θνήσκει νὰ υποβάλλῃ αἴτησιν πρὸς τὸ Συμβούλιον Χαρῶτων.

Ὁ Ἄλκιος ἀρνήθηκε νὰ υποβάλλῃ αἴτησιν Χάριτος.

Στὸ μεταξὺ τὸ κῆμα διαμαρτυρίας γιὰ τὴν ἀπόφασιν διογκωνόταν καὶ ὅσοι οἱ δημοκρατικὲς ὀργανώσεις καὶ φορεῖς ἐκινητοποιοῦντο πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνσιν, μὲ πρωτοπόρα δύναμιν τὴν Ε.Κ. - Ε.ΔΗ.Ν. ἐξωτερικοῦ. Ἀκόμη καὶ ὁ Πάπας ζήτησε νὰ μὴν ἐκτελεσθῇ ὁ ἀρνησθεὶς.

(Στὴν 29 Νοεμβρίου 1968 ὁ Ἄλκιος ἀποβάλλεται ὀριστικὰ ἀπὸ τὸ Ε.Μ. Πολιτεχνεῖο, μὲ ἀπόφασιν τῆς Συγκλήτου του).

Μετὰ τὴ ὀδὴ κλείνεται σὲ διάφορες φυλακὰς. Δὲ σταματᾷ ὅμως καὶ μέσα στὴ φυλακὴ τὸν ἀγῶνα. Γράφει ποιήματα. Πολλὰς φορὰς μὲ τὸ αἷμα του. (Πολλὰ ποιήματα τὰ μελοποιήσῃ λέγο ἀργότερα ὁ μουσικοσυνθέτης Μ. Θεοδωράκης).

Ἡ ζωὴ συνεχίζεται:

Ὅλα ἴστωμα, ὁ λέσκιος ἀκαρπένιος
Θά μὲν ἐκμύρισμα στερνῆς μέσος
Σπέρμειν θιαστέϊτε
Ἡ ζωὴ συνεχίζεται.

Ἰδέσθω, ὄνειρα, Ἀγάπης, Ζωῆς
Στὸ ὄραμα σταθεῖτε
Ὁ θάνατος δίνει ἀλλοιὺς ζωῆ.
Κάποιος γεννιέται.

Μὴ σὰς πειράζει
Μ' αἰτῶν συνεχίστε
ὄνειρα πάστε νέα μορφή
Ἡ ζωὴ συνεχίζει...

(1968, μετὰ τὴν καταδίωξιν του εἰς θάνατον)

Υποβάλλεται σέ αφάνταστα βασανιστήρια, αλλά δέ λυγίζει.

Σχετικά ό ίδιος λέει στήν κατάθεσή του στό στρατοδικείο στίς 21 Αύγουστου 1975:

-Κύριε πρόεδρε - Έτσι άρχισε τήν κατάθεσή του ό κ. Άλέκος Παναγούλης - συνελήφθηγ στίς 13 Αύγουστου 1968. Έμεινα στίς φυλακές μέχρι τίς 21 Αύγουστου 1973.

ΠΡ.: Σέ ποιές φυλακές;

Μ.: Στό κρατητήρια τής Στρατιωτικής Άστυνομίας (ό κ. Παναγούλης δέν άνέφερε καθόλου τήν λέξη ΕΣΑ). Στό Κέντρο Έκπαιδείσεως τής Έλληνικής Στρατιωτικής Άστυνομίας (ΚΕ-ΣΑ). Ό πρόεδρος τόν διακόπτει:

ΠΡ.: Γιατί ούς συνέλαβαν;

Μ.: Μέν συνέλαβαν γιά άπόπειρα έναντίον του δικτάτορα Παπαδόπουλου. Κι ό μάρτυρας συνέχισε:

- Μέν συνέλαβαν τίς πρωινές ώρες τής 13ης Αύγουστου, δύο περίπου ώρες μετά...

Ό πρόεδρος διατάσσει τήν έξοδα τόν φωτογράφων από τήν αίθουσα και διατάσσει τήν προουρά νά έκτελεί τίς διαταγές του και συμπληρώνει:

- Δέν μπορούμε νάχουμε κουβέντες μέ τούς φωτογράφους...

ΠΑΝΑΓΟΥΛΗΣ: Μπορώ νά συνεχίσω, κ. πρόεδρε;

ΠΡ.: Νά συνεχίσετε, μάλιστα...

ΠΑΝ.: Συνελήφθηγ...

Θά αναφερθώ σέ συγκεκριμένα περιστατικά...

ΠΡ.: Θέλω συγκεκριμένα περιστατικά, χωρίς κρίσεις...

ΠΑΝ.: Κύριε πρόεδρε, γνωρίζω νά σέβωμαι τήν δικονομία και θά άποφύγω και χαρακτηρισμούς και κρίσεις...

ΠΡ.: Δέν θέλω νά δημιουργηθούν όξύτητες.

ΠΑΝ. Δέν επιδιώκουμε έμείς τίς όξύτητες κ. πρόεδρε. Ούδέποτε έμείς θά καταδεχόμαστε νά καταθεύμε στό επίπεδο έκείνων πού δημιούργησαν όξύτητες όταν έμεις είμασταν κατηγορούμενοι.

Ό κ. Παναγούλης συνεχίζει:

- Από τά πρώτα πρόσωπα πού συνάντησα - και αναφέρομαι μόνον στούς παρόντες κατηγορουμένους (οί Μάλλιος και

Μπάμπιαλης θά δικαστούν άλλοι) ήταν ο τότε ταγματάρχης πεζικού Θεοφιλογιαννάκος Θεόδωρος.

Όταν με προτεταμένα τὰ περιστροφά, ένας μοίραρχος με μιά ομάδα χειροφυλάκων με έβγαλαν από μιά πρόχειρη κρύπτη στην όποια θρισκόμαυνα, ο πρώτος που έτρεξε ήταν ο ταγματάρχης Θεοφιλογιαννάκος - τότε ταγματάρχης - που ύρυσόμενος - ένα μαγιό μόνο φορούσα - και για να κάνει μιά σωματική έρευνα σ' έναν άνθρωπο που φορά μαγιό, ή πρώτη του ενέργεια ήταν να βάλη τὰ χέρια του στα γεννητικά μου όργανα.

Στην συνέχεια, κτυπώντας με, μ' έβγαλαν σ' ένα πολιτικό αυτοκίνητο. Εκεί θρισκόταν ο άπόατρατος στρατηγός και ύπουργός της Χούντας, Τζεβελέκος.

Ο πρόεδρος διακόπτει:

ΠΡ.: Δέν θέλω να εξέρχεστε τού θέματος. Ένώ ή κατηγορία είναι σαφής, θέλω να μου πητε για τόν Θεοφιλογιαννάκο και για τόν Κατζίτζη.

ΠΑΝ.: Κύριε πρόεδρε, παρουσία τών προσώπων που σας αναφέρω, άρχισαν να με κακοποιούν.

ΠΡ.: Καταλάβετε τί σας ρήτησα, κ. μάρτυς;

ΠΑΝ.: Δέν όμιλώ για τόν.

ΠΡ.: Καταλάβετε, στα δύο σημεία που σας ρήτησα;

ΠΑΝ.: Έν τοιαύτη περίπτωση, να ακολουθήσω κι εγώ την τακτική τού Παπαδόπουλου να κάνει μιά ανακρίση και να μη πώ τίποτα. Θρίσκονται εδώ για να καταθέσω (δυνατά): και για να καταθέσω πρέπει να γίνη σαφές στην κοινή γνώμη τό τί ύπέστην. Δέν μπορώ με την διαδικασία αυτή να συνεχίσω την κατάθεσή μου.

ΠΡ.: Κύριε μάρτυς, ξέρετε ότι θρίσκετε σέ δικαστήριο;

ΠΑΝ.: Τό γνωρίζω κ. πρόεδρε. Και γνωρίζω ότι εύρισκόμενος στό δικαστήριο πρέπει να καταθέσω εκείνα τὰ όποία θέλω να καταθέσω...

Με αυτή την έννοια και εις την γραπτή κατάθεση που έδωσα, έτόνιασα ότι επιφυλάσσομαι και ενάπιον τού δικαστηρίου να συμπληρώσω κάθε λεπτομέρεια που θεωρώ χρησιμη προκειμένου να διαμορφώση τό δικαστήριο σας γνώμη.

ΠΡ.: Έχετε ύπ' όψη σας την δικονομία ποιός διεθύνη την διαδικασία;

ΠΑΝ.: Γνωρίζω ότι όσείς διευθύνετε, αλλά αισθάνομαι ότι δέν μου επιτρέπετε να πώ αυτά τὰ όποία θέλω.

ΠΡ.: Τι θά πητε;

ΠΑΝ.: Θέλω νά περιγράψω τά περιστατικά από τήν ώρα πού συνελήφθην μέχρι τή στιγμή...

ΠΡ.: Δέν μέ ενδιαφέρουν.

ΠΑΝ.: Αὐτά ἔχουν σχέση μέ τήν κατηγορία, μέ τοὺς κατηγορουμένους. Αὐτά τὰ πρακτικά θά τὰ χρησιμοποιήσουν καί σέ ἄλλες δίκες. Καί θά ρωτήσουν γιατί δέν τὰ εἴπατε ἐκεῖ; Ἐδῶ λείπουν οἱ κυριώτεροι θασανιστές. Αὐτοὶ εἶναι οἱ ὑπέρτεροι, εἶναι...

ΠΡ.: Παραφέρασθε καί ἐκτρέψαθε...

ΠΑΝ.: Ἐκτελοῦσαν διαταγές. Μπροστά στόν ὑπουργό καί στόν Λαδᾶ μέ κτυποῦσαν. Μπροστά στόν Ἰωαννίδη μέ κτυποῦσαν... Πῶς δέν θά τοὺς ἀναφέρω αὐτοὺς; Αὐτοὶ εἶναι οἱ κυριώτεροι θασανιστές. Αὐτοὶ γιὰτί βρίσκονται σέ μιᾶ ἄλλῃ αἴθουσα. Ἐδῶ εἶναι ἡ πρώτη αἴθουσα ἀπό τήν ὁποία ἐπρίπε νά περάσουν.

ΠΡ.: Εἶπα νά μὴ δημιουργήσ ὀξύτητες.

ΠΑΝ.: Δέν δημιουργῶ ὀξύτητες. Μά ἤρεμία θά ἐκθέσω τήν ὄλην κατάστασιν.

ΠΡ.: Μά ὅταν λέσ ὅτι δέν εἶναι ἐδῶ ὅλοι καί ἀφηνεῖς καί αἰσχρός καί ἐναντίον μᾶς;

ΠΑΝ.: Δέν βρίσκονται ὅλοι...

ΠΡ.: Μά τώρα εὐὸ θά μᾶς πῆς ὅτι δέν εὐρίσκονται ὅλοι;

ΠΑΝ.: Ἐγὼ κ. πρόεδρε, δέν θέλω νά συμπληρώσω τίποτα πέραν τῶν ὄσων εἶπα.

ΠΡ.: Ἐγὼ σέ ρώτησα...

ΠΑΝ.: Θρέθηκα στό Ἰντατοδικεῖο, κ. πρόεδρε καί δέν μού ἐπέτρεψαν νά μιλήσω. Κι ἤθελα νά πῶ αὐτὰ πού θέλω νά πῶ καί τώρα...

ΠΡ.: Κι ὅλα αὐτὰ θά τὰ πῆτε; (ἐννοεῖ τὰ ἀναφερόμενα στό πρακτικὸ τῆς δίκης στό ἔκτακτο Ἰντατοδικεῖο).

ΠΑΝ.: Ὅχι δέν θά τὰ πῶ, κ. πρόεδρε, τίποτε πέραν τῶν ὄσων εἶπα, φράση...

ΠΡ.: Ἐλεγε, Ἐδῶ ἔχετε μιᾶ κατάθεσιν τριῶν σελίδων αὐτὸ θά πῆτε.

ΠΑΝ.: Θά πῶ λιγώτερα, κ. πρόεδρε. Διαφορετικὰ διατάξετε νά ἀναγνωσθῆ ἡ κατάθεσὶ μου.

ΠΡ.: Κόρις μάρτυς, μὴ ἐκτρέψαθε διότι θά φθάσωμε ἀλλοῦ.

ΠΑΝ.: Δεν εκπρέπομαι, αλλά όταν έρχομαι να καταθέσω εγώ, λαμβάνονται μέτρα τέτοια ώστε, να φμωθούμε. Πέρασαν άλλοι μάρτυρες και κατέθεσαν και εκτός θέματος. Έμεις αυτή τη στιγμή σεβόμεθα την δικαιοσύνη...

ΠΡ.: Ό,τι έγινε, σε παρακαλώ...

ΠΑΝ.: Δεν θα συμπληρώσω τίποτα. Θα πώ μόνο μιá φράση που είναι γραμμένη στα πρακτικά της δίκης μου στο Διαρκές Στρατοδικείο.

ΠΡ.: Νά μη πείτε φράσεις ύβριστικές και γενικές...

ΠΑΝ.: Είναι γραμμένη. Μου έπιτρεψε να την πώ ο πρόεδρος του Στρατοδικείου της χούντας. Κι είναι γραμμένη στο επίσημο πρακτικό, σελ. 245.

ΠΡ.: Αυτό (τά πρακτικά) θέλτε να στην τάπη σας. Ό μάρτυς από μνήμης...

ΠΑΝ.: Τότε ζητώ αυτή ή φράση να γραφεί στα πρακτικά.

ΠΡ.: Τι θα γραφτεί και τι δεν θα γραφτεί στα πρακτικά είναι θέμα δικό μου, εγώ διατάσσω (σε έντονο ύψος).

ΠΑΝ.: Έπειδή απουσιάζει η πολιτική αγωγή;

ΠΡ.: Ανηθικία θα κάνουμε εδώ. Είσαι περίεργος. Περίεργος άνθρωπος.

ΠΑΝ.: Τούς κατηγορούμενους Κατζιτζή και Θεοφιλογεωνάκο τούς είχα μηνύσει τό 1968. Δεν περίμενα να πιάσ η χούντα για να τούς μηνύσει.

ΠΡ.: Έδώ τώρα να μός τό πείτε και να μη εξάψετε.

ΠΑΝ.: Κατ' αρχήν...

ΠΡ.: Μην εξάψετε.

ΠΑΝ.: Εξάψετε τού πνεύματος της δικονομίας σε όλους τούς μάρτυρες, απευθύνε τό λόγο στον πληθυντικό αριθμό...

ΠΡ.: Τώρα θα γίνω και κατηγορούμενος από σας.

ΠΑΝ.: Σε όλους απευθύνετε τό λόγο στον πληθυντικό αριθμό. Ό πρόεδρος της χούντας μου απήθυνε τόν λόγο στον ενικό αριθμό.

ΠΡ.: Προχωρείστε, κ. μάρτυς και μη συγχίζεστε, με ήρεμο ύφος. Πείτε μας τί συνέβη στην ΕΣΑ.

ΠΑΝ.: Μά δεν μου τό επιτρέπετε.

ΠΡ.: Ίας τό επιτρέπω...

ΠΑΝ.: Μά όφου δεν μου επιτρέπετε;

ΠΡ.: Όχι, όσείς εκπρέσατε... Ίας ρώτησα τί έγινε στο ΕΑΤ/ΕΣΑ.

ΠΑΝ.: Με τό ΕΑΤ/ΕΣΑ ή πρώτη μου έπαφή έγινε τις πρώτες πρωινές ώρες...

ΠΡ.: Πάστε τα τώρα όλα με συντομία...

ΠΑΝ.: Τις πρωινές ώρες στην παραλιακή οδό πού έγινε ή απόπειρα έναντίον τοῦ Παπαδόπουλου, έπεσα στά χέρια τοῦ Θεοφιλογιαννάκου.

Από την ώρα εκείνη καί μέχρι της στιγμής πού θυγήκα από τις φυλακές μου δόθηκε πολλές φορές ή εύκαιρία νά συναντήσω τόν κατηγορούμενο Θεοφιλογιαννάκο. Από την πρώτη στιγμή καί παρουσία τών Λαδά, Τζεβελέκου, Καραμπάτσου καί άλλων, άρχισα, με τά χέρια δεμένα πίσω, νά μου κάνη έγκαυματα με τό τσιγάρο, άρχισα νά μου τραβά τά μαλλιά καί νά μου κτυπά τό κεφάλι άφύσμητος καί στην συνέχεια έφθασαν στό ΕΑΤ/ΕΣΑ.

Εκεί τόν φωτογράφησαν καί ο κ. Δαβαροάκος (ιατρός), τόν έξήτησε επί πέντε λεπτά (πρόχειρο τσίγκ άπο). Μετά από αυτή τή διακοπή, ανέχθιας ο κ. Παναγοῦλης, καί μέχρι την στιγμή πού έγινε ή δίκη μου στό έκτακτο Στρατοδικείο, θριασκόμενος συνεχώς καθημερινά χωρίς καμμιά διακοπή, θρασυζόμενος.

Ετήν συνέχεια ο μάρτυρας αναφέρθηκε συγκεκριμένα γιά κάθε κατηγορούμενο.

ΠΑΝ.: Επειδή, όμως, αποτελεί ένα δείγμα της δικής μου αξιοπιστίας σάν μάρτυρας τά όσα κατόρθωσα χειροδέτως, θράμικος, συρμένιος από τούς δεσμοφύλακες μου μέχρι τό έδάλιο τοῦ κατηγορουμένου τό 1968 με αυτή την έννοια σάς ζήτησα νά διαβάσω τρεις σελές πού είναι στό επίσημο πρακτικά τοῦ Διαρκούς Στρατοδικείου.

Διαβάζει: Η ανάκριση ήρχει κλιμακουμένη από της περισχής τών γρονθοκοπημάτων, τών έγκαυμάτων, της φάλαγγος καί τών ραβδισμών, μέχρι της περιοχής τών σεξουαλικών θρασυτηριών.

(Ο πρόεδρος ζήτησε από τόν μάρτυρα νά τά πη από μνήμης).

ΠΑΝ.: Είναι φράση πού έλέγθη τό 1968 δέν μπορώ νά την ένθυμούμαι καί την λέγω τώρα διότι την επανέλαβα καί μετά την άποφυλάκιση μου κι άν είχε ίχνος ψεύδους μπορούσαν καί μετά την χάρη πού έδωσε ο Παπαδόπουλος, νά μου υπέβαλαν μήνυση. Καί τά είπα από τότε αυτά καί δέν περίμενα νά πύση ή κλίμα τών επιόρκων γιά νά θρεθώ ένάντιον τοῦ δικαστηρίου σας

για να καταθέσω τα όσα καταθέτω τώρα.

Βρέθηκαν και υπάρχουν ακόμα τα σημάδια στο κορμί μου, συνέχισε ο κ. Παναγιώλης, δείχνοντας τα σημάδια στα χέρια του, κρεμασμένος με αλυσίδες, μπορείτε να τα δείτε. Ήμουν δεμένος με τα χέρια πίσω πού με ώδηγούσαν στο Στρατοδικείο και δε ζητούσα ιατροδικαστική έκθεση. Ζητούσα να μου επιτρέψουν να γδυθώ και δεν μου επέτρεπαν. Δεν χρειαζόταν να προσθέσω ή να αφαιρέσω τίποτε. Άρκούσε να γδυθώ. Υπάρχει σημάδι στο δεξιό μέρος του στήθους πού μου τό προξένησε ο Θεοφιλογιαννάκος με χαρτοκόπτη. Την πρώτη ή την δεύτερη μέρα της δίκης. Μάλλον την πρώτη ημέρα της δίκης και μετά την αποχώρηση του Κ. Παπαδόπουλου (άδελφού του δικτάτορα) ο οποίος με απειλούσε παρουσία του Θεοφιλογιαννάκου και Κατζίδη ότι θα μού τινάξει τα μαλλιά μου στον άερα.

Συνεχίζοντας την δραματική πορεία της κρατήσεώς του ο κ. Παναγιώλης είπε ότι:

- Παρουσία των παραπάνω, αιμόφυρτο, με συνάντησε ο τότε διοικητής της ΕΣΑ, αντίχρης Δ. Ιωαννίδης.

- Ο Θεοφιλογιαννάκος ο ίδιος προσωπικά με κτύπησε με ένα καλώδιο σε όλο το σώμα μου. Υπάρχουν ακόμα στην κορφή των ώμων τα σημάδια από τις άκρες του σώματος πού έμπαιναν στην σάρκα μου.

- Ο ίδιος ο Θεοφιλογιαννάκος ήταν παρών όταν ο Μάλλιος και ο Μπάμπλης μού είχαν περάσει σιδηρά βελόνη στην ούρηθρα και έβέρμηναν τό εκτός της ούρηθρας μέρος.

- Κύριε Πρόεδρε - συνέχισε ο κ. Παναγιώλης - τό εγκαύματα με τό τσιγάρο ή η Φάλαγγα όταν έχη μία μεγάλη διάρκεια εύχομαι κανένας να μη τό γνωρίση στο μέλλον. Είναι κάτι πού διαρκείσε επί τρείς περίπου μήνες. Μέχρι τις 15 Οκτωβρίου πού ήταν η τελευταία ημέρα του βασανισμού μου.

Εκείνη την ημέρα είχε έλθει ο κατηγορούμενος Θεοφιλογιαννάκος, συνοδευόμενος από τόν τότε υποδιοικητή του ΕΑΤ/ΕΣΑ Θεόκλητο Παπαγεωργίου (όλων τό όνόματα άρχιζαν από τό Θεός) και μού ζήτησαν να υπογράψω μία άπολογία. Τούς έτόνησα ότι δεν υπογράψω κι ότι δεν έχω να κάνω καμιά άπολογία.

Ζήτησαν από τόν κ. Παναγιώλη να υπογράψη ό,τι έχουν καταθέσει οι άλλοι συλληφθέντες. Άρνήθηκε να υπογράψη κι ο Παπαγεωργίου είπε στον Θεοφιλογιαννάκο: -Καλά πάμε και

την φτιάχνουμε μόνοι μας».

Αυτή την πλαστή απολογία προσέκομισαν στο Στρατοδικείο κι ο κ. Παναγιώλης τους έμηνυσε τότε.

«Επίσης έμηνυσε τους Θεοφιλογιαννάκο και Κατσηζήση και κάθε υπεύθυνο για υπεξαγωγή έγγραφου από την δικαιογραφία».

Όπως είπε στην συνέχεια ο μάρτυρας, η τότε κυβέρνηση διά του Γεν. Γραμματέως Τύπου κ. Σταματοπούλου, σε ανακοινωθέν της, έλεγε ότι:

«Ο συλληφθείς Παναγιώλης όχι μόνον δεν παύεται, αλλά με το ίδιο του το χέρι έχει συντάξει πολυσέλιδη δήλωση».

«Και αυτή η ... ιδιόχειρη απολογία μου δεν ερέθηκε στην δικαιογραφία». Και γι' αυτήν την υπεξαίρεση έχει υποβάλει μήνυση κατά παντός υπευθύνου.

Όλα τα βασανιστήρια που μου έκαναν δεν ήταν τίποτε μπροστά στην άπλητη. Δεν κοιμήθηκα επί δυόμιση μήνες. Τρεις φορές με μετέφεραν στο 401 Γ.Σ.Ν. σε κωματώδη κατάσταση, και συνεχώς μπρινόδωγαν οι Θεοφιλογιαννάκος, Μπάμπαλης και Μάλλιος για να με ανακρίνουν.

Ο Λαδός χρησιμοποιούσε ένα αλόγων και μου έλεγε: «Γιατί θρέ άλητη, γιατί θρέ Αισιοτάκτη δεν μας αφήνετε να πάμε την Ελλάδα μέχρι τον Δούναδη και λίγο ακόμα θα μας φέρουν μέχρι το Ισούνιο». Το αλόγων αυτό άρεσε και στον Θεοφιλογιαννάκο και το επανέλαμβανε.

Μου απόφεραε τα αναπνευστικά μου όργανα ο Θεοφιλογιαννάκος ως την άρα που αντιμετώπιζε τον κίνδυνο διαγκώματος και μετά έβαζε μαξιλαράκι και κρυθέρτα. Αυτά γινόταν στο Μπιογάτι και προσπαθούσε να με σκόσει, με φωνές και σφύραχτά και μου έλεγε για την Ελλάδα των Έλλήνων Χριστιανών, κατεβάζοντας Χριστοπαναγίες από το πρωί μέχρι το βράδυ.

Δέν μου έδωγαν τις χειροπέδες από τότε που με συνέλαβαν μέχρι τον Μάρτιο του 1969, παρά μόνον για λίγες στιγμές στο στρατοδικείο. Τέτοιες εντολές είχαν, όπως μου είπε ο διοικητής των φυλακών Μπιογατίου. Μιά μέρα με έπισκέφθηκε στο Μπιογάτι ο Ίωαννίδης και μου είπε: «Ισού τό υποσχέθηκα, θα τουφεκισθής, μπράβο σου!». Και μετά έφυγε.

Όταν με βασάνιζαν στο ΚΕΣΑ έβαζαν μηχανές και τις μάρσαραν για να μην ακούγονται οι φωνές από τα βασανιστήρια.

Άπό τό ΚΕΣΑ με πήγαν στο Ναύσταθμο και με μία τορπιλάκατο Ρ 25 με μετέφεραν στην Αίγινα για να με έκτελέσουν.

Με έβαλαν στην απομόνωση και το πρωί θά με έκτελούσαν, λόγω όμως της γιορτής της Παναγίας (21 Νοέμβρη), ανέβαλαν την εκτέλεση. Προηγουμένως και επανειλημμένως μου ζητούσαν φορτικά και με πίεζαν να υποβάλω αίτηση χάριτος. Έγώ αρνήθηκα. Έξω από το κελί μου άκουγα παραγγέλματα και νόμιζα πώς ήταν το έκτελεστικό απόσπασμα, ίσως ήταν η φρουρά.

Λόγω όμως της αναβολής της εκτελέσεώς μου πάλι με την τσιπαλλάκατο με πήγαν στον Ναύσταθμο και μετά στο ΕΑΤ/ΕΣΑ. Εκεί ήμουν δεμένος μέσα σε κελί κι απ' έξω είχαν δύο φρουρούς. Μέσα στο κελί μου είχαν άλλους δυό υποκινηματικούς. Ένας απ' αυτούς μου λέει ότι οι εφημερίδες έγραφαν ότι σε έχουν εκτελέσει, τώρα θά μός τ'α πεις όλα.

Ένας άξιωματικός με ρώτησε μήπως στην υπόθεση ήταν άνομιγμένος ο Άγγελος, έφαγα ξύλο ακόμη και για τον Σάββα τον Κωνσταντόπουλο, γιατί νόμιζαν ότι ήταν και αυτοί άνομιγμένοι.

Στις 5 Ιουνίου 1970 απόδρασα από τις φυλακές Μπιογιότιου και με συνέλαβαν μετά 5 μέρες.

Μετά από λίγο με πήγαν στον Περισσό και μετά από εκεί με πήγαν στο ΚΕΣΑ, όπου εκλήρωξα άπεργία πείνας. Υπεύθυνος ήταν εκεί ο Παπαχαλαράμπους. Από το ΚΕΣΑ με πήγαν στο Μπιογιότι, πάντα χειροδεμένα. Η άπεργία πείνας συνεχίζοταν, ήμουν 33 μέρες νηστικός. Όλη η άπεργία κράτησε 47 μέρες. Έπεχείρησα να ξαναδραστητεύσω, σκάθοντας με ένα κουταλάκι τόν τσίχο. Τότε θά με βοηθούσαν ή Φλέμπινγκ και άλλοι, αλλά ματαιώθηκε κι όλοι οι συνεργάτες μου συνελήφθησαν. Η ματαίωση συνίσταται στο ότι είχαν καταλάβει την τρόπο που είχα άνοιξει.

Στην 25η με 30ή μέρα της άπεργίας μου με έπισκέφθηκε ο ταξίαρχος τότε Γκιζίκης και τού είπα: «Στρατηγέ, παραβιάζονται οι κανόνες του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικος, δέν έχω ούτε κουτάλι να φάω» κι ο Γκιζίκης μου άπήντησε «άφου με τό κουτάλι άνοίγεις τρόπο» και έφυγε.

Από τις φυλακές, μετά από λίγες μέρες με πήγαν στο ΚΕΣΑ και μου είπα ο Θεοφιλογιαννιάκος «γράφε», χωρίς όμως να με χτυπήσει.

Από τούς κατηγορούμενους γνώρισα και τόν Άντωνόπουλο, αλλά δέν μου έκανε τίποτε. Επίσης θέλω να προσθέτω ότι

μέ κτυπούσε ένας δεκανέας Γουινιάς πού έδινε τότε έξετάσεις στη Σχολή τών Ευελπίδων, δέν ξέρω όμως αν είναι ό Γουινιάς, ό ύπύλαρχος πού μπήκε μέ τό τάνκ στό Πολυτεχνείο.

Αυτά είχα νά καταθέτω κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔ.: Ποιάς ήταν ό άνακριτής σας;

ΜΑΡ.: Ό Θεοφιλογωννάκος.

ΕΠΙΤΡ.: Γιό τόν Παπαχαραλάμπους πέστε μας.

ΜΑΡ.: Τόν συνάντησα στό ΚΕΣΙΑ, ή στάση του ήταν τυπική.

Μιά μέρα μού έδωσε νά διαβάσω τόν «Έλεύθερο Κόσμο».

ΕΠΙΤΡ.: Γιό τόν Οικονόμου;

ΜΑΡ.: Μέ οδήγησε πολλές φορές στό ΚΕΣΙΑ και στό ΕΑΤ/ΕΣΙΑ. Ή στάση του ήταν φιλική και τυπική.

ΥΠΕΡ. (Αλφοντάκης): κ. Πρόεδρε, ό κ. Θεοφιλογωννάκος δέν θέλει νά υποβληθούν έρωτήσεις στόν μάρτυρα, τόν θεωρεί πραγματικό αντίστασιακό.

ΠΡ.: Άλλος τής υπερασπίσεως;

ΥΠΕΡ.: Υβρίζατε τούς στρατιώτες κ. μάρτυς;

ΜΑΡ.: Ναι τούς έλεγα Παπαδοπουλάκια.

ΥΠΕΡ.: Είπατε στους στρατιώτες ότι στό κρονία τους θά πείτε κρασί.

ΜΑΡ.: Έγινε παρεξήγηση. Είπα: τό κρονία σας θά γίνουν πτυελοδοχεία στην Σχολή Ευελπίδων γιά νά ενθαρμούντι οι έπόμενες γενεές ότι δέν πρέπει νά σάς μοιάσουν.

ΥΠΕΡ.: Καταγγείλατε σέ συνταγματάρχη τού Δικαστικού γιά τήν κακομεταχείριση σας;

ΜΑΡ.: Μάλιστα.

ΠΡ.: Και τό γράφατε όλα.

ΥΠΕΡ.: Σας έπεσκέφθη ό Έρυθρός Σταυρός;

ΜΑΡ.: Ναι, τό 1970 και ή συμπεριφορά τους άλλαξε, έβαλαν κρεβάτι μέσα στό κελλί μου, και αυτό γιατί θά έρχόταν ή επίτροπή.

Μέσα σ' ένα κλίμα τρομοκρατίας, λαοπολογίας και οργανωμένης προδικάτορας διεξήχθη λοιπόν ή δίκη τού Άλέκου. Χαρακτηριστική είναι και ή άγόρευση τού Βασίλ. Έπιτρόπου:

Άς ανατάμωμεν τήν μορφήν τού Παναγούλη διά νά ίδωμεν

τί θά εὐρωμεν. Βλέπομεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτός, ὁ ὁποῖος δέν στερεῖται ἀντιλήψεως, δέν στερεῖται ζωτικῶν δυνάμεων, θά ἠμποροῦσε νά προχωρήσῃ κάπως, ἀφοῦ ἔδωκεν ἐξτάσεις ἐπιτυχῆς καί εἰσήλθε πρὸ κύριοι δικασταί; Ἐκεῖ ὅπου εἶναι δυσκολώτατον νά εἰσέλθῃ κανεὶς. Εἰσέρχεται εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον. Ἄς παρακολουθήσωμεν, λοιπόν, τὴν δημιουργικὴν τοῦ θρόσιν. Τὸ πρῶτον ἔτος προεβιάζεται καί εἰσέρχεται εἰς τὸ δεύτερον. Δέν εἶναι εἰς θέσιν, ὅμως, νά δημιουργήσῃ. Τὸν βλέπετε ὅτι αὐτός ὁ ἴδιος ἀνακόπτει τὸν δημιουργικόν του δρόμον. Καί ὁ Κλωνιάδης εἶναι μαζί του, ἀλλὰ αὐτός τελειώνει. Αὐτός παραμένει, διὰ νά καταντήσῃ ἓνα τρυμερόν παράσιτον τῆς κοινωνίας. Εἶναι καί αὐτὸ μία ἀπὸ τὰς τρυμερὰς ἐκπληξίεις τῆς διαδικασίας, ὅταν ἐφθάσεν αὐτός, ὁ παρασιτικὸς ζῶν νά διακείται ἀπὸ τὴν ἀστυνομίαν διὰ διαρρήξεις, διὰ ἐκφοβισμοὺς μὲ μάχαιρας κλπ. Καί ἕνας καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου λέγει: Καί ἡ ἀπρεπὴς πράξις στερεῖ τινὰ τοῦ παράγοντος τοῦ ἐντίμου βίου. Καί ἐδῶ ἔχομεν ἀπρεπεῖς πράξεις, δέν εἶναι ἀνάγκη νά ἀχθῶσιν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου αἱ πράξεις αὐταί. Ὁ Παναγοῦλης ἔῃ παρασιτικὸς. Καί διὰ νά ἴδητε πρὸ ἐφθάσεν ἡ δημοσία ζωὴ εἰς τὸν τόπον αὐτόν, ὁ Παναγοῦλης εἶναι ὁ πρόσφρων Ἕλληνας πολιτικὸς ἡγέτης, οἱ ὁποῖοι φιλοδοξοῦν νά κυβερνήσουν τὴν Ἑλλάδα καί οἱ ὁποῖοι γνωρίζουν ὅτι οὐδέν ἔχουν νά χάσουν ἐξ αὐτοῦ. Ἐχει, λοιπόν, ὁ Παναγοῦλης καί ἀντιλήψιν καί ζωτικότητα, δέν ἔχει ὅμως δημιουργικότητα. Καί παρουσιάζει μίαν ἀτελή στάσιν, μίαν ἑλλιπῆ στάσιν, στάσιν ἐλλειψίως προσαρμογῆς, πρὸς τὴν κοινωνίαν. Στρατεύεται καί πηγαίνει νά ὑπηρετήσῃ εἰς τὸν ἑλληνικόν στρατόν. Οἱ πάντες ἔχομεν διδαχθῆ ὅτι ἐπεζησαμεν ἀπὸ ὅσας ἐπιδρομὰς ἀντιμετωπίσαμεν, ἀπὸ τὴν Ἀσίαν σχεδόν τὰς περισσότερας φορές, χάρις εἰς αὐτὰς τὰς δυνάμεις, τὰς στρατιωτικὰς πρὸ ἔχομεν. Τί πράττει ὅμως ὁ Παναγοῦλης; Ἄντι νά προτιμήσῃ νά γίνῃ ὁ ἀκοίμητος φρουρὸς τοῦ ἔθνους, ἐγκαταλείπει τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ. Εἶναι γνωστὸν πόσον ἱερὰ ἐθεωρήθη πάντοτε ἡ πράξις αὕτη, ἡ ὑπηρεσία εἰς τὸν στρατόν καί εἶναι γνωστὸν, πόσον ἐθεώρησε πάντοτε ὁ Ἕλλην στρατιώτης ἱερὰ τὰ ἀντικείμενα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα τοῦ ἐχορήγησαν ἡ πατρις διὰ νά ἀμύνεται. -Δέν θά κατασχῶνω ὄπλα τὰ ἱερὰ-. Καί οἱ πάντες σέβονται τὸν ὄρκον, ὁ ὁποῖος εἶναι χαραγμένος μέσα εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ ὄπλου ἀνθρώπου. Καί οὐδεὶς ἐγκατέ-

λαίμα στρατόν. Ἐπροτίμησαν νά πάσουν ἐκεῖ, ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων τήν μήνην προσέβαλε θανασίμως ὁ Παναγοῦλης. Καί τότε ὅλα αὐτά; Διότι «ἤρνούμην νά στρέψω τά ὄπλα κατὰ τῶν συναδέλφων μου», εἶπεν. Ποιός σοῦ ἐζήτησε νά στρέψης τά ὄπλα κατὰ τῶν συναδέλφων σου; Ἡ Ἐπανάστασις εἶχεν ἐπικρατήσῃ καί εἶχε δημιουργήσῃ κρατοῦν δίκαιον. Τά περὶ πεποιθήσεων κλπ. εἶναι τουλάχιστον ἀφελέη, ἐάν ὄχι ἔλλειψις πραγματικοῦ ἐπιχειρήματος ἀντικρούσεως τῆς κατηγορίας.

Καί ἐνῶ ἀπὸ τῆς μᾶς πλευρᾶς ἐτιμῆθησαν πάντοτε οἱ Ἑλληνας στρατιῶται, ἀπὸ τῆν ἄλλην πλευράν ἐθεωρήθη πάντοτε ὁ λιποτάκτης ὡς πρόσωπον συνοδευόμενον ἀπὸ τῆν ἔθνικῆν κατασχύνην. Ἄνθρωπος διὰ τὸν ὁποῖον δέν ὑπῆρχε χώρος ἐδῶ. Καί ἐγκαταλείπει τὴν Ἑλλάδα. Καί ἀναζητεῖ καταφύγιον ἄλλου, διότι θέλει ὅτι δέν ὑπάρχει χώρος ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος. Τί ὅμως συνέβη; Προτιμῶ, κύριοι στρατοῦκαί, ὁ Παναγοῦλης τὴν κατασχύνην, διότι εὐρίσκει ὁ ἴδιος ὅτι τοῦ ἀνήκει τόσον πολὺ, τοῦ ταιριάζει, καί ἐρχεται εἰς Ἀθήνας ὡς κοινός τυχοδιώκτης περιπλανώμενος μὲ τὴν Ε. Ζωγανῶ, διὰ νά ἐπισκεφθῇ ὅτι ἐπισκέφθη. Ἀλλὰ βλέπομεν ὅτι καί ὁ τυχοδιωκτισμὸς δέν τὸν συγκρατεῖ οὔτε ἐδῶ. Ἐχει μεγάλην δύναμιν ἀρηνητικῶν ἰδιοτήτων μέσα του, αἱ ὁποῖαι τὸν ἄθουν ἐπι περαιτέρω εἰς μεγαλύτερας περιπέτειας. Βεβαίως διὰ τὸ συμφέρον τῆς Ἑλλάδος! Ἀποτελεῖ τῆν δεινὴν προσβολὴν. Ἐτοι, λοιπὸν καί αὐτός καί οἱ ἄνθρωποι οἱ ἀνηκόντες εἰς τὸν κόσμον του, ἀνατρέχουν εἰς πλαστογραφίας καί μέσα ἀνθρώπου, ὥστε νά φύγη καί πάλιν. Ἀπεδείχθη ἐκ τῆς ἀκροαματικῆς διαδικασίας καί ἐκ τῆς ἀπολογίας του ὅτι ὁ Παναγοῦλης παρουσιάζει ἔθνικὴν εὐαισθησίαν μεγάλην ἀλλὰ ὁ Παναγοῦλης ἔχει ἀποκοπῆ ἀπὸ τὸν ἔθνικόν κορμόν, ἀπὸ τὸν στρατόν συνδέεται μὲ τὴν κατασχύνην καί συνοδεύεται ἀπὸ τῆν ἔθνικῆν κατασχύνην. Καθίσταται ἐνοχὸς λιποταξίας εἰς χρόνον κατὰ τὸν ὁποῖον τὸ ἀξιόσημον τῆς πράξεως αὐτῆς ὑψοῦται εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμόν, ὅτε ἔχει κηρυχθῆ στρατιωτικὸς νόμος. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς, ἀπομένει περίπτωσις μετώσεως τῆς ποινῆς; Θά ἀσχοληθῶ μετέπειτα μὲ τὴν ἔρευναν τοῦ θέματος.

Ἐντομα, κύριοι στρατοῦκαί, προέκυψεν ἀπὸ τῆν διαδικασίαν καί τὸ ἀμολόγησεν ἀδιόστως καί ὁ ἴδιος ὅτι δέν ἐλιποτά-

κτησε μόνον άπλώς, αλλά εισβάλλει εις την Έλλάδα παρανόμως, μικτηρίζων την έννομον τάξιν άπαξ και δις. Τώρα έρμηνεύσατε σείς, εάν τό άξιόποιον της λιποταξίας έμειώθη ή ηύξηθη. Τό κατ' έμέ νομίζω ότι θά είναι πολύ νά είπωμεν ότι έμειώθη, διότι ή δευτέρα και τρίτη πρόκλησις του λιποτάκτου, άποτελεί μιαν έχθραν έπι μεγαλυτέραν, ώστε έχει αύξηθη τό άξιόποιον μέχρι τοιαύτου σημείου, ώστε ουδέμια δόναμις είναι δυνατόν νά τό καταβιάσθαι. Αυτό είναι τό άξιόποιον της πράξεως της λιποταξίας της άπεχθοός αύτης πράξεως της άποδοκιμαζομένης άπό τόν νόμον μέ τόν χειρότερον τρόπον, αλλά και άπό την κοινήν συνείδησιν. Έτελείωσα μέ τό θέμα της λιποταξίας.

Και έρχόμεθα κύριοιστρατοδικαίεις τά πλημμελήματα μέ τά όποία κατηγορούνται ό Κλωνιζάκης, ό Γιώτας, ό Ζαμπέλης και ό Ασκανιδής, ότι παρεβίασαν την διαταγήν του άρχηγού του ΓΕΣ και ότι δέν παρέδωσαν τός έκρηκτικός ύλος. Τοúτο όχι μόνον προέκυψεν άπό την διαδικασίαν, αλλά και άμολογήθη άπό τούς κατηγορουμένους, ώστε δέν έχω νά προσθέσω τίποτε. Θεωρώ άπράύτως άποβεδογημένην την πράξιν και συνεπώς δι' αύτην πρέπει νά υπάρξει ποινή.

Μένουσι, λοιπόν, αι πράξεις της άποπειράς άνθρωποκτονίας της συνεργίας εις αύτην, των κατηγορουμένων Ασκανιδη, Ζαμπέλη και Κλωνιζάκη και της παραβιάσεως του Α.Ν. 508.

Φθάνωμεν, λοιπόν, εις τός 13 Αύγουστου. Εύρισκόμεθα ήδη εις την 7ην πρωινήν. Τότε όλοι οι άνθρωποι της δημιουργίας σπεύδουσι νά επιτελέσουν τό έργον της ημέρας. Πρώτος στό καθήκον έχων τός εϋθύνας της διακυβερνησεως της χώρας σπεύδει και αύτός, ως άπλους εργάτης, ό μεγαλύτερος άχθοφόρος της εποχής, ό έχων την έντύπωσιν ότι ουδέν εμπόδιον είναι δυνατόν νά ύπάρχη έν μέσω της όδοϋ. Και τί συμβαίνει; Μία τρομερά δόναμις καταστροφής. Ένας άνθρωπος εύρισκόμενος εις τόν αντίθετον κόσμον εκείνου εις τόν όποιον αύτός ό εργάτης άνήκει, σπεύδει έξ ένέδρας διά νά άφαιρέση την ζωήν αύτου και της ακολουθίας του. Νά αφαιρέση την ζωήν δι' έργων των όποιων ή έκτέλεσις άπήτησε όλην την δολιότητα των συνεργών του και των έπικεφαλής της οργανώσεως εύρισκομένων ήθικών αύτουργών. Όταν όμως φθάνη τό αυτοκίνητον εις τό κρίσιμον εκείνον σημειον κατά συγκυρίαν της τύχης μόλις διέρχεται, άκούεται μιá τρομερά

Ο Άλιος Παναγιώτης στη ιστορική του διάκριση από χρονικό στρατοδικείο.

«Τό κλέψω όσα έως άγωνιά είναι ό έκδοσή του φέτος τον μισού από έκτακτικό άποδοτομα», είχε πει.

έκρηξις, έκρηξις ή όποια, εάν δέν ήτο τόσοσν δειλός ό Παναγούλης ώστε νά προσπαθήσθ νά προστατεύσθ τό σαρκίον του και νά αναζητήσθ τόπον προστασίας εις τό πρηνή αλλά έμμενεν επί τών ύψωμάτων ήτο αδύνατον νά υπάρξθ περίπτωσις διασώσεως. Δέν είναι όμως γενναίος. Πώς είναι δυνατόν νά είναι γενναίος ένας όταν έχθ τόσοσν εύτελή κίνητρα: Ό Έλλησν ούδέποτε εγκατέλειπε τόν αγώνα, αγωνιζόμενος δι' ένα ήθικόν σκοπόν. Έδώ, όμως, οι σκοποί είναι εύτελείς. Οι σκοποί είναι τά χρήματα τών ξένων δυνάμεων, τών παραγόντων, είτε κόμματα είναι είτε άτομα, είτε οργανώσεις, τών παραγόντων, οι όποιοι έφρόντισαν νά θέσοσν άφθονα μέσα εις τήν διάθεσιν του, παραγόντων οι όποιοι δέν έδίωσαν νά εξαπατήσοσν και νά θέσοσν αυτόχρομα τήν χείρα εις τό θαλάσσιον τών ολιανθήποτε διεθνών οργανώσεων πρός τόν σκοπόν νά προσβάλοσν τήν φιλοτιμίαν τού έλληνικού λαού και νά τού στερήσοσν τήν γαλήνη της όπείας άπολαμβάνει. Ίδού διατί θά πρέπει θαρείαν νά αισθάνωνται τήν συνείδησά όλοι αύτοί οι κύριοι, οι έν Κύπρω εύρισκόμενοι, οι όποιοι κατά τοιαύτον τρόπον εγκληματικόν ύψωσόν χείρα κατά τού φιλοτίμου έλληνικού λαού, ό όποίος συνετέλεσε διά τών θυσιών του, ώστε νά άπολαμβάνουν εκείνοι της έλευθερίας και νά μη κύπτουν υπό τόν ζυγόν εκείνων, ό όποίος τούς ήπειλει.

Και έχομαι νά ισχύσθ δι' αυτό εκείνο τό όποίον είπεν ό Όσακφ Ουάιλντ: -Η κακή μοίρα θαρώνει πάντοτε τās καλās άποφάσεις. Άς άνομησώσιν αύτής άκριβώς της ρήσεως διά νά παύσοσν προκαλούντες και προσβάλλοντες τήν τιμήν και τήν γενναιοφροσύνην τού λαού αύτης της χώρας, από τήν όποίαν τόσο έδιδάχθησαν. Η δειλία, λοιπόν, έπαναλαμβάνω, τού Παναγούλη άπεδείχθη στερρώς διά τε τήν ζωήν τού Προέδρου της Κυβερνήσεως, τών άνυπόπτων μελών της συνοδείας αύτου αλλά και διά τό άληθές συμφέρον τού πράγματι δυναμένου νά άείξθ καλύτερας τύχης έλληνικού λαού. Ούτω, λοιπόν, ή θεία δική άπέτρεψε τόν αντικειμενικόν σκοπόν, αλλά και πρό παντός συνετέλεσεν ώστε πράγματι οι εγκληματικοί χείρες τού έκτελεστού αύτης της πράξεως νά εύρισκωνται μεθ' ού πολύ από της ενεργείας του υπό τό μέσα εκείνα εις τό όποια και μόνον είχαν θέσει αύτοί οι χείρες, εις τās χειροπέδας. Παρηγονήθη ό κατηγορούμενος ότι τού είχαν θέσει χειροπέδας. Είναι τουλάχιστον άφελής εις τό σημείον αυτό.

Μέσα όμως σ' αυτό τό κλίμα ό 'Αλέκος και οι συνεργασιστές τους δέ λήγουν κι ερθωσαν τό άνόστημά τους σάν γνήσιοι Έλληνες δημοκράτες και αγωνιστές πού ήσαν.

Δυστυχώς δέ σιάζονται και πολλά πράγματα άπ' την ήρωική και αξιοθαύμαστη άπολογία του 'Αλέκου.

Στά πρακτικά της δίκες είναι γραμμένα:

(Είς τό σημείον τούτο διακόπτεται ή συνεδρίασίς. Κατά την επανάληψιν ταύτης καλείται και άπολογείται ό κατηγορούμενος Παναγούλης).

Β. ΕΠΙΤΡ.: Κύριε Πρόεδρε, παρακαλώ νά αναγνωσθή ή Έφημερίς της Κυβερνήσεως, εις την όποιαν αναφέρεται ότι ό εις έκ των συνταίρων της συμφωνίας της Ρώμης άπεστερήθη της Ελληνικής ιθαγένειας.

(Ο κ. Πρόεδρος αναγιγνώσκει την Έφημερίδα της Κυβερνήσεως, εις την όποιαν αναφέρεται ότι άπεστερήθη της Ελληνικής ιθαγένειας ό Αντώνιος Μπριλλάκης).

Ακολουθώς άπελογήθη ό κατηγορούμενος Παναγούλης, ό όποιος άμολόγησεν ότι άνήκεν εις την ανατρεπτικήν όργάνωσιν -'Ελληνική Αντίστασις- της όποιας και ύπήρξεν εις των αναδόχων.

Ούτος αναφερόμενος εις τάς σχέσεις του μέ τους άλλους κατηγορουμένους, ειπεν ότι είχε συναντήσεις μέ τόν Βερυβάκη, από τόν όποιον εξήτησε νά πληροφορηθή εάν γίνονται έρευναί διά τό άτομόν του και μέ τόν Έλευθεριάδη, ό όποιος ήτο παλαιός γνώριμός του. Ακολουθώς ειπεν ότι συνηντήθη και άλλην μίαν φοράν μαζί του, παρουσία και του Λεκανίδη και ότι κατά την συνάντησιν αυτήν διαπίστωσεν ότι ό Έλευθεριάδης, παρά τό γεγονός ότι ήτο φλύαρος, και είχεν αναφέρει τά της έδώ παρουσίας του εις δύο - τρία πρόσωπα και επί πλέον εις διάστημα 24 μόνον ώρών είχε μιήσει κατά την ιδικήν του άποψιν πλήθος άτομων, έν τούτοις, από άπόψεις φρονημάτων, ύπηρετεί τους ιδικούς των σκοπούς και ήθελε νά συμβάλη εις την άνατροπήν της καταστάσεως.

Συνεχίζων, ισχυρίσθη ότι τό κίνητρον της λιποταξίας του έπήγασεν από την έπιθυμίαν του νά είναι συνεπής προς την ιδεολογικήν του πίστιν, θεωρών προδοσίαν τό νά είναι στρατιώτης, άμολόγησε δέ ότι εξετέλεσε την δολοφονικήν άπόπει-

ραν έναντίον τού κ. Πρωθυπουργού και ότι την απόπειραν ταύτην ἐγνώριζαν οἱ Κλωντζάκης καὶ Λεκανίδης, ἐνῶ ὁ Ζαμπέλης ἐγνώριζεν ὅτι θὰ ἐγένετο μία ἀπόπειρα προκειμένου νὰ δημιουργηθοῦν ἄρισμένοι ἐντυπώσεις.

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ κατηγορούμενος Παναγοῦλης ἀπαντῶν εἰς ἐρωτήσεις τοῦ κ. Προέδρου τοῦ Στρατοδικείου, παρεδέχθη ὅτι ἔλαβε χρήματα ἀπὸ τὸν Ἄθραμην, τὰ ὅποια προήρχοντο ἀπὸ τὸν Ἄνδρέα Παπανδρέου καὶ ὅτι συνήντησε τὸν τελευταῖον, μεταβὰς πρὸς ταῦτα εἰς Παρισίους καὶ ὅτι παρέλαβε πυρομαχικά, προερχόμενα ἐξ Εὐρώπης.

ΠΡΟΕΔ.: Ταῦς δύο σάκκους τῶν πυρομαχικῶν περὶ τῶν ὁποίων ὁ Κλωντζάκης καὶ ὁ Λεκανίδης ἰσχυρίζονται ὅτι τοὺς παρέλαβον ἀπὸ τὴν Κυπριακὴν Πρεσβείαν;

ΚΑΤΗΓ.: Ταῦς παρέδωκεν ἄστυρον εἰς τὸν Λεκανίδην ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ζαλοκώστα.

ΠΡΟΕΔ.: Πόθεν προήρχοντο;

ΚΑΤΗΓ.: Ἐξ Εὐρώπης.

ΠΡΟΕΔ.: Ἐσὺ Λεκανίδη τί λέεις;

ΛΕΚΑΝΙΔΗΣ: (Κατηγορούμενος): Παρέλαβα ἐγὼ τὰ δέματα ἀπὸ τὴν Κυπριακὴν Πρεσβείαν. Διὰ τὸ κουτί ποῦ λέγετε, ἦτο περιτυλιγμένον σ' ἓνα χαρτί καὶ ἔγραφεν ἐπ'αὐτὸ «Κύριον Β. Χριστοδοῦλου».

ΚΑΤΗΓ.: (Παναγοῦλης): Ἐγὼ ποῦ σοῦ εἶπα νὰ πᾶς;

ΛΕΚΑΝΙΔΗΣ: Εἰς τὴν Πρεσβείαν.

ΕΠΙΤΡ.: Κύριε Πρόεδρε, παρακαλῶ νὰ ἀναγνωσθῇ καὶ αὐτὸ τὸ ἔγγραφο, τὸ ὁποῖον δυστυχῶς πολὺ ἀργὰ μοῦ ἐστειλεν, ἡ Ὑπηρεσία Ἀλλοδαπῶν.

ΠΡΟΕΔ.: Αἰτήσαι, τὸ κ. Ἐπιτρόπου ἀναγνωσάσεται ἔγγραφο τῆς Ὑπηρεσίας Ἀλλοδαπῶν.

ΠΡΟΕΔ.: Κηρύσσομεν τὸ πέρας τῆς ἀποδεικτικῆς διαδικασίας.

Ὁ Ἄλιεας στὴ διάρκεια τῆς ἔκτατης φυλάκισής του ἔκανε 3 ἀπόπειρας ἀποδράσεως.

α) Στις 5 πρὸς 6 τοῦ Ἰουλίου 1969 ἀπέφυγε ἀπ' τὸ Μπιογιάτι, ἐπισκευρῆθηκε καὶ προδόθηκε ἀπὸ ἓνα συγγενῆ του μὲ ἀποτέλεσμα νὰ συλληφθῇ ξανά.

Η Έπικύρωση:

«Έχοντας υπ' όψιν τās διατάξεις τού άρθρου 2 τού Νομοθετικού Διατάγματος 833/1947 « περί τροποποιήσεως τής συμπληρώσεως τών Ν.Δ. τής 16 Ιουνίου 1921 καί 19/21 Απριλίου 1924 « περί συστάσεως Έκτροπών Δημοσίας Ασφαλείας» κυρωθέντος διά τής υπ. άρ. 301 πράξεως τού Υπουργικού Συμβουλίου τής 30 Μαΐου 1976.

Έκδοθείσης βάσει τής υπ. άριθμ. 58/1945 Συντακτικής Πράξεως.

Προκηρούμεν

Χρηματικήν άμοιβήν 500.000 διά τήν αποτελεσματικήν κατάδειξιν, ανακάλυψιν, σύλληψιν τού δραπέτευσαντος έκ τών φυλακών κατάδικου Άλιξ. Παναγιώτη.

Έν Αθήναις τή 6 Ιουνίου 1969

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΔΗΜ ΤΑΣΕΩΣ

ΠΑΝΑΓ. ΤΖΕΒΕΛΕΚΟΣ

6) Στις 18 Οκτώβρη 1969 βανά άπ' τό Μπριζάντι.

γ) Στις 30 Αύγουστου 1971 άπ' τίς φυλακές ΚΕΣΑ στό Γουδί. Σ' αυτή τήν απόδραση τόν είχε βοηθήσει καί ή λαίδη Άμαλία Φλέμινγκ ή άποία καί καταδικάστηκε άπ' τό έκτακτο Στρατοδικείο Αθηνών.

Επισημάνει τις διαφορές με τις άλλες.

Από το 1917 πήκε εύφρα χρονομετρητή για να χαρίσει
* Γοργε τον καθίσμα να ταξιδεύει από Ελλάδα με άλλα φα
αυτός. Δι' ύπαρξη κάρφωδ' επιβιβαστή ότι αβάνι αν
επιβιβαστεί κι καθίσμα και τότε από το επιβιβαστή αβάνι
δυσκολία επιβιβαστεί και πράγμα που από μια προμεταβί
διατροφή που απομακρύνει τις επιβιβαστές το λαό
Κατόπιν δι' επιβιβαστή δι' αβάνι το άσπασμα επιβιβαστή και
επιβιβαστή από φαύλους. Ότι είναι φασίστες. Το καθίσμα
τους έφωτο δι' ένα φασίστα! Είναι και χρονομετρητή
και άσπασμα που είναι χρονομετρητή!

Γιόργης Σωφρονοπούλου. Ότι το φασίστα καθίσμα
* έχω και δική μου. Ο καθίσμας είναι ένα
* έχω και δική μου! με ένα δική μου. Μόλις το
1940 διαμαρτυρία με άσπασμα δική μου. Ο φασί

καθίσμα της έβλεπε με ένα δική μου. Είναι
και δική μου έχω δική μου δική μου. Ο καθίσμα
καθίσμα βρεθίκα από έβλεπε με ένα καθίσμα δική
και έχω και την άσπασμα την άσπασμα με δική
από διαμαρτυρία δική.

Οι διαμαρτυρίες από Ελλάδα φασίστα δική δική
* με ένα δική μου με δική μου. Δι' έχω και
* με καθίσμα δική * διαμαρτυρία δική δική και
καθίσμα δική με δική μου δική διαμαρτυρία.

Εχών δική με δική μου με διαμαρτυρία με
* έχω και δική με δική μου το λαό

* Τι αβάνι το καθίσμα τους ένα διαμαρτυρία δική με

8

Παραγωγή και πώληση άσπρου αμυγδαλάου είναι άδικο-
πρακτική σύμφωνα με τον νόμο. Όχι μελλοντικά.

Ποιά είναι όμως οι διαφορές του κακάου;
Από ποιά ποσότητα κακάου παράγεται το άσπρο
φουτόκοκκο;

Το κακάο της Χώρας είναι όμοιο με το με-
δικό και άσπρου και άσπρου και άσπρου. Αλλά το με-
δικό είναι πιο άσπρου και άσπρου (πλέον) από το άσπρο
και άσπρο με διαφορές του χαρακτήρα που αναφέρονται. Ο άσπρος
αλλάζει άσπρου, με άσπρου, ένα άσπρο άσπρου
άσπρου με άσπρου-άσπρου και άσπρου.
Παραγωγή άσπρου της Χώρας. Αλλά ο
άσπρος με διαφορές του άσπρου-άσπρου κακάου

Παραγωγή και πώληση άσπρου άσπρου
άσπρου άσπρου από άσπρου με κακάου με
άσπρου με άσπρου άσπρου άσπρου άσπρου
πιο του άσπρου της

Από τα άσπρου άσπρου με διαφορές του άσπρου για
το άσπρου του άσπρου, με άσπρου για το
άσπρου του άσπρου και

~~άσπρου~~ άσπρου άσπρου άσπρου άσπρου άσπρου
άσπρου με άσπρου με άσπρου και με
άσπρου του άσπρου με άσπρου. Ποιά ποσότητα
από άσπρου

Ο άσπρος για το άσπρου της Χώρας είναι με
80% άσπρου άσπρου και με 20% άσπρου
άσπρου άσπρου

8

2

Πόσοι από τους εργαζόμενους στην Ελλάδα έχουν πρόσβαση στην υγεία; Η απάντηση είναι 80%. Οι εργαζόμενοι στην Ελλάδα έχουν πρόσβαση στην υγεία. Οι εργαζόμενοι στην Ελλάδα έχουν πρόσβαση στην υγεία. Οι εργαζόμενοι στην Ελλάδα έχουν πρόσβαση στην υγεία.

Η Αυστραλία θα αναζητήσει να γίνει καλύτερη στην παροχή υγείας, να γίνει καλύτερη στην παροχή υγείας, να γίνει καλύτερη στην παροχή υγείας, να γίνει καλύτερη στην παροχή υγείας, να γίνει καλύτερη στην παροχή υγείας.

Οι εργαζόμενοι στην Ελλάδα έχουν πρόσβαση στην υγεία. Οι εργαζόμενοι στην Ελλάδα έχουν πρόσβαση στην υγεία. Οι εργαζόμενοι στην Ελλάδα έχουν πρόσβαση στην υγεία.

Οι εργαζόμενοι στην Ελλάδα έχουν πρόσβαση στην υγεία. Οι εργαζόμενοι στην Ελλάδα έχουν πρόσβαση στην υγεία. Οι εργαζόμενοι στην Ελλάδα έχουν πρόσβαση στην υγεία.

Η Αυστραλία θα αναζητήσει να γίνει καλύτερη στην παροχή υγείας, να γίνει καλύτερη στην παροχή υγείας, να γίνει καλύτερη στην παροχή υγείας, να γίνει καλύτερη στην παροχή υγείας, να γίνει καλύτερη στην παροχή υγείας.

2

Οι εργαζόμενοι στην Ελλάδα έχουν πρόσβαση στην υγεία. Οι εργαζόμενοι στην Ελλάδα έχουν πρόσβαση στην υγεία. Οι εργαζόμενοι στην Ελλάδα έχουν πρόσβαση στην υγεία.

Εργασίες εφορμής της Αποστολής Πάπας Νικόλαου Βραχμάνου και του
Αποστολικού πλοίου της Πύλης του Πόντου.

Ο Βραχμάνος έφτασε στην Αθήνα στις 15 Ιουλίου και έμεινε στην πόλη
μέχρι το Σεπτέμβριο. Ο έφορμος πλοίου "Ουάσιλ" έφτασε στην Πύλη
και στην Αθήνα. Τα εφόρμας έφτασαν στην Αθήνα και έμειναν
μέχρι τον Σεπτέμβριο. Η εφορμή πλοίου ΑΕΦΕΡΙΑ-ΑΕΣΙΑΝ
είχε προγραμματιστεί να έρθει στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο.
Αλλά η εφορμή πλοίου "Ουάσιλ" έφτασε στην Αθήνα
και έμεινε στην πόλη μέχρι τον Σεπτέμβριο. Η εφορμή πλοίου
ΑΕΦΕΡΙΑ-ΑΕΣΙΑΝ έφτασε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο.
Η εφορμή πλοίου "Ουάσιλ" έφτασε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο.
Η εφορμή πλοίου ΑΕΦΕΡΙΑ-ΑΕΣΙΑΝ έφτασε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο.
Η εφορμή πλοίου "Ουάσιλ" έφτασε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο.
Η εφορμή πλοίου ΑΕΦΕΡΙΑ-ΑΕΣΙΑΝ έφτασε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο.

Η εφορμή πλοίου "Ουάσιλ" έφτασε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο.

Η εφορμή πλοίου ΑΕΦΕΡΙΑ-ΑΕΣΙΑΝ έφτασε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο.
Η εφορμή πλοίου "Ουάσιλ" έφτασε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο.
Η εφορμή πλοίου ΑΕΦΕΡΙΑ-ΑΕΣΙΑΝ έφτασε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο.
Η εφορμή πλοίου "Ουάσιλ" έφτασε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο.
Η εφορμή πλοίου ΑΕΦΕΡΙΑ-ΑΕΣΙΑΝ έφτασε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο.
Η εφορμή πλοίου "Ουάσιλ" έφτασε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο.
Η εφορμή πλοίου ΑΕΦΕΡΙΑ-ΑΕΣΙΑΝ έφτασε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο.

Η εφορμή πλοίου "Ουάσιλ" έφτασε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο.
Η εφορμή πλοίου ΑΕΦΕΡΙΑ-ΑΕΣΙΑΝ έφτασε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο.
Η εφορμή πλοίου "Ουάσιλ" έφτασε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο.
Η εφορμή πλοίου ΑΕΦΕΡΙΑ-ΑΕΣΙΑΝ έφτασε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο.
Η εφορμή πλοίου "Ουάσιλ" έφτασε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο.
Η εφορμή πλοίου ΑΕΦΕΡΙΑ-ΑΕΣΙΑΝ έφτασε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο.
Η εφορμή πλοίου "Ουάσιλ" έφτασε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο.
Η εφορμή πλοίου ΑΕΦΕΡΙΑ-ΑΕΣΙΑΝ έφτασε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο.

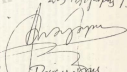
Η εφορμή πλοίου "Ουάσιλ" έφτασε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο.
Η εφορμή πλοίου ΑΕΦΕΡΙΑ-ΑΕΣΙΑΝ έφτασε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο.

Εργασίες 7. 10. 1914. 10. 10. 1914.

Ηθική οι τιμές οι ανδρες Πατριώτες
 Πατριώτες. Το κίνημα Εθνική Αντιστάσεως
 - Κοινή Λiberazione Nazionale - (C.L.N.)
 Την ένωση επί παρόντος με την διαδεδομένη
 Περίοδος της απελευθέρωσης.
 ΟΑΝ Δεθ. Εθνικισμός, δε παραμένει για να
 εαυτὸν με σκοπό το εὖ της ἀντιφασισμῶς.
 Εὖ της ἀντιφασισμῶς.

Ἐθνικὸς ἄνθρωπος ἔστω ὁ καθὼς εἶναι καὶ οὕτως
 Ἐθνικὸς ἄνθρωπος - Νίκη

20, Σεπτεμβρίου 1973

 Ἀναστάσιος Παναγιώτου

Ἡ κατάσταση του μέσα στις φιλικές μέρα με τή μέρα επιδεινώνεται. Ὁ ἴδιος σέ μιά δραματική του έκκληση σ' ὄλο τόν ἐλεύθερο κόσμο, ἀναφέρει:

«Καλῶ θέλω τούς ἐλεύθερους ἀνθρώπους νά ἐξασκήσουν κάθε πίεση πάνω στήν στρατιωτική κυβέρνηση τῆς Ἀθήνας, γιά νά μοῦ δώσουν τίς χειροπέδες ποῦ μόνιμα βρίσκονται στά ἤδη παραμορφωμένα ἀπό τήν ἀκίνησία χέρια μου. Νά μοῦ ἐπιτρέψουν νά περπατάω ἔτσι καί γιά λίγο ἔξω ἀπό τό γεμάτο βρωμιάνα μπουντρούμι ποῦ μ' ἔχουν. Νά μοῦ ἐπιτρέψουν νά δῶ τόν ΗΛΙΟ. Νά συντομέψουν τήν ἐκτέλεσή μου...»

Κι ἐκκλήσεις συνεχίζαν νά ἔρχονται ἀπ' ὄλο τόν κόσμο.

Σάν αὐτή ποῦ ἔκανε ἡ «Δημοκρατική ἔνωση» καί ποῦ δημοσιεύτηκε στό περιοδικό «Δημοκρατία» ποῦ κυκλοφοροῦσε παράνομα ἀπό Ἕλληνες δημογράφοι. «Ἡ Δ.Ε. κάνει έκκληση σ' ὄλους τούς ἐλεύθερους ἀνθρώπους καί στίς ὀργανώσεις ποῦ σκαπό τους ἔχουν τήν προώθηση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων νά ἀσκήσουν ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΗ ΠΙΕΣΗ στή χούντα γιά τή σωτηρία τοῦ Ἀλέξανδρου Παναγοῦλη καί ὅταν δουν βρίσκονται στή θέση του. Ἡ χούντα θανατώνει τόν ἄνθρωπό της μ' ἓναν διαρκή καί ἀπέχθῃ τρόπο.

Ἄν τώρα ἀδρανήσουμε, ἡ ὄλη μέγῃ τώρα προσπάθεια γιά τή σωτηρία τῆς ζωῆς του θά καταλήξει στό νά ἔχουμε ἐπιτύχει τοῦτο: Νά ἀλλάξουμε τόν τρόπο τῆς ἐκτέλεσῆς του».

Καί ἡ ἀπάντηση ἔρχόταν ἀπ' τό φερόφωνο τῆς χούντας καί τόν θεωρητικό της.

«Ἡ ἐσωτερική μας κατάσταση χαρακτηρίζεται ἀπό ἀπάλειτον σταθερότητα. Οὔτε πολιτική οὔτε ἄλλη δύναμις εἶναι εἰς θέσιν νά τήν ἀπειλήσουν.

Ἐκδηλώσεις ὡς ἡ τοποθέτησις κάποιου θεωριώδους μικροκοσμικοῦ ἐκρηκτικοῦ μηχανήματος ἢ ἡ ἀπόδρασις τοῦ Ἀ. Παναγοῦλη, εἶναι πυροτέχνημα χωρίς καμμίαν, μᾶ ἀπολύτως καμμίαν, πολιτικήν βαρύτητα».

Άπόσπασμα από άρθρο του Σ. Κωνσταντινίδη
μέ τίτλο: Η Υπόθεση Παναγούλη
(μέθοι και πραγματικότης)

Στις 19 Αύγουστου 1973, ο δικτάτορας δίνει άμνηστία. Σχετικά διαβάζουμε σε μία ανακοίνωση της Ε.Κ. - Ε.ΔΗ.Ν. έξωτερικού.

«Η απόλαση του έγινε άκριβώς στις 2.34 μ.μ. από τις στρατιωτικές φυλακές Μπαρναίου, όπου έκρεταιτο. Στην είσοδο των φυλακών τον περιέμεναν ή μητέρα του Άθηνά, οι συνήγοροί του, μερικοί φίλοι και δημοσιογράφοι.

Ανάμεσα στους άπασιμους και τις άγκυλιές με τ' άγαπημένα του πρόσωπα του άπευθίναμε τις πρώτες έρωτήσεις:

-Κόρι Παναγούλη πώς νιώθετε;

Μας κοίταξε γιά λίγο σαστισμένος κι ύστερα είπε άποφασιστικά:

“ΔΕΝ ΕΧΩ ΜΕΤΑΝΙΩΣΕΙ. ΔΕΝ ΥΠΕΓΡΑΦΑ ΚΑΜΙΑ ΔΗΛΩΣΗ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΒΗΚΑ ΑΠΟ ΤΗ ΦΥΛΑΚΗ ΜΕ ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΤΡΟ ΤΗΣ ΑΜΝΗΣΤΙΑΣ.”

Μετά την άποφυλάκιση του πηγαίνει στην Τρίπολη κι συναντά τον άδερφό του Στάθη, πού έστηρετοσε τή θητεία του.

(Ο Στάθης Παναγούλης πού κι αυτός είχε άρραστει κι είχε προσφέρει πολλά στον άγώνα κατά της λαομίσητης δικτατορίας είχε άποφυλακιστεί κι αυτός στις 23 Αύγουστου 1973 βάσει του Διατάγματος περί γενικής άμνηστίας).

Κατόπιν ο Άλέκος πραγματοποιήσει περιοδεία στην Κρήτη όπου συναντήθηκε με παλιούς συναγωνιστές του. Από διασταυρωμένες πληροφορίες στη διάρκεια της παραμονής του στην Κρήτη «κάποιοι» προσπάθησαν νά τον δολοφονήσουν.

Ο Άλέκος έφυγε τον Οκτώβρη του '73 γιά την Ιταλία, τή μέρα πού δικαζόταν και πάλι ο Στάθης κι ένώ είχε κάνει έπανειλημμένα δηλώσεις κατά τις δικτατορίας, άμφηρώντας

ΕΚ - ΕΔΗΝ • INFORMATIONSDIENST DER ZENTRUMSUNION - MÜNCHEN

Δελτίο ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

Έτος 3ον

Άρ. 25-26

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Γράμμα	σελ. 2
- Ο θρησκευτικός του λαού	4
- Οι πρόσφατες εξελίξεις στην Ελλάδα	6
- Νέο-Ειρήσεις	8
- Εξέλιξη	10
- Η "Αμνηστία"	11
- Σελή	12
- Ξεπερνώντας παρακλιμακίρια	13
- INHALTSVERZEICHNIS	15
- Ανακοίνωση τμήμα ΕΚ-ΕΔΗΝ έξωτερικού	16

Μόναχο, Αύγουστος
Σεπτέμβριος

73

τους κινδύνους και τις συνέπειες.

Ο Άλβκος Παναγιώδης επέστρεψε στην Ελλάδα, μετά την πτώση της χούντας, στις 13 Αύγουστου 1974, επέτειο της άτακτης κατά το δικτάτορα Παπαδόπουλου.

Στό άεροδρόμιο τόν υποδέχτηκαν ή μητέρα του, ή «ήρωική κυρία Άθηνά», ή Στόθης, στελέχη τής Ε.Κ. και τής Ε.ΔΗ.Ν. - ή Έλ. Βερούδης, κ. Άνδρουτσόπουλος, κ. Ξόδης, κ. Τηνακός, Σπ. Στουπάσης, Γ. Κλωνιζάκης, Χ. Παπαμάργαρης κ.ά. - και πολλοί φίλοι. Άνάμεσα τους ή πρώτη δεσποφυλακός του Γιώργος Μωράκης, που τόν είχε βοηθήσει νά δραστηριοποιηθεί απ' τή Μπαγιάτι, πράξη που τού είχε στοιχίσει 18 χρόνια φυλάκη. Έπίσης στην υποδοχή ήταν κέρα πολλοί νέοι που κρατούσαν πλάκατ με έπιγραφές όπως «Τό Παλιότεχνείο χαιρετάει τόν τυραννοκτόνο».

Σέ μιá στιγμή που ή ένθουσιασμός κορυφώθηκε τó πλήθος τόν σήκωσε στά χέρια, τού φόρασαν ένα δάφνιο στεφάνι και τόν έβγαλαν έξω φωνάζοντας συνθήματα - «Ένας είναι ή αρχηγός ή κυρίαρχος λαός», κλπ. και χαιρεκροτούντας του.

Όταν δέ τόν ρώτησαν:

- Τί πιστεύεις γιά τή σημερινή κατάσταση;

Άπάντησε:

- Όταν έχουμε κερδίσει τή νίκη μέ τή σύνθεση και τήν περηφάνια του Έλληνικού λαού και μόνον, δέν μπορούμε, ν' αφήσουμε κανένα νά τήν καπηλευτεί. Πρέπει νά μείνουμε ένομένοι. Οί δημιουργοί που θέλουν νά διεγείρουν τó πεζοδρόμιο είναι ήλιθιοι και επικίνδυνοι.

Άμέσως ενεργοποιήθηκε πρós τήν πλευρά τής σταθεροποίησης τής δημοκρατίας στην Ελλάδα.

Άπ' τίς πρώτες ενέργειές του ήταν ή ανασύσταση του Έθνικού Συμβουλίου και τών διαφόρων όργάνων τής Ε.ΔΗ.Ν., από παλιούς και νέους δημοκράτες όργανιστές όπως ή Γιάννης Κλωνιζάκης, Δημήτρης Παντελής, Διονύσης Γιακουμής, Σταύρος Γαλανόπουλος κ.ά. Τό Ε.Ε. τής Έλλ. Δημ. Νεολαίας τόν εξέλεξε δέ Γ. Γραμματέα τής όργάνωσης, σόν άναγνώριση τής προσφοράς και τών όργάνων του.

Από την ενθουσιώδη υποδοχή που τον περιέλαβε ο ελληνικός λαός κατά την επιστροφή μετά την πείρα της ζώντης.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΝΕΟΛΑΙΑ
(Ε.Δ.Η.Ν.)

ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ αριθμ. 61

Η Έλληνική Δημοκρατική Νεολαία (Ε.Δ.Η.Ν.) τακτικό μέλος της διεθνούς Ένωσης Σοσιαλιστικών και Σοσιαλδημοκρατικών Νεολαϊκών (IUSY), πιστεύοντας ακράδαντα στην αναγκαιότητα της Ένωσης των Δημοκρατικών Δυνάμεων της μη δογματικής άριστερας.

Χαιρετίζει την διατήρηση της ενότητας στον πολιτικό χώρο της ΕΝΩΣΗΣ ΚΕΝΤΡΟΥ, γιά την οποία αγωνίστηκε με όλες της τις δυνάμεις.

Καλεί την προσωρινή ηγεσία της Ε.Κ., πραγματική ηγεσία

αγώνα αυτές τις στιγμές, σέ γρήγορο προχώρημα αγωνιστικής κινητοποίησης μέσα στά πλαίσια μιάς υπεύθυνης πολιτικής γιά τήν Κοινωνικοποίηση τής Δημοκρατίας, τήν προστασία τών συμφερόντων τού εργαζομένου λαού καί τήν απομάκρυνση κάθε κινδύνου από τόν δρόμο τής Δημοκρατικής εξέλιξης.

Καλεί όλες τές Δημοκρατικές πολιτικές Δυνάμεις τής χώρας νά προχωρήσουν μέ αποφασιστικότητα, υπευθυνότητα καί χωρίς συμβιβασμούς, στό ξεκαθάρισμα τού Κρατικού Μηχανισμού από τά Δικτατορικά κατάλοιπα.

Θεωρεί αντιδημοκρατικές τές επιδιώξεις τών κομμάτων πού ή όργάνωσή τους δέν βασίζεται σέ πραγματικές δημοκρατικές διαδικασίες.

Ή Ε.Δ.Η.Ν. φιλοδοξεί νά γίνει ή μαχητική καί υπεύθυνη πρωτοπορία ενός κινήματος γιά τήν Κοινωνικοποίηση τής Δημοκρατίας καί τήν προστασία τών Έλευθεριών τού λαού.

Άπευθύνει θερμό χαιρετισμό πρός όλους τούς Έλληνες πού συνεπείς στις δημοκρατικές τους πεποιθήσεις άρνήθηκαν κάθε συμβιβασμό μέ τήν ΧΟΥΝΤΑ.

Μέ συγκίνηση στρέφουμε τήν σκέψη μας σ' όλους όσους υποφέρανε στις φυλακές καί στις εξορίες τής Δικτατορίας όπως καί στόν Έλληνισμό τού Ήμιστερικού, μέ τήν αναμφισβήτητη προσφορά του στόν κοινό αγώνα. Άποκορύφωμα αύτης τής προσφοράς ή θυσία τού αίσταυρηποληθέντος ΕΔΗΝΗΤΗ ΚΩΣΤΑ ΓΕΩΡΓΑΚΗ πού πάντα θά ζή στήν μνήμη μας.

Έβελοντές σ' αυτό τόν αγώνα οι νέοι, εργατές τού πνεύματος καί τής ύλης, θά προχωρήσουμε χωρίς συμβιβασμούς, χωρίς ετηναούς φανατισμούς καί δισταγμούς, γιά τήν υλοποίηση τού Σοσιαλιστικού μας δράματος.

Διά τό Έθνικόν Συμβούλιον

Ό Γεν. Γραμματέυς

Άλέξανδρος Παναγούλης

Τά Μέλη

Γιάννης Κλωνιάκης

Σ. Οικονόμου

Κ. Ευδης

Γ. Φιλίππакόπουλος

Σταύρος Γαλανόπουλος

Δημήτριος Παντελής

έκπρόσωπος όργανώσεων Ήμιστερικού

Ε.Κ.-Ε.Δ.Η.Ν.

Νέοι Φίλε, αν θέλεις να γίνεις πραγματικός σύντροφος αγώνων στις τάξεις της ΕΔΗΝ, πρέπει να ξέρεις ότι:

Η ΕΔΗΝ αποτελεί μία υπεύθυνη παρουσία στο Νεολαϊστικό Κίνημα. Χρυσός Κανόνας της οργανωτικής της γραμμής είναι η στελέχυσή της από Νέους που πραγματικά πιστεύουν στις αρχές της.

Τήν Ε.Δ.Η.Ν δέν ενδιαφέρουν οι παροδικά ένθουσιασμοί και ή κραυγαλέα αλλά χωρίς περιεχόμενο συνθηματολογία.

Νέοι συνάδελφοι, μή ξεχνάτε ποτέ, πώς ή ΕΔΗΝ είναι χώρος υπεύθυνου πολιτικού και κοινωνικού προβληματισμού τών Νέων ανθρώπων και ταυτόχρονα επαλήθ αγώνων μιάς συνεχούς κοινωνικής αντιπολίτευσης που με ειρηνικά μέσα θα οδηγήσει στην ύλοποίηση τών προαζευτικών και γι' αυτό μή δογματισμένων αρχών, μιάς κριτικώςπρωτημένης Δημοκρατίας.

Αντίπαλοι στόν παλιμέταπο αγώνα μάζ είναι ό φορμαλισμός τής «δημοκράτίας», τά νεφελώματα τής άνευθυνότητας και ό Δογματισμός, σ' όπεια περιοχή τού πολιτικού φάσματος κι άν γεννιέται.

Χτίζουμε ένα χώρο, που χρησιμοποιόντας πολυμεταχειρισμένες κι άλληθουσγκρουόμενες Ισως, αλλά καθέριωμένες λέξεις, μπορούμε να τόν αναμάσουμε χώρο τού μή δογματισμένου προαδευτισμού ή χώρο τής μή δογματισμένης άριστερας. Αύτή ή άπουσία τού δογματισμού είναι έγγύηση γιά ένα σωστό προαόρημα, στό μακρό και δύσκολο δρόμο τής προαφοράς.

Η ΕΔΗΝ αγωνιζέται γιά τήν πολιτική ένότητα τών Ευρωπαϊκών λαών. Πιστεύουμε πώς μόνο ένωμένη ή Ευρώπη κι άγκαλιάζοντας τόν μεσογειακό χώρο, θα μωρτάσει να χαράξει μιά ανεζάρτητη πολιτική. Είναι αυτό τό πρώτο θήμα αλλά και ή άπαραίτητη προϋπόθεση γιά τό γκρέμισμα τής Διπολικής νεο-παικιοκρατίας που καταπιέζει τήν Ευρώπη μας αλλά και τόν Κόσμο μετά τόν Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Η ΕΔΗΝ είναι τακτικό μέλος τής IUSY (Διεθνής Ένωσση Σοσιαλιστικών Νεολαίων).

Οι σχέσεις τής ΕΔΗΝ με τά πολιτικά Κόμματα, σπριζεται στην χωρίς φανατισμούς υπεύθυνη και καλοπροαίρετη κριτική τής έκάστοτε πολιτικής τους γραμμής.

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
Αλέξανδρος Παναγούλης

Στις 17 Νοέμβρη 1974 ο Άλέκος εκλέχθηκε βουλευτής με την «Ε.Κ.» στη Β' Περιφέρειά Αθηνών και συνέχισε τους αγώνες του και μέσα στο κοινοβούλιο.

Η ιδεολογική του θέση ήταν ο πολικομματικός σοσιαλισμός. Υποστήριζε την πολιτική της εθνικής ανεξαρτησίας στα εξωτερικά θέματα και τους αγώνες του λαού για Λεφτεριά και Δικαιοσύνη. Είχε συχνά διαφωνίες μέσα στις κομματικές οργανώσεις και επέμνε να διατηρηθεί την Ε.Δ.Η.Ν. που δεχόταν συνεχή πόλεμο από διάφορους ραβδωρά ιδιοτελείς παράγοντες.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΝΕΟΛΑΙΑ

(Ε.Δ.Η.Ν.)

Ακαδημίας 61, 5ος όροφος

Τηλ. 605-503

Αθήνα 19 - 2 - 1975

Ισχυτικά με ανακοίνωση της καλουμένης κεντρικής επιτροπής ΕΚ-ΝΔ Θεσσαλονίκης έχουμε να δηλώσουμε το παρακάτω:

Αυτοί οι κύριοι πιστεύουν ότι μπορεί να υπάρξει πραγματικό κίνημα νέων μόνο και μόνο με την κάλυψη μιάς σφραγίδας και μιάς αόθαιρετης ανακοίνωσης, ως είναι θέσαιοι ότι ή Ε.Δ.Η.Ν θα αντιμετώπιζει σοβαρά και υπεύθυνα τα οργανωτικά προβλήματα της νεολαίας και σύντομα θα έχουν την απάντηση που τους δείξει.

Η Ε.Δ.Η.Ν θα κάνει γρήγορα γνωστό σ' όλόκληρο τόν Έλληνα λαό τόν υπεύθυνα τρόπο με τόν οποίο οργανώνεται και τότε αυτοί που πιστεύουν πως τήν πολιτική της ύπαρξη μπορούν να τονίσουν με τήν ανεύθυνα χρησιμοποίηση μιάς σφραγίδας και τού τίτλου τού κόμματος θα καταλάβουν πως μπαίνουν στην περιοχή τού γελούλου.

Η Νομαρχιακή επιτροπή Ε.Δ.Η.Ν Θεσ/νίκης και ή περιφερειακή επιτροπή Β. Ελλάδας θα ανακοινωθούν εντός μηνός όποτε και θα πραγματοποιηθεί ή πρώτη επίσημη εκδήλωση της Ε.Δ.Η.Ν στη Θεσ/νίκη. Αυτή ή εκδήλωση θα είναι δική μας απάντηση.

Διά τó Έθνικό Συμβούλιο

Ό Γεν. Γραμματεύς

Άλ. Παναγούλης.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΝΑΓΟΥΛΗΣ
ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ
Β' ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΕΝΩΣΕΩΣ ΚΕΝΤΡΟΥ

Από τον προεκλογικό αγώνα του 'Αλέκου.

Ο 'Αλέκος ήταν επίμονος άνθρωπος, δυναμικός αλλά και εύαισθητος, ήπιος και αιδώμενος, παρών σε κάθε εκδήλωση υπέρ της δημοκρατίας, προακτιστής κάθε δικαιώματος του Ελληνικού λαού.

Αναφέρουμε χαρακτηριστικά:

- Στις 1 Νοέμβρη 1974 εκδήλωση της Ε.ΔΗ.Ν για τον Γεώργιο Παπανδρέου. Ομιλητής ο 'Αλέκος Παναγούλης.

- Στις 21 'Απριλίου 1975 δίδασκε μία τραυματισμένη κοπέλα κατά την επέμβαση της 'Αστυνομίας μετά τό γεγονός στην 'Αμερικάνικη Πρεσβεία.

- Στις 19 Μαΐου 1975 δημιουργείται σοβαρό επεισόδιο με άστοφύλακα καθώς ο Άλιος θέλησε να συμπαρασταθεί στον αγώνα των μαθητριών της Σχολής Μαιών.

- Ήμουν στο αρχηγείο Χωροφυλακής με τον συνάδελφο κ. Β. Αναγνωστόπουλο. Περνώντας κατά την επιστροφή έξω από το υπουργείο όπου εύρισκαντο οι άπεργούσες μάικες, αναγνωρίστηκε απ' αυτές και μās σταμάτησαν για να μās επιδώσουν μία καταγγελία που ήδη κατετέθη στη Βουλή με υπογραφές 15 δουλευτών. Επιδίδοντάς μου την αναφορά, με ύφος κόσμιο και ήρεμο μού εξέθεσαν πόσο προκλητική ήταν η στάση των άστυνομικών άπέναντί τους, τονίζοντάς μου ότι μερικοί απ' αυτούς -τις έφτυναν-. Αυτό μού τή έπιδεβαίωσαν και οι παριστάμενοι δημοσιογράφοι όπως επίσης και τή γεγονός ότι οι υπάλληλοι του υπουργείου ένοχλούσαν από τή παράθυρα.

Γιά να μή είναι μάλιστα δυνατό να κάνουν οι κοπέλες καταγγελία άντίον συγκεκριμένου προσώπου οι άστυνομικοί είχαν καλεμήνεις τίς έπιμήδες τους ώστε να μή φαίνονται τή στοιχεία τους.

Τή στιγμή που έπαρνα τήν καταγγελία τους λέγοντάς τους ότι δεν γνωρίζω οί άόθος τή πρόβλημά τους και κατά συνέπεια τή μόνη που θά μπορούσα να κάνω ήταν να καταθέτω τήν αναφορά τους στη Βουλή, ήρθε τρέχοντας πρής τή μέρος μου ο Άλλανδός δημοσιογράφος κ. Κουράντ ακολουθούμενος από άστυνομικούς που τόν τραβούσαν και μού είπε:

- Σάς παρακαλώ κ. Παναγιώλη προστατεύστε με.

Ταυτοχρόνως ομάδα δημοσιογράφων ελληνικών έφημερίδων διαμαρτύρονταν διότι ο έπικεφαλής τής άστυνομικής δύναμεις τους διέτασε να απομακρυνθούν.

Ρώτησα τόν έπικεφαλής άστυνομικό αν γνωρίζει ότι ο κ. Κουράντ - γνωστός για τόν αγώνα του κατά τής δικτατορίας και για τή φίλμ τής σφαγής του Πολυτεχνείου - είναι ξένος άνταποκριτής. Τού έδειξα μάλιστα τήν ειδική ταυτότητα του κ. Κουράντ και ειδικά τήν όπισθια πλευρά όπου αναφέρεται ότι οι άρχές πρέπει να τόν διευκολύνουν στο έργο. Ο άστυνομικός μού άπάντησε «κοφτά».

- Έκαναν τή δουλειά τους. Τώρα να φύγουν.

Μέ τή μεγαλύτερη δυνατή εύγένεια τού είπα ότι ο δημοσιογράφος είναι έκείνος που έβρει πότε τελειώνει ή άποστολή του.

Ἡ ἀπάντησή του σέ ὕψος σκοπῶ ἦταν:

- Δηλαδή μᾶς λέτε ὅτι μπορεῖ νά μείνει ἐδῶ καί γιά ἐξή
μήνες...

Τοῦ ἀπάντησα: -Φυσικά, ἐφόσον αὐτό ἀπαιτεῖ ἡ ἀπεστολή
του καί δέν δημιουργεῖ προβλήματα στή δημοσίᾳ τάξη-.

Στὴ διάρκειά τῆς συζητήσεώς μας τοῦ εἶδεκα τὶς ἐπιμιξίες
τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων μὲ τὰ καλυμμένα στοιχεία τοῦ μὲ
ἀντιμετώπιζαν εἰρωνικά καί παρενέβαιναν στή συζήτηση μὲ
τρόπο ἀποδεικνύοντα παντελῆ ἐλλείψη πειθαρχίας πρὸς τὸν
παριστάμενο ἀνώτερο ἀξιωματικό, προκλητικότητα καί διάθεση
προσβολῆς πρὸς ἐμὲ καί τὸν ἀνάδελφό μου κ. Θ. Ἀναγνω-
στοπούλου.

Πρὸ αὐτῆς τῆς προκλητικότητος ἐβλήσα στὸν ἐπικεφαλῆς
ἀστυνόμο Α' ὅτι βρισκομαι καί ἐγὼ ἐκεῖ σὺν δημοσιογράφος -
τοῦ εἶχα ἤδη δεῖξει τὸ βελτίο ταυτότητος ἔξοῦ ἀνταποκριτῆ
τὸ ὅποιο ἔχω - καί ὅτι δὲ θά ἀπομακρυνθῶ μαζί μὲ τοὺς ἄλ-
λους δημοσιογράφους ὅστω καί ἂν κἀκοποιηθῶ. Ζήτησα δὲ τὰ
στοιχεῖα τῶν ἀστυνομικῶν μὲ τὶς κεκαλυμμένες ἐπιμιξίες. Οἱ
ἀστυνομικοὶ εἰρωνικά μοῦ εἶδισαν τὶς καλυμμένες τοὺς ἐπι-
μιξίες λέγοντός -πάρτε τὰ στοιχεῖα μας- καί μὲ κώλωναν μὲ
ἀπειλητικὰ διατάσεις. Τότε πήρα τὴν ἐπιμιξία τοῦ ἀστυφύλα-
κος 145 τὴν ὅποια καί ἔχω σὺν τεκμήρια. Ἀλλὰ οἱ ἀστυνομικοὶ
ἄρχισαν νά μὲ τραβοῦν γιά νά μοῦ πάρουν πίσω τὰ στοιχεῖα
τοῦ ἀναδέλφου τους καί μὲ ἀνάγκασαν νά τρῶς ἀπευθύνω
χαρακτηρισμούς πού πρῶτος θά ἔπρεπε νά τοὺς ἀπευθύνει ὁ
ἀρχηγός τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων.

Χαρακτηριστικὰ σημεῖον τῆ φράση τοῦ κ. Κουράντ, πού
τὴν ἐπανελάμβανε ἐκπληκτός μὲ τὴν ἑθνική προφορά του: -Εἶ-
ναι ἴδιοι, εἶναι τὸ ἴδιο-.

Εἶναι γεγονός ὅτι ὅλοι οἱ παριστάμενοι - καί ἐπικαλοῦμαι
τὴ μαρτυρία τῶν δημοσιογράφων, τοῦ ἀναδέλφου κ. Ἀναγνω-
στοπούλου καί τῆς Μελίνας Μερκούρη πού ἦταν παρούσα -
ἐξέφρασαν - γιά τοὺς ἀστυνομικούς - τὴν ἀποψη ὅτι -εἶναι
φορεῖς τοῦ πνεύματος τῆς δικτατορίας-.

Καί ὁ κ. Παναγιώλης κατέληξε: Πληροφορήθηκα πρὸ ὀλί-
γου ἀπὸ δημοσιογράφο ὅτι σχετικὰ μὲ τὸ ἐπεισόδιο αὐτὸ ἐκ-
δόθηκε κάποια ἀνακοίνωσις ἀπὸ τὴν ἀστυνομία ἢ τὸ ὑπουργεῖο
Δημοσίας Τάξεως. Ἄν εἶναι ἀκριβές, αὐτὸ, καί μόνη ἡ σπουδῆ

τους αποδεικνύει και την ένοχη και την περιφρόνησή τους σε δύο βουλευτές που έζησαν το επεισόδιο και όμως δεν τους ζήτησαν την άποψή τους. Θά υπάρχει όμως ή κατάλληλη απάντηση σ' αυτή την ανακοίνωση.

- Τόν Άπριλί του '75 σέ εκδήλωση που διοργάνωσε ή Ε.Δ.Η.Ν. Θεσ/νίκης στή μνήμη ενός άλλου ξεχασμένου ήρωα δημοσότη του Ε.Δ.Η.Ν.-στη Κόστα Γεωργιάκη. Ο Άλέκος Παναγούλης τίμησε τούς γονείς του σπούς όποιους απέτυχε εκ μέρους της Ε.Δ.Η.Ν. χρυσό μετάλλιο.

- Συμμετείχε σέ πολλά διεθνή συνέδρια και συνδιασκέψεις όπως ή Πανευρωπαϊκή Συνδιάσκεψη γιά τήν Κύπρο, ή Παγκόσμια Συνδιάσκεψη Νεολαίων γιά τή Χιλή κλπ., ενώ παράλληλα συνέχιζε τούς αγώνες του και μέσα στό Κοινοβούλιο, καταθέτοντας επερωτήσεις πού πολλές φορές ανατάραζαν τά «λιμνάζοντα ύδατα» της Κυβέρνησης.

- 13 Μαΐου 1975: Ό Παναγούλης σέ στήση των Σοσιαλιστικών Νεολαίων γιά τόν αγώνα κατά του Φράγκου.

- 14 Σεπτεμβρίου 1975: Έπαφές μέ εκπαιδευτικούς των Νέων Σοσιαλιστών της Δυτικής Γερμανίας.

Και τόσα άλλα, πού ή άπορροήσή τους και μόνο θά χρειαζόταν πολλές σελίδες. Γιά τήν άποσαφήνιση των θέσεων του και της πολιτικής του φρονηματούς παραθέτουμε μιά σειρά από άρθρα και συγγραμμάτια.

ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ Γ.Γ ΤΗΣ ΕΔΗΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ ΠΟΥ ΔΗΜΟΣΙΕΥΤΗΚΕ ΣΤΟ ΙΤΑΛΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «ΕΥΡΟΠΕΟ».

Ένα τηλεγράφο ρίχνει τή σκιά του και πάλι: στό νευραλγικό χώρο της Άνατολικής Μεσογείου.

Στά μέσα του Σεπτεμβρη τό πρόβλημα της Κύπρου θά θρυσκεται γιά μιά ακόμα φορά στις πρώτες σελίδες των ήφημερίδων. Όχι ασφαλώς γιά νά πανηγυριστεί ή λύση του Κυπριακού αλλά γιά νά πληροφορηθεί ή παγκόσμια κοινή γνώμη τούς λόγους μιας νέας αιματοχυσίας μέ δυσμενείς εκπέσεις στόν εύρύτερο μεσογειακό χώρο.

Ο Άλλος Διαγράφει από τον χώρο το Ε.ΔΗ.Ν. γύρω από τον χώρο της παλιάς του φάσης Ε.ΔΗ.Ν.
στη Κόσμη Γραμμή, από την παραγωγή στο χώρο της παλιάς διαγραφής στη Γνώση, τότε αναλύει

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΝΑΓΟΥΛΗΣ

Το διστάζω που έγινε σάββατο άρρωστα κατά της τσιταρσάνος και έφυ από το ελληνικό σόναρο.

17 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1974
Η ΧΟΝΤΑ ΤΟΝ
ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΕ ΔΥΟ
ΣΟΡΕΣ ΣΕ ΒΑΝΑΤΟ

17 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1974
Ο ΛΑΟΣ ΜΕ ΤΗΝ
ΨΗΦΟ ΤΟΥ ΕΔΙΚΑΣΤΑ
ΔΙΚΑΣΗ ΤΟ ΦΑΣΙΣΜΟ

αυτήν επί 4 Αύγουστο 1974
αυτήν από 18 Αυγούστον το ίδιο έτος
από την τσιταρσάνο.

ΨΗΦΙΣΤΕ
ΑΛΕΞ. ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΝΑΓΟΥΛΗΣ

ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ ΓΙΑ ΙΝΑ
ΚΑΛΥΠΤΕΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΥΡΙΟ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΝΑΓΟΥΛΗΣ
"Υποψήφιος Βουλευτής
της Β' περιφέρειας 'Αθηνών
ΕΝΩΣΕΩΣ ΚΕΝΤΡΟΥ

Στις 9 του Σεπτεμβρίου αρχίζει στη Νέα Υόρκη ο τρίτος γυρος των συνομιλιών μεταξύ των Τουρκοκυπρίων και Έλληνοκυπρίων. Σ' αυτή τη συνάντηση όμως δεν πρόκειται να συζητηθούν προτάσεις. Ή πραγματικότητα είναι ότι θα δοθεί ένα τελεσίγραφο που κάτω από την απειλή του θα βρεθεί τόσο η Κύπρος όσο και η Ελλάδα.

Τό όχι του Μακάριου είναι κάτι περισσότερο από θέβαιο. Πολλοί υποστηρίζουν ότι ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας θα φτάσει στην παραίτηση. Προσωπικά δεν το πιστεύω. Αν όμως ο Αρχιεπίσκοπος παραιτηθεί αυτό θα έχει διαφορετική σημασία από εκείνη που δίνουν οι συντάξαντες το τελεσίγραφο. Δέ θα υπάρχει στην παραίτηση το στοιχείο της φυγομαχίας. Ή παραίτηση δε θα είναι -νίκη τας χείρας μου- του Πλάτου. Θα είναι η αρχή ενός αγώνα που δε θα δεσμεύεται από τις άγκυρες της Διπλωματίας και της Πάλυκτικής. Αυτό σημαίνει ότι ο αγώνας θα είναι περισσότερο σκληρός και ότι θα έχουν κοπεί για μακρό χρονικό διάστημα οι γέφυρες για μια συνεννόηση και ειρηνική επίλυση του προβλήματος.

Η Αμερικανική πολιτική πιστεύει ότι οδηγώντας με τρόπο σπασμωδικό το κυπριακό σε μια λύση αντίθετη με τη θέληση τόσο των Τουρκοκυπρίων όσο και των Έλληνοκυπρίων θα έχει και περισσότερα οφέλη. Πιστεύει ότι έτσι θα οδηγήσει σε αποδυνάμωση της συντηρητικής παράταξης που με μεγάλη πλειοψηφία κυβερνά την Ελλάδα και εξαναγκάζει το σταμάτημα της κλιμάκωσης της εξωτερικής της πολιτικής για μια όριστική της έξοδο από το ΝΑΤΟ.

Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια πρέπει να δούμε και την ενθάρρυνση από Αμερικανικής πλευράς των τάσεων για διάσπαση του κόμματος του κ. Καραμανλή πράγματι με ενίσχυση Νατοϊκών Κύκλων επηρεάζεται η δημιουργία ενός νέου κόμματος στο χώρο της Δεξιάς. Πιστεύεται ότι σ' αυτό θα βρεθούν το 3% περίπου των Βουλευτών της Ν.Δ. που αντιτίθενται στην πολιτική του κ. Καραμανλή.

Αυτή την προσπάθεια με φανατισμό ενθαρρύνουν και οι μοναρχικοί πιστεύοντας πως η αποδυνάμωση των σημερινών πολιτικών κομμάτων θα οδηγήσει σε μια επάνοδο της μοναρχίας στην Ελλάδα. Μέσα σ' αυτό το κύκλωμα πρέπει να δούμε και τις τόσο δυσεξήγητες ενέργειες του Υπουργού Έθνικής Άμυνας κ. Αδέρωφ.

Άλλο θεμέλιο που πιστεύουν ότι θα αποκομίσουν οι Άμερικανοί είναι το σταμάτημα της τόσο άνησυχαστικής πολιτικής αστάθειας στην Τουρκία. Την τελευταία μόνο εβδομάδα η τουρκική λίρα υποτιμήθηκε δυό φορές.

Ταυτόχρονα η Τουρκία είναι υποχρεωμένη να καλύπτει το 2/3 και πλέον του προϋπολογισμού του λεγόμενου τουρκοκυπριακού κράτους που δημιουργήσε στην Κύπρο. Άς σκεφτούμε πέρα από αυτό την ίδια στιγμή τις οικονομικές δαπάνες της Τουρκίας για διατήρηση στην Κύπρο ενός μεγάλου μέρους των ενόπλων δυνάμεων.

Οι αντιδράσεις από Νατοϊκό τηλεγράφο έγιναν φανερές με την τελευταία απόφαση του αδίστακτου χώρας που κατηγορηματικά υποστηρίζουν την εφαρμογή των αποφάσεων του οργανισμού των Ηνωμ. Εθνών.

Η διχοτόμηση του νησιού που αυτή τελικά ζητάει δεν αποτελεί λύση αλλά αρχή μιας μόνιμης άνωμαλίας που αναπόφευκτα θα οδηγήσει σε πολεμική σύγκρουση Ελλάδας και Τουρκίας.

Οι Τουρκοκύπριοι είναι αντίθετοι με τη λύση που θέλουν να τους επιβάλλουν η Τουρκία και το ΝΑΤΟ.

Η ίδια η Τουρκία θέλει αυτή τη λύση σαν ένα σταθμό στην προσπάθειά της για πλήρη τουρκοποίηση της Κύπρου.

Είναι χαρακτηριστική μία τελευταία δήλωση του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης Γ. Μαύρου.

-Είναι γνωστό σε όλους ότι η επιχείρηση «ΑΤΤΙΛΑΣ Νο 2» ήταν έτοιμη από πολύ καιρό. Κανείς σ' όλα τον κόσμο δεν δικαιολόγησε το γεγονός ότι η Τουρκία απέρριψε το ελληνικό αίτημα να αναβληθεί για 38 ώρες η συζήτηση της πρότασης Γκιουνές. Η Τουρκία έτοιμαζε ήδη από το 1963 την κατάληψη του νησιού, και γι' αυτό κατασκεύαζε πλοία για την απόβαση, που δεν είχαν καμιά σχέση με το πρόγραμμα του πολεμικού εξοπλισμού του ΝΑΤΟ-.

Ακόμη η αίτηση της αντιπολίτευσης για έκτακτη σύγκληση της Βουλής δείχνει πως η διαρροή του περιεχομένου του τηλεγράφου αφάειρε στους κατασκευαστές του τη δυνατότητα αμφιδικασμού. Για μια ακόμα φορά η πολιτική της κηδεμονία των μεγάλων προσθέτει ένα έγκλημα στα τόσα άλλα των τελευταίων χρόνων.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ Γ.Γ. ΤΗΣ ΕΔΗΝ ΣΕ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΒΟΡ.
ΕΛΛΑΔΑΣ

1. ΕΡΩΤ. Αρχικά θα ήθελα τη γνώμη σου για τό πώς βλέπεις τα Έλληνικά πράγματα διεθνώς, την Ελλάδα σε σχέση με την Ευρώπη, τόν Άμερικανικό παράγοντα, τό Κυπριακό, την Τουρκία;

ΑΠΑΝΤ. Πιστεύω ότι είναι σφάλμα νά θέλουμε νά δούμε την Ελλάδα μέσα στον ευρύτερο ευρωπαϊκό και μεσογειακό χώρο. Μετά τό Β' Παγκόσμιο πόλεμο όλόκληρη ή Ευρώπη βρίσκεται κάτω από τό δεσμό μιας διπολικής νεοσπουδικρατίας. Η οικονομική δύναμη της Ευρώπης είναι ταυτόχρονα και ή αδυναμία της, γιατί στερείται πρώτες ύλες. Κατά συνέπεια ή Ευρώπη είναι δύσκολο ν' ασκήσει δική της πολιτική. Τό θέμα είναι πώς θά μπορούσε ν' ασκήσει δική της πολιτική ή Ευρώπη.

Αγώντας όμως Ευρώπη πρέπει νά εννόουμε ταυτόχρονα τό μεσογειακό χώρο και τό χώρο της Βόρειας Αφρικής και Άνατολικής Άσίας για νά δεχτούμε πώς θά είναι δυνατή ή άσκηση πολιτικής.

Ό Κριστόφερ άπ' τη μία μεριά με την Καρτεσιανή λογική του, πώς έφόσον ή Ευρώπη στηρίζεται στην Άμερικανική δύναμη δέν μπορεί ν' ασκήσει δική της πολιτική πού ν' αντιστρατεύεται τό συμφέροντα τών ΗΠΑ, ό Μπριζνιέφ από την άλλη με την ίδια λογική όσον όφορα π.χ. την Τσεχοσλοβακία, αποδυναμώνουν καθημερινά την Ευρώπη με αποτέλεσμα νά καταδυναστεύονται οι λαοί της. Καί υπάρχει ακόμη τό πολυεθνικό κεφάλαιο πού όνν παράγοντας κι αυτό θά ενισχύσει τούς δυό άλλους. Όστόσο αυτός ό τρίτος παράγοντας δέν είναι δυνατό ν' άπλοποιηθεί έφόσον π.χ. ή ΕΣΣΔ για την άξιοποίηση της Σιθηνίας άπευθύνθηκε στό πολυεθνικό κεφάλαιο όπως και ή Γιουγκοσλαβία για την άνεύρεση πετρελαίου στις άκτές της.

2. ΕΡΩΤ. Πιστεύεις δηλαδή πώς ή λύση στά έλληνικά προβλήματα είναι ή ιδέα της Ευρώπης ή της Κοινής Άγοράς, και πιστεύεις πώς οι Ευρωπαίοι θά αντιστηρίξουν πραγματικά την Ελλάδα στα προβλήματά της και δε θά περιοριστούν σ' ένα παιχνιδι σκοπιμότητας; Τι γνώμη έχεις για τόν τρίτο κόσμο;

ΑΠΑΝΤ. Ό τρίτος κόσμος περιλαμβάνει κυρίως χώρες πού δέν είχαν περιληφθεί στό παιχνιδι της Γιάλλας γιατί τότε ήταν άποικίες τών νικητριών δυνάμεων. Πέρα άπ' αυτό ό τρίτος κό-

σμος με τις πραγματικά αντικειμενικές και σωστές θέσεις που παίρνει σε διεθνή θέματα μπορεί να συμμετέχει στη διαδικασία ενός πολιτικού παιχνιδιού, χωρίς όμως να έχει δυνατότητα ν' αποτελέσει ένα ουσιαστικό παράγοντα αναμέτρησης.

Σε τελευταία ανάλυση την εξωτερική πολιτική δεν τη χαράζουν οι συναισθηματισμοί. Τη χαράζουν τα συμφέροντα. Μ' αυτό τον τρόπο δεν υπάρχει ούτε φιλελληνισμός ούτε φιλοτουρκισμός, υπάρχουν συμφέροντα της κάθε χώρας. Γι' αυτό όταν μιλάμε για Ευρώπη μιλάμε και για Μεσόγειο και για Β. Αφρική και τις δυτικές ακτές της Ασίας γιατί μόνο μ' αυτό τον τρόπο η Ευρώπη μπορεί να θρει τις πρώτες ύλες που θα της επιτρέψουν την αυτοδυναμία για μία δική της πολιτική. Δεν ξέρουμε τί ακριβώς συζητήθηκε στο Βλαδισσοστόκ, αλλά λέγεται ότι θριακώσατε μπροστά σε νέα Γαλάτα, ή σε μία μετά τον Τίπο ανακατανομή. Αλλά δε δούμε την αδυναμία της Ευρώπης καθαρά. Άρκει ένα ταξίδι του Κίρσιγκερ απ' την Ουάσινγκτον στη Μόσχα για την -ειρήνη- στη Μέση Ανατολή ή οποία όμως -ειρήνη- καταλήγει στον οικονομικό πόλεμο του πετρελαίου κατά της Ευρώπης.

Άς δούμε δει στις άρχές του 1974 ο Κίρσιγκερ δηλώνει θρασύτατα ότι οι μετά τον πόλεμο Κυβερνήσεις της Ευρώπης δεν είναι νόμιμες. Κι ακούστηκαν μερικές φωνές διαμαρτυρίας. Αλλά αυτά σημαίνουν πως θα πρέπει να άσκηθεί μία τέτοια πολιτική ώστε θα βοηθήσει τους Ευρωπαϊκούς λαούς όλους μαζί να ξεπεράσουν αυτή την αδυναμία. Η ΕΟΚ δε σημαίνει τίποτε αν δε μεταμορφωθεί σε μία πολιτική ένότητα της Ευρώπης. Οι ιδέες είναι μία σημαία, χρειάζεται όμως και μία σωστή στρατηγική.

3. ΕΡΩΤ. Πιστεύεις δηλ. ότι η Ευρώπη της ΕΟΚ, η Ευρώπη των μονοπωλίων μπορεί να μός δώσει τη λύση;

ΑΠΑΝΤ. Δεν πρέπει να δούμε την Ευρώπη μόνο σαν την Ευρώπη των μονοπωλίων, αλλά να δούμε την Ευρώπη και των προοδευτικών δυνάμεων που αγωνίζονται σαν μία άλλαγή, που αγωνίζονται για περισσότερη έλευθερία. Υπάρχουν αυτές οι προοδευτικές δυνάμεις και σε κάθε χώρα μπορούν να διαφοροποιήσουν αυτή την Ευρώπη. Μόνο σαν οικονομική Κοινότητα, ή Ευρώπη μπορεί να δελτώσει τό θιστικό της επίπεδο, αλλά έτσι θα δημιουργήσει σκλάβους-χορτάτους, και οι σκλάβοι-χορτάτοι έζυμνρετούν τις υπερδυνάμεις.

Τὰ προβλήματα τῆς ἡ Εὐρώπῃ μπορεῖ νὰ τὰ ξεπεράσει ἂν προβάλλει σὲ μιά πολιτικὴ ἔνωση ποὺ νὰ περιλαμβάνονται ὅπως εἶπα οἱ χῶρες τῆς Μεσογείου, Βόρειας Ἀφρικής καὶ Ἀσίας.

4. ΕΡΩΤ. Ἐς περᾶσουμε τώρα στὸν ἐσωτερικὸ ἑλληνικὸ χῶρον καὶ ἂν θέλεις πρὸς μου τὴ γνώμη σου, γιὰ τὴ Δημοκρατία, τὴν ἀποχρυστοποίηση, τὴν κάθαρση, τὰ ἐπιμέρους προβλήματα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, πῶς τὰ βλέπεις ὅλα αὐτά;

ΑΠΑΝΤ. Τὰ βλέπω καὶ γὰ ὅπως τὰ βλέπει ὁ κάθε ὀπλὸς ἄνθρωπος τοῦ λαοῦ. Σὰν μεγάλα ἐρωτηματικά. Τί νὰ ποῦμε γιὰ τὰ στιγμιαία; Νὰ μὴν κρίνονται λένε ὀρισμένοι οἱ ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων. Ναι, νὰ μὴν κρίνονται, ἀλλὰ ὑπάρχει καὶ μιά τεράστια εὐθύνη. Ὅταν ἐβρῶμε ὅτι ὅλα αὐτοὶ οἱ «Υπουργοὶ» τῆς χιόντας ἐργάζονταν κάθε μέρα γιὰ νὰ βελτιώσουν ἓνα ἐγκλημα τῆς προηγούμενης καὶ αὐτὸ γινόταν κάθε μέρα 7 ὀλόκληρα χρόνια! Αὐτὴ ἡ ἀπόφαση λοιπὸν ἀποτελεῖ πρόκληση γιὰ τὸν ἑλληνικὸ λαό.

5. ΕΡΩΤ. Ὑπάρχει ἡ ἐντύπωση στὸ λαό, μ' ὅλα αὐτά, πὼς τίποτα δὲν ἄλλαξε καὶ αὐτὴ ἡ ἐνεύπωση τὸν διατηρεῖ ἐπιφυλακτικῶς. Τί γνώμη ἔχεις;

ΑΠΑΝΤ. Δὲ συμφωνῶ μὲ τὴν ἀποψη ὅτι δὲν ἄλλαξε τίποτα. Ἄλλαξαν πολλά. Καὶ πρῶτα πρῶτα ἔχουμε τώρα τὴ δυνατότητα ολισθῆς ἀργάνωσης τῶν λαϊκῶν δυνάμεων. ἔχουμε τὴ δυνατότητα ολισθῆς «ἐπιμάκωσης ἐνὸς ἀγῶνα γιὰ νὰ ὀλοκληρωθεῖ κάτι ποὺ βρίσκεται στὴν ἀρχὴ του. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς θριακόμαστε στὰ πρῶτα θέματα τοῦ δρόμου ποὺ ὀδηγεῖ στὴ Δημοκρατία. Γνωρίζοντας τίς δυσκολίες πρέπει νὰ μένουμε αισιόδοξοι. Πρέπει νὰ συνειδητοποιήσῃ ὁ λαὸς μας πὼς τὴν ἐλευθερία εἶναι ἀνάγκη νὰ τὴν κερδίζει κάθε μέρα. Δὲ χρειάζεται ἀνυπομονησία ἀλλὰ ὀργάνωση καὶ καθημερινὴ πάλη.

Στὸν ἀγῶνα αὐτὸ ἓνας πολιτικὸς ἡγέτης ζητᾷ ἀπὸ τὸ λαὸ νὰ προχωρήσει μέχρι ἐκεῖνο τὸ σημεῖο ποὺ μπορεῖ ὁ ἴδιος νὰ τὸν προστατεύσει. Ὅσοσο οἱ πολιτικοὶ καὶ κοινωνικοὶ ἀγῶνες εἶναι πολυμέτρητοι. Καὶ χρειάζονται αἰσθημα εὐθύνης καὶ στρατηγική.

Χίλιοι Μάρξ νὰ εἶχαν γεννηθεῖ, τὴ λέξη μαρξισμὸς δὲ θὰ τὴν ἤξερε κανένας ἂν δὲν ὑπῆρχε ὁ Λένιν καὶ ἓνας Χριστὸς νὰ γεννιόταν καὶ ἓνας νὰ σταυρωνόταν κάθε βδομάδα τὴ λέξη Χριστιανισμὸς δὲ θὰ τὴν ἤξερε κανένας ἂν δὲν ὑπῆρχε ὁ Παῦλος.

Έκείνο που μετράει είναι η στρατηγική ψυχραιμία, καθημερινή και υπεύθυνη δουλειά.

6. ΕΡΩΤ. Υπάρχει ένα πρόβλημα διάσπασης της ηγεσίας στον ευρύτερο δημοκρατικό χώρο, ποιά είναι η γνώμη σου για το πρόβλημα αυτό;

ΑΠΑΝΤ. Αρχικά είμαι αντίθετος στο κλίμα φανατισμού στην πολιτική. Το φανατισμό τον καλλιέργησαν πάντα οι μετριότητες. Είναι προτιμότερο ένας χώρος να ζει με την έλπιδα της ένωσης παρά με το φόβο της διάσπασης. Ο πολιτικός μας χώρος δεν αισθάνεται αυτή τη στιγμή το φόβο της διάσπασης.

Παράλληλα για να υπάρξει μια ευρύτερη συνεργασία θα πρέπει να υπάρξει συμφωνία στα προγράμματα και στη στρατηγική. Πάντως τη διάσπαση προκάλεσαν εκείνοι που πίστευαν πως μετά την πτώση της χούντας η κατάσταση θα ήταν τέτοια που θα επέτρεπε ένα γρήγορο προχώρημα ή που οδηγούνταν από τη διάθεση να ικανοποιήσουν προσωπικές φιλοδοξίες. Πιο συγκεκριμένα, δεν πιστεύω πως μέσα στο ΠΑΣΟΚ υπάρχουν ιδέες που δεν υπήρχαν μέσα στην παλιά Ένωση Κέντρου, ή δεν υπάρχουν σήμερα μέσα στο δικό μας χώρο. Δεν μπορεί να μιλάμε για σοσιαλισμό, χωρίς να πιστεύουμε στο σοσιαλισμό. Πέρα απ' αυτό η ιδέα για κοινωνικοποίηση της Δημοκρατίας υπήρξε το θεμέλιο ενός αγώνα που άρχισε από πολύ παλιά στην Ελλάδα, που έχει τις ρίζες του, από πρώτα θέματα των φιλελεύθερων, στον Παπαναστασίου, στον Σοφούλη, τον Καφαντάρη, στον Παλαστήρα, στον Γ. Παπανδρέου. Ακόμη η κοινωνικοποίηση όπως την υπάσχεται ο κ. Ανδρέας Παπανδρέου κινείται μέσα σε μια οσφύρια, μέσα σ' ένα ιδεολογικό νεφέλωμα.

7. ΕΡΩΤ. Σαν τελευταία ερώτηση Άλεκο θα ήθελα να μου πεις για την απόπειρα κατά του Παπαδόπουλου. Με ποιά συναισθήματα έφτασες σ' αυτή την πράξη και πώς σήμερα ύστερα απ' όλα όλα τράθηξες, βλέπεις αυτό το γεγονός;

ΑΠΑΝΤ. Τό βλέπω όπως και τη στιγμή που το προετοιμάζαμε μαζί με τους άλλους συντρόφους μας, όπως και τη στιγμή που ενέργησα, όπως και στη διάρκεια του Στρατοδικείου. Δέ μετάνιωσα, κι ούτε μετανιώνω. Στην απόφαση αυτή μός οδήγησε η πλήρης επίγνωση μιάς κατάστασης. Εάν τότε πετυχαίναμε σε μιά θσομάδα δε θα υπήρχε δικτατορία. Ή χούντα με τον Παπαδόπουλο έμεινε στην εξουσία 7 χρόνια. Χωρίς αυτόν δε θα

΄μνε περισσότερο από 7 μήνες. ΄Ο Παπαδόπουλος ήταν μαέστρος στους συμβιβασμούς. Στους διαδοχικούς συμβιβασμούς με τούς όποιους αποδυνάμωνε τούς εσωτερικούς του αντίπαλους.

΄Ο Παπαδόπουλος έμεινε δσο έμεινε γιατί κατόρθωσε να αποπλανήσει τό σύνολο τού πολιτικού κόσμου τής χώρας. ΄Υπάρχει μία ειδηση πού τή βλέπουμε πολλές φορές στις εφημερίδες: -΄Αποπλάνησε νεανίδα με τήν ύπόσχεση γάμου-. ΄Ο Παπαδόπουλος αποπλάνησε τό σύνολο τού πολιτικού κόσμου τής χώρας με τήν ύπόσχεση τής προσωρινότητας. -είμαι μία παρεμβασούλα-, -τό συντομότερο δυνατόν- κλπ. ΄Ετσι φτάσαμε εκεί πού φτάσαμε. ΄Αλλά εγώ είμαι αισιόδοξος.

ΟΙ ΝΕΟΙ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟ ΦΑΣΙΣΜΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΣΟΣΙΑΝΙΣΜΟ

΄Απόσπασμα από τήν εισήγηση τού Γ.Γ. τής Ε.ΔΗ.Ν ΄Αλεξ. Παναγούλη στό διεθνές σεμινάριο τών σοσιαλιστικών οργανώσεων νέων τής Ισπανίας, Ελλάδας, Γαλλίας, Πορτογαλίας και ΄Ιταλίας, πού έγινε στή Ρώμη.

-... ΄Αν σήμερα ξεναγωντούσε ό φασισμός στήν ΄Ελλάδα θά είμαστε, ακόμα γιά μία φορά, έτοιμοι γιά ένα κρησούργιο αγώνα... ό ΄Ελληνικός ΄Φασισμός ήταν διαφορετικός απ' τό φασισμό τού Μουσολίνι και τού Χίτλερ, γιατί γεννήθηκε από ένα πραξικόπημα και όχι από ένα λαϊκό κίνημα. Τό ΄Ελληνικό καθεστώς μιμήθηκε απ' τήν πρώτη στιγμή απ' όλο τόν ΄Ελληνικό λαό γι' αυτό και οι μέθοδοι επίθεσης του ήταν πάρα πολύ σκληρές...

Γιά να κάνεις αντίσταση δέ φτάνουν μόνο η ήθική αλληλεγγύη τών ελεύθερων λαών, οι εύχές ή η ιδεολογία; πού είναι μία σημαία, αλλά εάν θέλουμε να δούμε τή σημαία αυτή να κυματίζει πάνω στό λόφο τού τέρματος τού αγώνα χρειάζονται στρατιώτες γιά να αγωνιστούν να τήν ανεβάσουν εκεί.

Σήμερα πολλά πρόσωπα τού φασιστικού καθεστώτος είναι ακόμη στις θέσεις τους στό στρατό. Μετά από πολλά χρόνια δικτατορίας υπάρχει τώρα παλός ένθουσιασμός στόν ΄Ελληνικό λαό. Δέν μπορούμε όμως να είμαστε πεσιμιστές γιατί γνωρίζουμε ότι τά επαναστατικά σλόγκαν και τά μαχητικά τραγούδια δέν μπορούν να σταματήσουν τά τάνκς... Οι ΄Ηνωμένες Πολυ-

I giovani contro il fascismo per la libertà e per il socialismo

Sintesi degli Atti del Seminario internazionale
delle organizzazioni giovanili socialiste della
Spagna, Grecia, Francia, Portogallo, Italia

Roma 14-15-16 marzo 1975

INTERVENTO DI ALESSANDRO FANAGULIS
Rappresentante dell'UDJN

« Se oggi i fascisti fascismo in Grecia, saranno infine una volta pronti per una nuova battaglia, il fascismo greco era differente da quello di Mussolini e Hitler, in quanto era nato da un colpo di stato e non da un movimento popolare. Il regime greco era fin da principio avvertito da tutto il popolo, unico e i suoi metodi erano quelli di chi fa in ogni momento paura del popolo.

Per fare una resistenza non bastano la solidarietà morale dei popoli liberi, gli aiuti, gli aiuti o l'ideologia, che è di una banalità ma che ha bisogno di politici se la si vuole vedere concretizzata sulla donna.

Oggi molti personaggi del potere fascista sono ancora al loro posto nell'esercito: il regime dei colonnelli è caduto, ma l'ideologia è con il fascismo come la fece cadere Badoglio e non come quello finito a Piazza Loreto.

Dopo molti anni di dittatura oggi c'è ancora entusiasmo nel popolo greco, non si può però essere ottimisti quando si sa che la tattica e gli slogan politici rivoluzionari non bastano a spegnere la forza dei carri armati. Le grandi potenze non accettano la sconfitta in Grecia: è questo il maggiore pericolo. Gli USA vogliono spingere per un governo autoritario ad Atene, con una parvenza di democrazia.

Per noi progressismo significa prima di tutto responsabilità, giusta informazione e forza di dire la verità.

Per quanto riguarda i fatti accaduti a Cipro, possiamo notare che gli USA si servono dello scontento del governo turco, e non del popolo turco, per premere sul destino dell'isola. Questa situazione dimostra la debolezza dei popoli europei che non possono avere un loro ruolo preciso se non trovano una loro forza autonoma; c'è il problema energetico che incombe. L'Europa senza un rapporto diretto con i paesi arabi e senza il controllo del Mediterraneo non può essere libera e indipendente.

Se continuiamo a considerare l'Europa integrata in un sistema "occidentale" e "orientale" non troveremo soluzioni al nostro problema: dobbiamo accorgerci che esiste una forza che vuole essere indipendente e sovrana, e per questo noi socialisti dobbiamo lottare ».

τείες της 'Αμερικής θέλουν και πέζουν γιά μιιά κυβέρνηση αυταρχική μέ δημοκρατικό προσώπειο.

... Όσον αφορά τά συμβάντα της Κύπρου μπορούμε νά σημειώσουμε ότι οι Η.Π.Α. χρησιμοποιούν τόν τουρκικό αυθινασμό και όχι τόν τουρκικό λαό γιά νά καθορίσουν τίς τύχες τού νησιού. Αύτή ή κατάσταση δείχνει τήν αδυναμία τών Εύρωπαϊκών λαών νά διαδραματίσουν ένα ρόλο πρωταρχικό και αυτόνομο...

... Υπάρχει και τό ενεργειακό πρόβλημα. Ή Εύρώπη χωρίς άμεσες σχέσεις μέ τά 'Αραβικά κράτη και τόν έλεγχό της Μεσογείου δέν μπορεί νά είναι ελεύθερη ούτε ανεξάρτητη.

... Άν συνεχίσουμε νά αντιμετώπιζουμε τήν Εύρώπη σάν έντογμένη σ' ένα σύστημα -δυτικό- ή -άνατολικό- δέ θά βρούμε λύσεις στά προβλήματά μας.

Πρέπει νά καταλάβουμε ότι υπάρχει μιιά Εύρώπη πού θέλει και πρέπει νά είναι ανεξάρτητη και κυρίαρχη, πράγμα γιά τό όποιο έμεις οι σοσιαλιστές πρέπει ν' αγωνιστόμε...-

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΠΟΥ ΔΟΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟ Γ. ΓΡ ΤΗΣ ΕΔΗΝ ΣΕ ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Πρέπει ν' αρχίσω από μιιά επίση διαπίστωση.

Δέν υπάρχει πολιτικό κόμμα πού σ' όλους τούς προεκλογικούς αγώνες μέχρι σήμερα νά μή χρησιμοποιήσεί τίς λέξεις αλλαγή, εκσυγχρονισμός, δικαιοσύνη, αξιοκρατία κλπ.

Και κάθε κόμμα όπως και κάθε άτομο, βλέπει μέσα σ' αυτές τίς λέξεις διάφορατικό περιεχόμενα. Άλλαγή γιά όσα κόμματα βρίσκονται στην αντιπολίτευση σημαίνει νά βρεθούν αυτά στην έξουσία και γιά τά κόμματα πού ήδη βρίσκονται στην Κυβέρνηση αλλαγή σημαίνει λιγότερη πίεση από τήν αντιπολίτευση, περισσότερη έξουσία.

Έκσυγχρονισμός μιιά άλλη λέξη πού τή χρησιμοποιούν γιατί ακούγεται ευχάριστα από τό λαό όπως και οι λέξεις δικαιοσύνη, αξιοκρατία, Έλευθερία. Έχουμε ακούσει μέχρι τώρα άτομα άνίκανα και κατέχοντα ύψηλά αξιώματα, νά μιλάνε γιά αξιοκρατία. Φαύλους νά μιλάνε γιά δικαιοσύνη. Τυραννίσκους νά άρκίζονται στό όνομα της Έλευθερίας. Πρωτοπάρους της άποσθαδρόμησης νά μιλάνε γιά εκσυγχρονισμό. Άτομα πού ούτε τά συγκινεί ούτε έχουν τή συνείδησή της δύναμης και

της ανάγκης της Δημοκρατίας να φωνάζουμε δυνατότερα από όλους ύμνους για τη Δημοκρατία.

Όσο για τον προοδευτισμό των κακοποιών, άλλοι μὲν πιστεύουν ότι τὸν βρίσκουνε στην περιοχή της ἀνευθυνότητας και τῶν ἡχηρῶν λέξεων και ἄλλοι πού χρησιμοποιούνε τὴ λέξη ἐνὸς ἐκφράζουνε ὅτιν πραγματικότητα ἓνα ἄκρατο συντηρητισμό.

Καὶ πρωτοῦ προσπαθῶ ν' ἀπαντήσω στὰ ἐρωτήματα τῆς «Ἀθηναϊκῆς» θὰ κλείσω τὸν πρόλογο ἀναφερόμενος στὴν τελευταία φράση τῆς τελευταίας ἐρώτησης -..... γιὰ τὴν εὐτυχία και πρόοδο τοῦ λαοῦ μας-.

Δυστυχισμένε λαὲ μας πόσοι σοῦ ὑποσχέθηκαν τὴν εὐτυχία και σὲ φανάρισαν ἔβροντας πὺς ὁ φανατισμός εἶναι ἡ σπονδυλικὴ στήλη τῆς δυστυχίας ἐνὸς λαοῦ. Καὶ εἶναι εὐκόλος ὁ φανατισμός, πού τόσο πολὺ τὸν χρησιμοποίησε ὁ πολιτικός κόσμος αὐτῆς τῆς χώρας.

Τίσις γιὰ τὴν φανατισμὸ ἐπιπέδουν οἱ μετρίότητες.

Αὐτὲς τίς μετρίότητες πρέπει νὰ ἀποκλείσει ὁ λαὸς μας ἀπὸ τὴν πολιτικὴ ζωὴ τῆς χώρας.

Ἄς προσπαθῶ τώρα νὰ ἀπαντήσω στὰ ἐρωτήματα.

1. ΕΡΩΤ. Πὺς δραματίζετε τὴ νέα Ἑλλάδα και πὺς φαντάζεστε τὸν ἐκουγχρονισμό τῆς;

ΑΠΑΝΤ. Μία Ἑλλάδα ἀνεξάρτητη στὴ χώρα τῆς ἐξωτερικῆς τῆς πολιτικῆς μὲ ἓνα λαὸ πραγματικῶ ἀπαλλαγμένο ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῶν πολλαπλῶν Κοινωνικῶν καταπίσεων.

Μία Ἑλλάδα πού ὁ ἀγώνας τοῦ λαοῦ γιὰ τὴν Κοινωνικοποίηση τῆς Δημοκρατίας θὰ πάσει νὰ εἶναι ἀντικείμενο ἐμετάλλευσης και προπαγάνδας τῆς κάθε πρεσβυλογικῆς περιόδου και νὰ γίνεῖ μὴ πραγματικὴ δύναμη γιὰ τὴν προστασία τῶν συμφερόντων τῶν ἐργαζόμενων τάξεων.

Ὁ ἐκουγχρονισμός τῆς πατρίδας μας θὰ πραγματοποιηθεῖ ὄχι μὲ φεουδαρασαστατισμούς και μεγαλόστομες ὑποσχέσεις, ἀλλὰ μὲ καθημερινὴ και υπεύθυνη δουλειὰ γιὰ τὴ χαλιναγώγηση τῶν ἀκόμα ἰσχυρῶν δυνάμεων τῆς ἀπισθοδρόμησης.

Ὁ πὺς υπεύθυνος φορέας τοῦ ἐκουγχρονισμοῦ εἶναι ὁ κάθε προβληματιζόμενος ἄνθρωπος. Εἶναι οἱ νέοι ἄνθρωποι πού πραγματικῶ πιστεύουν στὴν ἀλλαγὴ και πού εἶναι ἀποφασισμένοι ν' ἀγωνιστοῦν γι' αὐτὴ. Ὁ ἐκουγχρονισμός τῆς κοινωνικῆς ζωῆς θὰ γίνεῖ μόνο ἀπὸ ὄσους ἔχουνε συνείδηση ὅτι

επανάσταση δέν είναι μόνο μία στιγμή ένθουςιασμού ή ένα παιχνίδι τής νεότητος αλλά ένας τρόπος ζωής.

Έκσυγχρονισμός θά υπάρξει όταν καταρρεύσουν οι μηχανισμοί καταπίεσης και άνοιξει ο δρόμος τών Κοινωνικών Αλλαγών.

Η διαδικασία τής άλλαγής πρέπει νά έχει ρυθμό ανάλογο πρós τή δύναμη και όχι πρós τή θέληση ή τήν έπιθυμία τών δυνάμεων άλλαγής. Μόνο τότε θά προχωρήσουμε χωρίς πρόσκαιρους και άνεδαφικούς ένθουςιασμούς, χωρίς άπογοητεύσεις στην ύλοποίηση του Κοινωνικού μας όράματος.

2. ΕΡΩΤ. Ποιά τά εμπόδια γιά τόν έκσυγχρονισμό και πώς μπορούν νά αντιμετωπιστούν;

ΑΠΑΝΤ. Ο έκσυγχρονισμός τής Ελλάδος παρεμποδίστηκε μέχρι τώρα από τις δυνάμεις τής έξουσίας. Χρειάζεται λοιπόν μία πολιτική πού νά ξέρει και νά μπορεί νά ασκήσει όσο τό δυνατό άποτελεσματικότερό έλεγχο τής έξουσίας, και τό χάραγμα μιας πορείας γιά τό πέρασμα έλα και μεγαλύτερου ποσοστού έξουσίας στό χέρια τών δυνάμεων άλλαγής.

Ταυτόχρονα τόν πολιτικό αγώνα γιά τή διεκδίκηση τής έξουσίας πρέπει νά συνοδεύει μία σωστά οργανωμένη συνεχής και υπεύθνη κοινωνική άντιπαλίτευση. Μόνο άν έχει υπάρξει και έχει άπαύσει ή κοινωνική άντιπαλίτευση, στη διάρκεια τής διεκδίκησης τής έξουσίας, θά μπορούμε νά αξιοποιήσουμε τήν έξουσία όταν τήν έχουμε, γιά τόν έκσυγχρονισμό τής πατρίδας μας.

3. ΕΡΩΤ. Δικαιοσύνη, άξιοκρατία και ίσχυρη Δημοκρατία μπορούν νά υπάρξουν στην τόπο μας;

ΑΠΑΝΤ. Ασφαλώς και μπορούν νά υπάρξουν. Είναι στόχοι του αγώνα μας. Είναι οι άπαραίτητες βάσεις γιά τό ξεκίνημα μιας ειρηνικής πάλης γιά τήν πρόοδο του λαού μας.

4. ΕΡΩΤ. Υπάρχουν οι προϋποθέσεις γιά τή διασφάλιση του δημοκρατικού πολιτεύματος και τί πρέπει νά γίνει γιά νά άποτραπούν τυχόν νέες δικτατορίες;

ΑΠΑΝΤ. Προϋποθέσεις γιά τή διασφάλιση ενός δημοκρατικού καθεστώτος ή όποιασδήποτε άλλου καθεστώτος δέν υπάρχουν ούτε στην Ελλάδα ούτε σε καμία χώρα του κόσμου. Η διασφάλιση είναι έννοια στατική και κανένα καθεστώς δέν μπορεί νά σταθεί μέσα στό χρόνο. Προσπάθεια διαφύλαξης ενός καθεστώτος, όποιασδήποτε μορφής είναι προσπάθεια άπισθοδρο-

μησης. Η άποτροπή του ολοκληρωτισμού δεν επιτυγχάνεται με τη συντήρηση. Επιτυγχάνεται με τη δημιουργία άμεσης πολιτικής ζωής και την εξασφάλιση συνθηκών για συνεχή εξέλιξη του καθεστώτος. Πολιτικού και Κοινωνικού μέσα από χρόνο σύμφωνα με τις δυνάμεις που γεννά ή πάντα, έστω και σε υπολανθάνουσα κατάσταση, ύπαρκτη κοινωνική αντιπολίτευση. Μην ξεχνάμε μία από τις τόσο άμορφες αρχές του Ρήγα Φεραίου: «Δέν μπορεί μία κάποια γενιά νά όρίζει τελεσίδικα τό καθεστώς πού θά ζήσουν οι επόμενες». Πρέπει λοιπόν νά υπάρχουνε πάντα ανοιχτές οι πύρτες της άμελης, της αναίμακτης άλλαγής ακόμα και στά βασικά χαρακτηριστικά ενός πολιτεύματος. Πρέπει νά καταπολεμηθεί ό φόβος της άλλαγής. Αυτός είναι μία από τις θασκότερες γεννησιογενές αίτιες της κάθε δικτατορίας του κάθε ολοκληρωτισμού.

5. ΕΡΩΤ. Πώς μπορεί νά γίνει ή μετάβαση από τις παλιές ιδέες και συστήματα στις νέες προοδευτικές ιδέες υπό την εύτυχια και την πρόοδο του λαού μας;

ΑΠΑΝΤ. Η απάντηση σ' αυτό τό ερώτημα βρίσκεται στά όσα είπαμε παραπάνω και ιδιαίτερα σ' εκείνα πού αναφέρονται στη στρατηγική θεσμίσιος διακδίκησης της εξουσίας με ταυτόχρονη άσκηση αντιπολίτευσης του Κοινωνικού συστήματος.

Στίς 19 Ιανουαρίου 1976 ό Άλέκος Παναγούλης άποχωρεί από την Ε.Δ.Η.Κ. και άνεξαρτητοποιείται:

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΔΗΝ

Άθήνα 29.1.1976

Με πρόσκληση του Γενικού Γραμματέα της ΕΔΗΝ Βουλευτή Άθήνας Άλέξανδρο Παναγούλη συνήλθε τό Έθνικό Συμβούλιο της όργάνωσης και σε δύο συνεχόμενες συνεδριάσεις, στις 27 και 28 του Γενάρη εξέτασε την όλη πολιτική κατάσταση.

Η άνάγκη μιάς τόσο πλατειούς έπισκόπησης, προέκυψε μετά την εισήγηση του Γενικού Γραμματέα πού παρουσίασε

Εγκάθαρα τις ξενοκίνητες προσπάθειες για άναστολή της Δημοκρατικής εξέλιξης στη χώρα μας.

Πρωταρχικός σκοπός της παγκόσμιας αντίδρασης, σ' αυτό τον τομέα, είναι η διάθρωση των πολιτικών κομμάτων της πατρίδος μας.

Η προσπάθεια επένδυσης με μοντέρνες -προοδευτικές- λέξεις μιας αντιδραστικής πολιτικής που υπογορεύουμε ξένα και εξευρωπαϊκά συμφέροντα, που εκδηλώθηκε απροκάλυπτα στη συνεδρίαση της Κ.Ο. του κόμματος από κύκλους της ΕΚΝά στις 26 του Γενάρη, ανάγκασε τον Γενικό Γραμματέα της ΕΔΗΝ να αποχωρήσει.

Αποχώρησε για λόγους συνείδησης, αρνούμενος όπως τόπος, να πάρει μέρος σέ μία επιχείρηση εξαπάτησης του Έλληνικού Λαού.

Θ' αποφύγοιμε ν' αναφερθοῦμε στί άνάλογο τών σημείων τού πρώτου μέρους τού καταστατικού που δείχνουν τήν άπουσία κάθε διάθεσης γιά άσκηση μιάς πραγματικά κοινωνικής πολιτικής γιά τόν λαόν μας και τήν άνυπαρξία προοπτικής μιάς εξωτερικής πολιτικής που πραγματικά θά έξυπηρετεί μακροπρόθεσμα τό συμφέροντα τού τόπου μας, τής Εύρώπης και τού μεσογειακού χώρου γενικότερα.

Στή συνεδρίαση τής Κ.Ο. ο Άλέξανδρος Παναγιούλης αναφέρθηκε στί δυό αυτά σημεία και παρουσίασε θέσεις που σέ επανειλημμένες συνεδριάσεις είχε καταλήξει πραγματικά όμόφωνα, τό Έθνικό Συμβούλιο τής ΕΔΗΚ.

Αναφέρουμε χαρακτηριστικά τις θέσεις που υποστηρίχτηκαν σχετικά με τήν Εύρωπαϊκή Πολιτική.

-Πολλοί λένε πως ή Εύρώπη σήμερα είναι ή Εύρώπη τών μονοπωλίων, τών πολυεθνικών εταιριών, τού ΝΑΤΟ, τού συμφώνου τής Βαρσοβίας, ή Εύρώπη τής συμφοράς. Ναι υπάρχει αυτή ή Εύρώπη. Άλλά μαζί με αυτή και ταυτόχρονα μ' αυτή υπάρχει και ή Εύρώπη τών άνείρων μας, τών έλπίδων μας, τών άγώνων μας. Η Εύρώπη τών προοδευτικών εκείνων δυνάμεων που αδύναμες αλλά αποφασισμένες, άγωνίζονται γιά τήν άλλαγή. Υπάρχει ή Εύρώπη τού δικού μας ΟΧΙ, σ' όλους εκείνους που δέχονται νά είναι σήμερα οι εκπρόσωποι τής Εύρώπης τών άλλων. Η όσων ετοιμάζονται νά γίνουν αύριο οι εκπρόσωποι τών -άλλων- στήν Εύρώπη. Άνάμεσα σ' αυτούς βρίσκονται και όσοι έθελουσιφλόνητας δέν θέλουν νά καταλάβουν μιά στοι-

χειρόδη αλήθεια: Τό πρόβλημα Εύρώπη δέν είναι μόνο Ανατολή - Δύση, αλλά και Βορράς - Νότος. Υπάρχει ανάγκη γιά ένα Δημοκρατικό Εύρωπαϊκό μέτωπο πού πρωταρχικό ρόλο στη δημιουργία του πρέπει νά έχουν οί Εύρωπαίοι τοῦ Νότου. Όχι γιά νά κτυπήσουν, νά πολεμήσουν, ν' ἀντιδικήσουν μέ τούς λαούς τῆς Βόρειας Εύρώπης, ἀλλά γιά ν' ἀντιπαρθοῦν στήν πολιτική μερικῶν Εύρωπαϊκῶν κυβερνήσεων, πού δημιουργεῖ τόν κίνδυνο μιάς ἀκόμα διαιρέσεως στόν Εύρωπαϊκό χώρο.

Μέ μιά τέτοια πολιτική πού ἐναντιώνεται στή Νότια καί περιφερειακή Εύρώπη, πού ἐκμεταλλεύεται ἀδιόστακτα τήν Εύρώπη, τῆς ἐργασίας, τίς Εύρωπαϊκές χώρες πού γεννᾶνε μετανάστες, δέν καταλαβαῖνται ὅραγε πώς θά ζοῦνε μιά νάρη στά θεμέλια τῆς Εύρώπης τοῦ αὔριο;

.....
Δέν θέλουμε μιά Εύρώπη τῶν πλουσίων πού -γενναιοδωρα- θά δέχεται νά δίνει ἐλεημοσύνη στούς πτωχοῦς τοῦ Νότου.

Δέν θέλουμε μιά Εύρώπη πού θά εἶναι τό ἀφέντικό μας. Θέλουμε μιά Εύρώπη ἐνωμένη ὅπου ὁ Βορράς καί ὁ Νότος ἰσότητα καί χωρίς ὑπερσυνταξιακές ἐνωμένοι, θά δώσουν τόν ἀγῶνα γιά τήν ἀνεξαρτησία ὅλων τῶν Εύρωπαίων, τοῦ Βορρά, τοῦ Νότου, τῆς Ανατολῆς, τῆς Δύσεως.

Αὐτή ἡ Εύρώπη δέν θά ὑπάρξει ποτέ ὅσο ὑπάρχουν Εύρωπαίοι πού δέχονται νά ζοῦν σέ μιά ἀποικία, νά γίνονται λακέδες καί δοσιλόγοι αὐτῶν πού θέλουν τήν διατήρηση τῆς ἀποικίας.

Ἄς μὴν ἔχουμε ψευδαισθήσεις. Ἡ ντροπή τοῦ δοσιλογισμοῦ δέν ἔπαψε νά ὑπάρχει μέ τό τέλος τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου. Τήν κουβαλοῦνε μαζί τούς ἀκόμα καί σήμερα αὐτοί πού συνεργάζονται γιά νά μείνει ἡ Εύρώπη μας ἀποικία.

.....
Ἀναφέρει τό καταστατικό τήν λέξη σοσιαλισμό. Δέν μᾶς φτάνει αὐτό. Εἶναι μόνο μιά λέξη. Γιά ποιό σοσιαλισμό μιλάτε; Γιά τόν σοσιαλισμό τοῦ Ἄμιν ἢ τοῦ Οὐίλσον; Τοῦ Καντόφι ἢ τοῦ Πάλμερ; Τοῦ Πιτερμαν ἢ τοῦ Νέννι; Τοῦ Μπιτεράν ἢ τοῦ Σάραγκατ; Τοῦ Καρίγιο ἢ τοῦ Μπρέζνιεφ, τοῦ Σοάρεζ ἢ τοῦ Κινῆματος τοῦ Μπιάθ; Τοῦ Τίτο ἢ τοῦ Μάο; Τοῦ Μιντώφ ἢ τοῦ Κάστρο;

Πόσοι παλαιότερα δέν μίλησαν γιά σοσιαλισμό; Δέν μίλησαν άραγε ό Μουσαλίηι και ό Χίτλερ;

Υπάρχουν και άλλα ερωτηματικά.

Η λέξη σοσιαλδημοκρατία δέν έχει κανένα περιεχόμενο. Δέν είναι ιδέα αλλά συγκεκριμένο πολιτικό κίνημα πού έπενδυσε μέ καινούργιες λέξεις παλιές συντηρητικές καταστάσεις. Στόν Ευρωπαϊκό χώρο είναι τό κίνημα – τοποτηρητής τής Πολιτικής τών Ήνωμένων Πολιτειών.

Ποιά είναι ή πολιτική τής Γερμανικής Σοσιαλδημοκρατίας; Άποδέχεται τήν Ευρώπη σάν μιό άποικία και μέσα σ' αυτή διεκδικεί τήν θέση του εθνοκυβέτου.

Η έξωτερική πολιτική του S.P.D. είναι πολιτική σοσιαλισμού. Έτσι προδίδει, όλους τους, άγνά αγωνίζονται μέσα σ' αυτή, γιά ένα καλύτερο πανανθρώπινο αύριο.

Πρέπει νά ξεκαθαρίσουμε άπόλυτα και όχι μέ φραστικά νεφελώματα τήν πολιτική μας πάνω σ' αύτά.

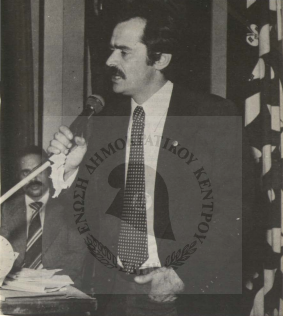
Σοσιαλισμός Ναι – Σοσιαλδημοκρατία Όχι.

Σοσιαλισμός μέ άποδοχή του πλουραλισμού τών κομμάτων και τής ειρηνικής πάλης γιά ένα σταδιακό πλήθισμα στός στόχους εκθέτους πού έξυμματούν τά πραγματικά συμφέροντα του λαού μας, τά πραγματικά συμφέροντα τών λαών.

Δέν μας πείθει ό όρος σοσιαλισμός σάν διαβάσουμε τό πολιτικό πρόγραμμα τής ΕΚΝΔ. Θά χρησιμοποιήσω ένα μόνο παράδειγμα: Άναφέρεται σ' αύτό ότι: «οι συνεταιρισμοί θά βοηθήσουν τόν σοσιαλιστικό μετασχηματισμό». Είναι άόριστο. Ποιοί συνεταιρισμοί; Αύτοί πού υπάρχουν και όπως σήμερα λειτουργούν;

Άν πραγματικά επιδιώκαμε ένα προχώρημα γιά τό χτίσιμο μιός πραγματικά δικαιότερης κοινωνίας, θά έπρεπε νά τολμούσαμε νά πούμε.

Υποχρεωτικοί συνεταιρισμοί, μέ άνάθεση σ' αύτούς του διαμετακομιστικού έμπορίου, μέ χρηματοδότηση γιά τήν κατασκευή εργοστασίων γιά τήν τυποποίηση τών προϊόντων τους. Έτσι θά κάναμε τόν άγρότη μας μέτοχο και στό έμπόριο και στην βιομηχανία.

Ο Άλκιος Παπαδόπουλος μιλάοντας στην πρώτη εκδήλωση που διοργανώνει το
 Εθνικό Συμβούλιο της Ε.ΔΗ.Ν. για να τιμήσει τον «Γίγαντα της Δημοκρατίας»,
 τον Γεώργιο Παπαδόπουλο.

Κάτι ακόμα. Θά έπρεπε νά τολμούσαμε νά πούμε πώς ούτε έτσι δέν μπορούν νά ζήσουν οί συνεταιρισμοί άν δέν καθοριστεί άνώτατο καί κατώτατο όριο γαιοκτησίας.

Μιλάτε γιά συνδικαλισμό. Γιά ποιόν συνδικαλισμό όμως;

Χρειάζεται μιá βαθύτερη μελέτη καί ένας πληρέστερος προσδιορισμός τών μέτρων πού πρέπει νά παρθούν γιά νά γίνουν τά συνδικάτα ούσιαστικοί παράγοντες τής Δημοκρατικής καί Κοινωνικής εξέλιξης.

Κανένα πολιτικό κόμμα μέχρι σήμερα δέν διακήρυξε ότι είναι κατά τής Δικαιοσύνης, ότι είναι υπέρ τής εξαθλίωσης τού λαού. Ότι είναι υπέρ τής τυραννίας ή ότι εργάζεται ενάντια στά συμφέροντα τού λαού καί τού Έθνους.

Γ' αυτό δέν μέ φτάνουν τά λόγια. Πολύ περισσότερο οί άοριστολογίες.

Δέν μέ πείθει τό πολιτικό πρόγραμμα καί ταυτόχρονα προσβάλουν τήν νοημοσύνη μου τά ιδεολογικά νεφελώματα τής σοσιαλδημοκρατίας. Αυτό είναι γιά μένα πρόβλημα συνείδησης. Ή όλη συζήτηση μου δημιουργεί τήν εντύπωση μιáς προσπάθειας γιά εξαπάτηση τού λαού. Άρνούμαι νά πάρω μέρος σ' αυτή.

Περίληπτικά αναφέραμε μερικά σημεία ούσιαστικών διαφωνιών στό πρώτο μέρος τού Καταστατικού. Στήν συζήτηση τού δεύτερου μέρους ό Άλέξανδρος Παναγιώτης έχοντας άποχωρήσει δέν πήρε μέρος.

Θεωρούμε όμως σκόπιμο ν' αναφερθούμε σ' αυτό, επειδή έγιναν προσπάθειες νά περιοριστεί ή διαφωνία τού Γενικού Γραμματέα τού Έθνικού Συμβουλίου τής ΕΔΗΝ στό οργανωτικά θέματα τής Νεολαίας μονάχα.

Ή ΕΔΗΝ από τήν πρώτη μετά τήν πτώση τής χούντας ανακοίνωσή της τόνιζε. -Ή ΕΔΗΝ φιλοδοξεί νά γίνει ή μαχητική καί υπεύθυνη πρωτοπαρία ενός κινήματος γιά τήν κοινωνικοποίηση τής Δημοκρατίας καί τήν προστασία τών ελευθεριών τού λαού- καί τέλειωνε μέ τήν επιγραμματική δήλωση. -Έθελοντές σ' αυτό τόν άγώνα οί Νέοι, εργάτες τού πνεύματος καί τής ύλης θά προχωρήσουμε χωρίς συμβιβασμούς, χωρίς φτη-

νούς φανατισμούς και δειμαγωγίες για την υλοποίηση του σοσιαλιστικού μας όραματος».

Άμεσως μετά την διακήρυξη αυτών των θέσεων, η ΕΔΗΝ έγινε αντικείμενο μιάς άστοχότητης ύπουλης και ανέντιμης πολεμικής που ξεκινούσε μέσα από τους κόλπους της ΕΚΝΔ. Στα πλαίσια αυτής της πολεμικής είχαν και η προγραμματισμένη κατασκευή πολυκωνύμων νεολαϊστικών οργανώσεων που προσπαθούσαν ν' αποκτήσουν υπόσταση με την οικονομική ενίσχυση και την υψηλή κηδεμονία κύκλων της ΕΚΝΔ.

Η τέτοια τακτική δεν μπόρεσε νά πτοήσει τους άγνοους δραματιστές και υπεύθυνα προβληματιζόμενους νέους της ΕΔΗΝ.

Νά λοιπόν η απάντησή της στην προσπάθεια εκείνων που θέλουν τους νέους απλούς κλακαδόρους του δικού τους καριερισμού. Στην περιληπτική διακήρυξη των αρχών της που κυκλοφόρησε μαζί με την αίτηση εγγραφής των μελών της, τόνιζε ανάμεσα στα άλλα:

«Η ΕΔΗΝ αποτελεί μιά υπεύθυνη παρουσία στο Νεολαϊστικό Κίνημα. Χρυσός Κανόνας της οργανωτικής της γραμμής είναι η στελέχωσή της από Νέους που πραγματικά πιστεύουν στις αρχές της. Την ΕΔΗΝ δεν ενδιαφέρουν οι παραδοικοί ενθουσιασμοί και η κραυγαλέα αλλά χωρίς περιεχόμενο συνθηματολογία.

Νέοι συνάδελφοι, μη ξεχνάτε ποτέ, πώς η ΕΔΗΝ είναι χώρος υπεύθυνου πολιτικού και κοινωνικού προβληματισμού των Νέων ανθρώπων και ταυτόχρονα έπαληθι αγώνων μιάς συνεχούς κοινωνικής αντιπαράθεσης που με ειρηνικά μέσα θα οδηγήσει στην υλοποίηση των προοδευτικών και γι' αυτό μη δογματισμένων αρχών, μιάς κοινωνικοποιημένης Δημοκρατίας.

Αντίπαλοι στον πολυμέτρητο αγώνα μας είναι ο φορμαλισμός της «Δημοκρατίας», τα νεφελώματα της ανευθυνότητας και ο δογματισμός, σ' όποια περιοχή του πολιτικού φάσματος κι' αν γεννιέται.

Χτίζουμε ένα χώρο, που χρησιμοποιώντας πολυμεταχειρισμένες κι' αλληλοσυγκρουόμενες ίσως, αλλά καθιερωμένες λέξεις, μπορούμε νά τον ονομάσουμε χώρο του μη δογματισμένου προοδευτισμού ή χώρο της μη δογματισμένης άριστερδς. Αυτή η άπουσία του δογματισμού είναι εγγύηση γιά ένα σωστό προχώρημα, στο μακρύ και δύσκολο δρόμο της προσαφοράς.

.....
Είναι αυτό το πρώτο βήμα αλλά και η απαραίτητη προϋπόθεση για το γκρέμισμα της διπολικής νεοαποικιακρατίας που καταπιέζει την Ευρώπη μας αλλά και τον κόσμο μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.
.....

Οι σχέσεις της ΕΔΗΝ με τα πολιτικά Κόμματα, στηρίζεται στην χωρίς φανατισμούς υπεύθυνη και καλοπροαίρετη κριτική της έκαστοτε πολιτικής τους γραμμής-.

Αυτή είναι η περήφανη απάντηση σ' αυτούς που μονάχα σάν τόν κισσό μπορούν ν' -ανέβουν-.

Από τότε πραγματικά οι σχέσεις της ΕΔΗΝ με όλα τα πολιτικά κόμματα στηρίχτηκαν στην χωρίς φανατισμούς υπεύθυνη και καλοπροαίρετη κριτική της έκαστοτε πολιτικής τους γραμμής.

Μέσα στο χώρο της ΕΚΝΔ η ΕΔΗΝ πάντα προσπάθησε να βοηθήσει για την δημιουργία μιας σωστής και πραγματικά δημοκρατικής κομματικής οργάνωσης για την υιοθέτηση σωστών ιδεών και για την υλοποίησή τους μ' ένα πολιτικό πρόγραμμα σύμφωνο με τα συμφέροντα του λαού μας.

Σ' όλες τις συναντήσεις του Γενικού Γραμματέα της ΕΔΗΝ με τον Αρχηγό της ΕΚΝΔ τονίσθηκε ο κίνδυνος που δημιουργούσαν για τις προοδευτικές δυνάμεις της χώρας, αυτοί που πρακτορεύουν εύσυμειδιητα τον χώρο μας.

Το Έθνικό Συμβούλιο της ΕΔΗΝ έχοντας απόλυτη επίγνωση των τραγικών εξελίξεων που απεργάζονται για τον τόπο μας ξένες δυνάμεις και οι ντόπιοι συνεργάτες τους, καλεί τον Γεώργιο Μαύρο να αναλάβει χωρίς κανένα δισταγμό και για να επιτευχθεί η πραγμάτωση μακροπροθέσμων στόχων, τη σταυροφορία για την ενότητα των προοδευτικών δυνάμεων της χώρας.

Αυτή η ενότητα είναι δυνατή και θα υπάρξει και θα διαρκέσει και θα προσφέρει στον τόπο και στο Λαό αν τολμήσει να απομακρύνει χωρίς καθυστέρηση τους πράκτορες που ντώνονται τον μανδύα του ψευτοπροοδευτισμού.

Ο Γενικός Γραμματέας
Αλέξανδρος Παναγιώλης
Βουλευτής Αθηνών

Το Έθνικό Συμβούλιο

Λίγο καιρό μετά την αποχώρησή του και συγκεκριμένα στις 19 'Απριλίου, αρχίζουν να δημοσιεύονται στα «Νέα» τὰ ἀρχεία τῆς Ε.Σ.Α., τὰ ὁποῖα εἶχε ἀνακαλύψει ὁ 'Αλέκος σέ συνεργασία μὲ Ε.Δ.Η.Ν. -ίτες συνεργονιστὲς του.

Πέραν τῶν «ἀρχείων τῆς Ε.Σ.Α.», ὁ 'Αλέκος εἶχε στὰ χέρια του ἀποκαλυπτικὰ ντοκουμέντα γιὰ τὴν Κύπρο, γιὰ τὶς σχέσεις μὲ τὴ χούφτα μελῶν τῆς κυβέρνησης, βιομηχάνων καὶ προσωπικοτήτων ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸ χόρο τῆς ἀντιπολίτευσης.

Ἰδιαίτερη σημασία ἀπέδωσε σ' ἓνα κείμενο «τελέξ» στὴν ἀγγλική, ἀποφερόμενο σέ τρεῖς χῶρες (Ἑλλάδα, Τουρκία, Ἰσραήλ) καὶ κρυπτογραφημένο - πού θεωρεῖτο ὡς ἐγγραφο τῆς ΣΙΑ.

Ἐπίσης μιά σειρά ντοκουμέντα ἀπ' τὴ δικτατορία γιὰ τὸν κ. 'Αβέρωφ καὶ ἔγγραφα πού ἀποδείκνυαν τὴν συνεργασία σημαντικοῦ στελέχους «ὁμάδας» τῆς ἀντιπολίτευσης μὲ τὴ χούφτα.

Αὐτὰ πού ἔδωσε στὴ δημοσιότητα ὁ 'Αλέκος ἀποτελοῦν πολὺ μικρὸ μέρος τῶν «ἀρχείων τῆς Ε.Σ.Α.» καὶ τὰ ἔδωσε γιὰ νὰ προετοιμάσει τὸ ἔδαφος γιὰ μεγαλύτερες ἀποκαλύψεις. Γεγονὸς πάντως εἶναι ὅτι ἡ δημοσίευση προκαλεῖ ποικίλες ἀντιδράσεις.

Καὶ στὶς 23 'Απριλίου ὁ ἐπίτροπος τοῦ διαρκούς Στρατοδικείου, κ. Μ. Τούβελος, ἐκδίδει ἀπαγορευτικὴ διαταγὴ γιὰ τὴ δημοσίευση τῶν ἀρχείων.

Τὰ «ἀρχεία τῆς Ε.Σ.Α.» ὁ 'Αλέκος δὲν τὰ ἀντικάλυψε τυχαῖα, χρησιμοποίησε ὅλο του τὸ θάρρος κι ὅλη του τὴν ἐξυπνάδα, γιὰ νὰ πετύχει. Ἦθελε δὲ στὴν ἀρχή, νὰ ἐκδώσει ἓνα περιοδικὸ ὅπου νὰ τὰ δημοσιεύσει. Μάλιστα σκόπευε τὸ πρῶτο τεύχος νὰ ἔχει στὸ ἐξώφυλλο τὴ χειρόγραφη ἐπιστολὴ τοῦ ἀνθρώπου πού ἦταν ὁ πιὸ ἐκτιθεμένος. Τὰ σχέδιά του

αϊνά, ματαιώθηκαν λόγω της έλλειψης χρημάτων και γι' αυτό απέτυχαν στα «ΝΕΑ».

Υπέθετο δέ για τη διακοπή της δημοσίευσης θεωρούσε ο ίδιος, τον ύπουλο Άμίνης κ. Αβέρωφ. Τις ημέρες του Πάσχα, ο Άλέκος έφυγε από Παρίσι και συμμετείχε σ' ένα αντιφασιστικό συνέδριο. Σ' όλο το χρονικό διάστημα που προηγείται της αναχώρησής του, από διασταυρούμενες πληροφορίες ο Άλέκος είχε δεχτεί πολλές απειλές.

Όταν οι Λαοί ξυπνούν οι Τύραννοι πεθαίνουν

Ο Άλλιος με το μύδι στο Τεχνικό Σχολείο της Ε.Δ.Η.Ν. διοίκησε Γουλιέλμο, Κλέοτα Ζέβη, Στάσιο Γουλιέρμο, ποδοκ και Γουίλιο Φελικσιάνο, οι μόνιμοι της ομάδας της άθλητικής δραστηριότητας α. Γουίλιο Μουίνο.

Ώρα 2.10' π.μ. της 1ης Μαΐου. Ο Άλέκος Παναγιώτης έτοιμάζεται να πάει στο σπίτι του μετά από μία εχθρόιστη βραδιά που πέρασε στο «Ψαρόπουλου» με στενούς του φίλους.

Ανέβηκε με το αυτοκίνητό του, ένα Φιάτ Μιραφιόρε 131 S, την οδό Σπηγγρά, διακρινει δεξιά και μπήκε στην οδό Αθανασίου Διάκου και στη συνέχεια στο ρεύμα της λεωφόρου Βουλιαγμένης.

Η κίνηση των αυτοκινήτων ήταν πολύ άραιή και ο δρόμος φαυλιζόταν πολύ καλά.

Στο σημείο, δε κοντά στο εργοστάσιο «Διαζέντα», κοντά σε 2 πρατήρια βενζίνης, το αυτοκίνητο ξέφυγε από τον έλεγχο του Άλέκου και προσέκρουσε με δύναμη πάνω στο τοιμαντίνιο στηθαίο που βρίσκεται στον αριθμό 272 της λεωφόρου Βουλιαγμένης.

Αρκοίσαυ λίγα δευτερόλεπτα και το κάρφωτο παλικάρι της αντίστασης, έπαυε να ζει. Έπαυε να ζει 48 ώρες πριν κάνει τις σημαντικές, αποκαλέφεις που σχεδίαζε να κάνει στη Βουλή σχετικά με τα «αρχαία της Ε.Σ.Α.».

Τόν μετέφεραν, νεκρό πιά δύο αυτόατες μάχτορες μ' ένα ταξί στο Ρεθμιστικό Κέντρο.

Η τραγική και χαροκαμένη μάνα του είδοποιείται από κάποιον άγνωστο λίγο άργότερα.

Την απόθεση ανέλαβε απ' τις 4 π.μ. ο γνωστός Εισαγγελέας Ποινικής Άγωγής κ. Δημ. Τατσός.

Δέ θά αναφέρουμε λεπτομέρειες γιά την δλη απόθεση της δολοφονίας, γιατί γιά δολοφονία νομίζουμε ότι πρόκειται κι όχι γιά τροχάιο άτύχημα όπως διάσθηκε να συμπεράνεται ή κυβέρνηση.

Θά προσπαθήσουμε απλά να δείσουμε την πολιτική βαρύτητα του γεγονότος και να επισημάσουμε ίσως όρισμένα

Ἑλληνικὲ Λαέ.

Τὰ ζητηρήματα τῆς ἄρρηκτης Πρωτομαγιάς οἱ σκοτεινὲς δυνάμεις τῆς ἀνωμαλῆς βολοφύρουσιν τὸν ἀγωνιστὴ τῆς Δημοκρατίας Ἀλεξάνδρου Παναγοῦλη.

Ἡ ζωὴ του ἦταν ἕνας συνεχὲς ἀγώνος. Ἐκάντα στοὺς τυράντους, ἐκάντα στοὺς κατακτετῆς τῆς Δημοκρατίας.

Ὁ Ἀλέκος Παναγοῦλης ἀπέβη ἡ μεγάλη προσφορά τοῦ Λαοῦ μας τὰ χρόνια τῆς ἐφτάχρονης Δικτατορίας.

Δὴν τὸν λόγισον τὰ βασανιστήρια τῆς χούντας. Οἱ ἐξαντλητικαὶ ἀπεργίαι πῖνας. Καὶ μὴ τίποτε καὶ θάρος, ἐνῶ τὸ Στρατοδικεῖο τῆς ξυνοδουλῆς χούντας τὸν καταδικάζει δύο φορές εἰς θάνατον βροντοφωνάζει :

« Τὸ ὠραιότερον εἰσενεὶο δῶμα κἀθε ἀγωνιστῆ τῆς Δημοκρατίας εἶναι ἡ ἐπιθανόντιος μέγχοις του μπροστὸ ἀπὸ δικτατορικῶ ἀπόστασμα ».

Ἡ προσφορά του ἔως δὴν σταματῶ εἶδω.

Ὁ Λαὸς μὴ τὴν φέβω τὸν τὸν ἐκλεξε ἀνεπηρέωτοῦ του ἀπὸ κονοβούλιο. Καὶ ὁ Ἀλεξάνδρος Παναγοῦλης, μὴ τὴν ἐπιθανόντιος τοῦ τὸν χαρακτηρίζει. Ζητήσται ἕνα κονοβούλιο ἀγῶνα. Ἀγῶνα πὸ δύσκολο καὶ πάλι πὸ ἐπιπρόβουνο : Μὴ πάλι γιὰ ἕνα ἀπαθιασὸ πλῆρωσμα στοὺς ἀπόχους ἐκείτους πὸ ἐξυπηροτοῦν τὰ πραγματικὰ συμφέροντα τοῦ Λαοῦ μας, τὰ πραγματικὰ συμφέροντα τῶν Λαῶν . . .

Ἑλληνικὲ Λαέ, Μειῶτα τῆς Ἑλλάδος

Σὲ ποῖτα τὸ μαρτυρικὸ τέτοιο ἡ πάλι γιὰ Λευτεριά - Ἀνεξαρτησία - Δημοκρατία βρίσκεται ἀντιμέτωπος καὶ τέτοια ἀρρονοματῆς τῆς ἀσέπτονῆς δυνάμεις τῆς ἀντιβουσις.

Στὴς ἐπὶλέχους αὐτοῦ τοῦ ἀγῶνα, τοῦ δύσκολου μὴ ὠραῖοι ἔπασαι παλεῖοντος πῶνα γιὰ τὴν εὐφῆσια - ὁ Ἀλεξάνδρος Παναγοῦλης.

Ἀλλὰ ὅπως μὲς μένει μ' ἕνα ποῖτῶ του :

« Ὁ θάνατος δίνει σ' ἄλλους ζωὴ

Κάποιος γεννῆται.

Μὴ σὲς παρῶζαι

Μ' αὐτὸν συνεχῆσαι

Ὅσοιρα πῶρτε νέα μορφή

Ἡ ζωὴ συνεχῆσαι ».

Ε. ΔΗ. Ν.

Ἑλληνικὴ Δημοκρατικὴ Νεολαία

πράγματα, όπως θα ταίριαζε στο βιβλίο αυτό.

Τόν τόπο της δολοφονίας επισκέφτηκαν διαδοχικά όλοι οι εκπρόσωποι των ελληνικών κομμάτων και σημαίνουσες προσωπικότητες της δημόσιας ζωής μας.

Τό έρώτημα ήδη είχε τεθεί: Έπρόκειτο γιά εγκληματική ενέργεια ή γιά τροχαίο ατύχημα;

Άσχετα μέ τή δουλευτική του ιδιότητα ό ο Άλέκος είχε κώλας κατακτήσει τή λαϊκή φαντασία κι είχε μεταβληθεί σ' ένα σύμβολο μιάς αδάμαστης αγωνιατικής και ανυμνίσιμης επιμονής, πού τόν θαύμαζαν ακόμα και οι βασανιστές του.

Μέ τήν άνεύρεση τών «άρχηών τής Ε.Σ.Α.» είχε αναμφισβήτητα δημιουργήσει ένα τεράστιο πολιτικό και ήθικό θέμα.

Ήταν αγωνιστής και είχε αποδείξει ήμπερακτα πόσο θαρραλέος είναι και πώς οι απειλές δέν τόν σταματούν και δέν τόν τρομάζουν, τή στιγμή μάλιστα πού έτοιμαζόταν νά φέρει στό φώς στοιχεία πού θά βοηθούσαν στην πολιτική και ήθικη κάθαρση αΐτου τού τόπου. Και δυό μέρες πριν μάλιστα, τό στόμα του κλείνει γιά πάντα.

Σαφέστατα λοιπόν εδώ έχουμε τό κλασικό πρότυπο τής πολιτικής δολοφονίας. Γιατί άντίθετα, εάν έπρόκειτο γιά απλό «τροχαίο ατύχημα» θά αποτελούσε μιά πολύ περίεργη, μιά πολύ σατανική σύμπτωση. Γιατί τά στοιχεία μός πείθουν γιά τήν ύπαρξη οργανωμένου σχεδίου.

Γιά οργανωμένο σχέδιο μίλησε ό ιατροδικαστής, καθηγητής κος Ντουράντι πού άσχολήθηκε μέ τίς έποθέσεις ΦΕΑΤΡΙΝΕΑΛΙ και ΠΑΖΟΛΙΝΙ, ό μηχανικός τής ΦΙΑΤ Μπιγκόντι και όλοι οι άλλοι ειδικοί πού έκαναν πραγματογνωμοσύνη. Γιά εγκλημα μίλησε και ή προσωπική τού φίλη Όριάνα Φιλάτσι.

τρα. Ή αφήγηση κράτησε από τίς 2 μετά τά μεσάνυχτα μέχρι τίς 6 τό πρωί. Ή Όριάνα καθόταν στό γραφείο πού λίγες ώρες νωρίτερα είχε εγκαταλείψει ό Άλέκος Παναγούλης. Οι μίξεις έβγαίνουν από τά χείλη της άργά. Και, πέρα

από μία ανθρώπινη εξομολόγηση, το κείμενο αυτό έχει την αξία ενός τραγουδιού κατηγορητήριου κατά της Έξουσίας, που έλεγε τη ζωή ενός παιδικαριού.

Το κείμενο που ακολουθεί είναι μαγνητοφωνημένη αφήγηση της Όρανα Φαλάτσι στον Κλαούντιο Σέρρα, συνεργάτη της επιθεώρησης «Ευρωπαϊός» του Μιλάνου που ήρθε στην Αθήνα για να τη συναντήσει. Η αφήγηση έχει ξεχωριστή σημασία, τόσο για όσα αποκαλύπτονται, όσο και για τις συνθήκες κάτω από τις οποίες έγινε. Συναντήθηκαν στο γραφείο του Άλκιου Παναγούλη, στην οδό Κολοκοτρώνη, όπου η Φαλάτσι έμεινε δύο τρεις μέρες και ακολουθήσαν την τραγωδία, παρά τις συμβουλές που της έδιναν να πάρει μέ-

ΑΘΗΝΑ, Μάιος.

Αντί να του στείλω κουλούρια έβαλα να τυπώσουν πέντε χιλιάδες άφιες για την ημέρα της κηδείας του. Έβαλα σ' αυτές τη φωτογραφία του που μου άρεσε περισσότερο, ένα από τα ποιήματά του που αγαπώ ξεχωριστά, και μία φράση που μου ήρθε αυθόρμητα στο νου, όταν έμαθα ότι τον ριζώσαν, και που τώρα έχει γίνει σύνθημα, που το επαναλαμβάνουν όλοι. Η φωτογραφία τον δείχνει την ημέρα που θήκε βουλευτής, και χαμογελά σ' αυτήν σαν παιδί εύτυχισμένο, ενώ σηκώνει ψηλά τη γραβιά, σύμβολο νίκης. Το ποίημα λέει: «Μην κλέβεις για μένα - Μόλιθ ότι πεθαίνω - Δεν μετράς κι εμ' βοηθήσεις - Φέλιξ, όμως, αυτό τό λοιπάδα - Αυτό ποέ μοραίνεται, σοφ' έλεω - Πόσεισ' το». Η φράση, που τώρα την επαναλαμβάνουν όλοι, σαν σύνθημα είναι ή λέξη: Τό 1968 ο Άλέξανδρος Παναγούλης καταδικάστηκε σέ θάνατο, γιατί αναζητούσε την έλευθερία. Τό 1976 ο Άλέξανδρος Παναγούλης πέθανε, γιατί αναζητούσε την αλήθεια και την είχε ανακαλύψει.

Έγραψα για ποιά αλήθεια σοφ' μιλώ: Για την αλήθεια που όλοι θέλαμε να μάθουμε, στην Ίταλία, παραδειγματος χάρη, όταν μιλάμε για τό σκάνδαλα της CIA, της Λόκηντ, της SID (της Ίταλικής ΚΥΠ). Αύτός στην Ελλάδα τη θρήκε κυρίως σέ θέμα της ΕΣΑ και των εύθυνών για την εισβολή στην Κύπρο.

Δέν μπορώ νά σοῦ πῶ πῶς, οὔτε κάτω ἀπό ποιές συνθήκες. Μπορώ νά σοῦ πῶ μονάχα ὅτι δέν τήν ἀνακάλυψε τυχαία, ὅτι χρησιμοποίησε ὅλο του τό θάρρος, ὅλη του τήν ἐμπειρία, γιά νά πετύχει. Μοῦ μίλησε γι' αὐτήν ὁμῶς, καί τό μάτι του ἐλαμπαν ἀπό παιδιόστικη χαρά. Στή Ρώμη, μοῦ φαίνεται. -Ἄλλο πράγμα ἢ ἐκθεση Πάικ, ἄλλο πράγμα ἢ ἐκθεση Τσέρτς-, μοῦ εἶπε. Ἦταν ντοκουμέντα γραμμένα ἀπό τό χέρι τῶν ἐνόχων, καί μέ τίς ὑπογραφές τους. Μέ θουμασμοῦ καί κατάπληξη τόν ρώτησα: -Μά πῶς θά τό χρησιμοποίησεις;- Μοῦ ἀπάντησε: -Θά ἐκδώσω ἓνα ἐβδομαδιαῖο περιοδικό. Τό πρῶτο τεῦχος θά ἔχει στό ἐξώφυλλο τή χειρόγραφη ἐπιστολή τοῦ ἀνθρώπου πού εἶναι ὁ πῶ ἐκτεθειμένος. Στό δεύτερο τεῦχος ἴσως μέ σταματήσουν. Ἄλλά θά ἔχω ἀποκαλύψει τό σπουδαιότερο-.

Γιά ἓνα μήνα δέ συζητούσαμε τίποτε ἄλλο. Τό κύριο πρόβλημα γι' αὐτόν ἦταν νά ἔρει τό χρήματα πού χρειάζονταν γιά νά βγεῖ τό περιοδικό. Δέν ἦταν ὁ τύπος πού κάνει συμβιβασμούς, τό ἔχεις. Πραγματικά γρήγορα κατάλαβε ὅτι δέ θάδριασε ποτέ τό χρήματα, ἢ ὅτι δέν θάδριασε ἄρκετά χρήματα ἐγκαιρῶς, καί εἶπε ἀποφάσισε νά δώσει στό -Νέα- ὀρισμένα ντοκουμέντα. Ἦταν τά λιγότερα ἐντυπωσιακά, τά -ἄρεκτικά-, νά πούμε. Ἦταν ὁμως ἄρκετά γιά νά προκαλέσουν θύελλα, καί στήν ἕκτη συνέχεια ὁ Ἀθέριφ ἀπενέθη. Ὁ Ἀθέριφ, ὁ ὑπουργός Ἀμόνης, ὁ ἐχθρός του. Ὅταν ἄρχισε ἡ δημοσίευση, ὁ Ἀλέκος ἦταν στήν Ἰταλία. Κατά τήν ἀφιξή του, μοῦ εἶπε ὅτι εἶχε ἔρθει γιά νά γράφει ἓνα βιβλίο. Κατάλαβα, ὁμως, ὁμῶς, ὅτι ὁ λόγος ἦταν ἄλλος, ὅτι εἶχε ἀνάγκη νά μείνει μερικές ἐβδομάδες μακριά ἀπό τήν Ἑλλάδα, ὅπου ἐνωθε ὅτι κινδύνευε.

Δέν τοῦ ζήτησα νά μοῦ τό ἐπιβεβαιώσει αὐτό, γιατί ἤξερα ὅτι δέν τοῦ ἄρεσε νά μέ κάνει νά συμμετέχω στίς ἐγνοιας του καί νά βασανίζομαι. Ἄλλά ἡ πραγματικότητα ἦταν ἀλοφάνερη. Ζεπηδοῦσε στό μάτι μου, μέρα μέ τή μέρα. Ἐκείνος ἔμενε, φυσικά, στό σπίτι μου. Στήν Ἰταλία, τό σπίτι μου, ἦταν καί δικό του, καί στήν Ἑλλάδα, τό σπίτι του ἦταν καί σπίτι μου ἀπό τόν καιρό πού ἀφέθηκε ἐλεύθερος καί ἐφυγε στό ἐξωτερικό. Ὅταν ἐθῆγα, μοῦ ἔλεγε: -Κλείδωσε τήν πόρτα ἀπ' ἐξω-. Ἐνα πρωί, τοῦ ἀπάντησα: -Καί ἂν χρειαστεῖ νά τό ὁκόσεις;- Ἐδειξε ἀμηχανία καί ὕστερα ἀπάντησε: -Δέν ἔχει σημασία, κλείδωσε. Ἐτσι δέ θά μῶ σπὸν πειρασμό νά ἀνοίξω σέ ἐνδεχόμενους ἐπισκέπτες-.

Ήταν να γυρίσει στην Ελλάδα σε 30 μέρες. Την 30ή, μου είπε: -Μπορώ να αναβάλω την αναχώρησή μου για 24 ώρες-. Την επομένη, μου είπε: -Μπορώ να μείνω άλλο ένα 48ωρο-. Τη μεθεπομένη, μου είπε και πάλι: -Θά μπορούσα να μείνω άλλη μία εβδομάδα-. Τότε θεσπίστηκε ότι στην Ελλάδα κινδύνευε πραγματικά η ζωή του. Αλλά δεν τον παρακάλεσα να μείνει στην Ιταλία. Δεν επέτρεπα ποτέ στον εαυτό μου να του δίνει συμβουλές. Έπειτα, αν τον συμβούλευα κάτι, αυτός θα έκανε ακριβώς το αντίθετο. Ήταν ένας απ' αυτούς που πρέπει να τους αφήνεις να πεθάνουν, άμα τό αποφασίσουν. Γιατί, αν τό αποφάσιζαν, αυτό σημαίνει ότι έτσι έπρεπε να γίνει. Είχα πάρει ένα σκληρό μάθημα, όταν εκείνος ήταν εξόριστος στην Ιταλία, τό 1973 και τό 1974 και αγωνιζόταν έναντιον τών συνταγματαρχών. Κάθε λίγο εξαφανιζόταν. Και σχεδόν πάντοτε ήξερα πού πήγαινε. Πήγαινε στην Ελλάδα, με ένα πλαστό διαβατήρια. Έβγαινε από αεροδρόμιο τής Αθήνας, μ' αυτά τό μουστάκια κι αυτή τήν πινα, με τό όποια μπορούσε να τόν αναγνωρίσει κανείς από μακριά και περνούσε περήφανα μέσα από τό δίκτυα τής αστυνομίας, κάτω από τό βλέμματα εκείνων πού ήθελαν να τόν σκοτώσουν.

Γυρνούσε πάντα γελαστός. Όχι, ήταν φορές πού γυρνούσε με κλάματα. Όπως τότε, πού είχε θρεί όλες τics πάρτες κλειστές. Αυτοί, πού τώρα αποκαλούν τούς εαυτούς τους -φίλους- του, και χύνουν κροκοδείλια δάκρυα, εκπνεταλλεσόμενοι τό θάνατό του (όπως ό Παπανδρέου, πού ό Άλέκος δεν τόν εκτιμούσε, και πού, τώρα πού εκείνος είναι νεκρός, αυτός θέλει να τόν οικειοποιηθεί), δεν τού άνοηγαν και τόν έδωχναν λέγοντας: -Έχω οικογένεια-. Γύρισε ακόμη και από τήν Ισπανία, όπου πήγε μ' ένα πλαστό διαβατήρια, για να βοηθήσει τήν αντίσταση έναντιον τού Φράνκο. Πάντα γυρνούσε. Κι αυτή τή φορά δε γύρισε. Τήν ήμέρα τής κηδείας του ήταν να συναντηθούμε στη Ρώμη. Θα έφερνε τics φωτοτυπίες τών ντοκουμέντων, για να τics φυλάξει σε σίγουρο μέρος στη Δυτική Ευρώπη. Θα μου έλεγε επίσης ό,τι δεν μπορούσε να μου πει από τό τηλέφωνο. Είναι αυτονόητο ότι από τό τηλέφωνο έμαθα αρκετά. Από τή στιγμή πού γύρισε στην Αθήνα και άρχισε να γράφει τό βιβλίο του, οι άπειλές ζανάρχησαν.

Στό τέλη Απριλίου, τού τηλεφώνησα στην Αθήνα από

τή Νέα Υόρκη. Τόν ρώτησα: «Πώς πάει;» Μου απάντησε: «Πολύ άσχημα». «Γιατί;» «Είμαι πολύ, πολύ λυπημένος και πολύ, πολύ άησυχος». Γιά νά τόν διασκεδάσω, τού είπα ότι οι Ίταλοι φασίστες μέ «καταδίκασαν σέ θάνατο». Είπα «νά τόν διασκεδάσω», γιατί σινηθήκαμε νά περιορίζουμε τή σημασία αύτών τών πραγμάτων, νά τά παίρνομε στ' άσπεία. Όμως εκείνος άντέδρασε διαφορετικά. «Και μένα», μου απάντησε. Τού είπα, προσπαθώντας νά κάνω χιούμορ: «Οι Ίταλοι φασίστες;». «Όχι, οι ντόπιοι», είπε εκείνος. «Γιά τά ντοκουμέντα;» τόν ξαναρώτησα. «Ναι. Αλλά δε θέλω νά στά πώ τώρα. Θα μιλήσουμε γι' αυτά στη Ρώμη».

Άπό τή Νέα Υόρκη τού τηλεφώνησα πάλι τή μέρα πού έφρευγα γιά νά ξαναγορίσω στή Ίταλία. Ήταν Παρασκευή, 30 Απριλίου, λίγες ώρες πρίν από τό θάνατό του. Ήταν ένα σύντομο τηλεφώνημα, πού έφτανε όμως γιά νά μέ κάνει νά καταλάβω ότι τά πράγματα δέν πήγαιναν καλύτερα. Ο τόνος τής φωνής του ήταν περίεργος. Όχι, δέν ήταν περίεργος. Έδειχνε λύπη. Όχι, όχι λύπη. Παραίτηση. Όταν τόν ρώτησα άν συνεχίζονταν οι άσπίδες, απάντησε: «Και θέσσαι!». Ένα ρίγος διέτρεξε τό σώμα μου. Ψιθύρια: «Πρόσεχε!». Μέ φωνή πού έδειχνε λύπη, όχι παραίτηση, μου απάντησε: «Όμως, άν θέλουν νά τό κάνουν, θα τό κάνουν». Τό επόμενο πρωινό ήμουνα στή Ρώμη. Σκέφτηκα νά τόν ειδοποιήσω γιά νά έπιθεθαιώσουμε τό ραντεβού τής Τετάρτης. Άπλώσα τό χέρι μου νά πιάσω τό άκουστικό και πρίν τό σηκώσω τό τηλέφωνο χτύπησε. Ήταν ο δαλότε δικηγόρος τού τέως βασιλιά Κωνσταντίνου, πού τόν είχα γνωρίσει πρίν από τρία χρόνια, μέ άφορμή μία συνέντευξη πού δέ δόθηκε. Φαινόταν άναστατωμένος. Μου είπε, μου φώναξε μάλλον: «Τι μπορείτε νά μου πείτε γιά τό θάνατο τού Παναγούλη;». Κατά παράδοξο τρόπο έμεινα ήρεμη. Τού απάντησα άνάσπια: «Ο Παναγούλης είναι πολύ καλά. Μίλησα μαζί του πρίν από λίγο». Και κείνος πρόσθεσε: «Όχι, όχι, φαίνεται ότι είναι νεκρός. Σ' ένα αυτοκινητιστικό άτύχημα».

Πέταξα τό τηλέφωνο. Τά χέρια μου ήταν παγωμένα, οι παλάμες μου ιδρωμένες, μ' έκείνα τά κρύα και ιδρωμένα χέρια σχημάτισα δυό άριθμούς: Έναν τού Μιλάνου κι έναν τής Ρώμης. Άπό τό Μιλάνο μου είπαν, ότι ή πληροφορία ύπήρχε, αλλά τό ραδιόφωνο δέν τήν είχε έπιθεθαιώσει. Άπό τή Ρώμη

μού απάντησαν: -Μιά στιγμή, τώρα ακριβώς ελέγχουμε την πληροφορία-. Ήταν οι συντάκτες του Πρακτορείου Άνοα. Άφου διασταύρωσαν την πληροφορία είχαν την απάντηση: -Ναι, δυστυχώς, είναι αλήθεια-. Άμέσως κάλεσα ταξί κι έτρεξα πάλι στο αεροδρόμιο. Έτσι όπως ήμουν ντυμένη εκείνη τη στιγμή και χωρίς άποσκευές. Στο αεροπλάνο ήσαν όλοι εύγενικοί. Μου έδωσαν μία θέση μακριά από τους άλλους για να μπορέσω να κλάψω, όπως υποθέτω. Όμως κάτι τέτοιο δεν έγινε. Έκλαψα αργότερα, όταν ήμουν εντελώς μόνη. Κι εκείνος έτσι έκανε.

Στο αεροδρόμιο της Αθήνας με περίμεναν οι φίλοι του. Υπήρχαν και φωτογράφοι που με θεαθήρδαιζαν με τὰ φλάς. Κι εγώ ντροπέμουν, ένιωθα γελοία. Με τούς φίλους ανεβήκαμε διαστικά στο αὐτοκίνητο για να κατευθυνθούμε στο νεκροτομείο. Σε κάποιο σημείο τού δρόμου που οδηγεί στην πόλη είδαμε κόσμο συγκεντρωμένο. Ρώτησα γιατί... -Έκεί συνέβη-, μου απάντησάν, Ζήτησα να σταματήσουν και πέρασα άνόμωσα στον κόσμο. Γρήγορα μετάνιωσα γιατί πολλοί άρχισαν να μουρμουρίζουν: -'Η φαλάται, ή φαλάται-. Τό μέρος ήταν κλεισμένο από ένα κορδόνι αστυνομικών και πίσω ένα εγκλιδωμο από σιδερικά, πράσινου χρώματος.

Δυό άργανα με σταμάτησαν με τη θαιότητα που χαρακτηρίζει τούς αστυνομικούς, πιάνοντάς με από τη μέση. Δέ θυμάμαι καλά ά,τι συνέβη αλλά οι φίλοι λένε, ότι έβριξα άρκετά μακριά τόν άλλο. Κατόπιν πλησίασα σέ κείνον τόν πράσινο σωρό, σέ άπόκρωση μπικελαίου. Ήταν ή Άνοιξη του, ή Φίια του. Τήν άνόμαζε Άνοιξη, γιατί είχε ένα γλυκό πράσινο άνοιξιάντικο χρώμα.

Τήν είχε άγοράσει πριν λίγο καιρό. Τήν είχε διαλέξει πράσινη -όπως ή Άνοιξη-, γιατί μ' αυτό τό χρώμα δέν ύπήρχε άλλη Φίια στην Αθήνα. Έτσι ήταν εύκολο ν' άναγνωρίσει κανείς και από μακριά τό αὐτοκίνητο τού Άλέκου. Ξαφνικά τό θυμήθηκα. Θυμήθηκα άκόμη και κάτι άλλο που μου είχε πει από τό τηλέφωνο. -Κάποιος που με άγαπά πολύ, με άκολουθεί συχνά τό θρόδου, όταν επιστρέφω στο σπίτι με τήν Άνοιξη. Ξέρεις, ή Άνοιξη διακρίνεται και στο σκοτάδι-.

Έδώ και τρία χρόνια περίμενα, θέλω να πώ έπρεμα αυτή τη στιγμή. Έδώ και τρία χρόνια έλεγα στον εαυτό μου: άργά ή

γρήγορα θά συμβεί. Όρισμένοι άνθρωποι γεννιούνται με μία μοίρα από την οποία δεν μπορούν να ξεφύγουν... Πάντα ήταν τυχερός. Είχε γλιτώσει από την εκτέλεση, είχε επιβιώσει από τόσους ανθρώπους θασανιστηρία. Και είχε γίνει ποιητής, ακριβώς εξαιτίας αυτών των θασανιστηρίων. Είχε θγει μετά πέντε χρόνια, από μία φρογιά φυλακή, όπου φανόταν, ότι θά έμενε για όλη του τη ζωή ή θά πέβαινε εκεί μέσα. Είχε θγει σώος από παγίδες και απόπειρες. Είχε εκλεγεί βουλευτής στην άπέπειο της θανατικής καταδίκης του. Ήταν άγαπητός, σεβαστός, χαϊδεμένος από μερικούς μέχρι τό έπακρο. Άλλά εγώ δεν έστρεφα αυτόπατες. Έστω και συγκεχυμένα ένιωθα ότι άργά ή γρήγορα ή μοίρα του θ' άλλαζε. Ότι ακριβώς επειδή είχε τόση τύχη, θά την έχανε αβηνίδια, από κάποιο χτύπημα, από κάποιο παραλογισμό που γι' αυτόν ήταν ή φυσιολογική πιά στάση. Και δεν έκανε τίποτα για ν' άποφύγει κάτι τέτοιο. Προκαλούσε κάθε μέρα τη μοίρα του για νά καταλήξει δολοφονημένος. Τό άργισμένο θάρρος του, ή άρνησή του για συμβιβασμούς, ό άτελείωτος πόλεμος πουχε άνοιξει με τούς ισχυρούς, τούς δειλούς, τούς ύποκριτές, δεν είχε γνωρίσει ποτέ άνακλιση. Άντι νά κατευνάσει τόν ένθουσιασμό που του είχε κοστίσει τόσα θάσσα, μόλις θρέθηκε έλευθέρως, ξεκίνησε από την άρχή. Άκριβώς, όπως με μία τίγρη που νομίζεις ότι της έκοφες τό νύχια, αλλά που αυτά δαναφυτρώνουν πιο μεγάλα, πιο νερά.

Τους δεν μπορω νά έκφραστώ. Δέ θρίσκομαι σε ήρεμία, όπως θέλεις. Έχω νά κοιμηθώ τέσσερις μέρες... Έκείνο που θέλω νά σου εξηγήσω είναι δύσκολο, αλλά μπορώ νά στο συνοφίσω έτσι: δεν υπάρχει εκπλήξη μέσα μου. Ή μάλλον, ύπάρχει μία εκπλήξη. Πώς δέ θρίσκομαι κι εγώ σε κάποιο θαλαμίσκο του φυγείου σ' αυτό τό νεκροτομείο. Και δεν είμαι δέδωλη ότι αισθάνομαι άνετα. Αύτες και τόσες φορές, που ημωσαν μαζί, δέ μός παρακαλούθης κάποιο άυτοκίνητο για νά μός σκοτώσει. Ή πρώτη φορά ήταν τό Σεπτέμβρη του 1973, δώδεκα μέρες άφότου είχε άποφυλακιστεί από τό Μπογιάνι. Ίτην ουσία έχω μετακομίσει στην Άθήνα. Όχι μόνο γιατί μου τόχε ζητήσει ό ίδιος, όχι μόνο γιατί ήθελα νά θρίσκομαι κοντά του, αλλά και γιατί νόμιζα ότι τόν βοηθώ με την παρουσία μου. Θέλω νά πώ τούτο: θά άπέφευγαν νά τόν σκοτώσουν εάν θά έπρεπε παράλληλα νά σκοτώσουν και μένα. Άπό τότε ήθελαν νά τόν

δαλοφονήσουν. Και πώς δαλοφονείται ένας άνθρωπος γύρω από τον οποίο έχει υφανθεί ή κωμωδία της επίσκεψης, της «απελευθέρωσης»; Μ' ένα άτύχημα, ακριβώς.

Έμενα στο σπίτι του, στη Γλυφάδα. Κάποια μέρα εξέφρασα την επιθυμία να γνωρίσω την Κρήτη. Μ' έπηγε: Έκεί τούπα ότι ήθελα να επισκεφτώ το Άνoκτορο της Κνωσού. Μας γύρισε απ' εκεί κάποιος φίλος του δικηγόρος. Ο δρόμος για το Ήράκλειο είναι φαρδύς ασφαλτοστρωμένος, με τέσσερις λωρίδες. Γρήγορα αντιληφθήκαμε ότι κάποιο αυτοκίνητο μάς παρακολουθούσε, με δύο τύπους μέσα που μοιαζαν αστυνομικοί. Πρέπει να ξέρεις ότι οι αστυνομικοί έχουν μία ξεχωριστή φάτσα. Σ' όλο τον κόσμο. Δέν καταλαβαίνω γιατί στο σύγγραμμα του Λουμπρόζο δέν υπάρχει ιδιαίτερο κεφάλαιο που να περιγράφει τα χαρακτηριστικά του αστυνομικού. Ταυξ αναγνωρίζω όμως από τη φάτσα και τα παπούτσια. Ακόμη και γιατί με είχε διδάξει ο Άλέκος.

Τό αυτοκίνητο αυτό μάς ακολουθούσε και πότε πότε ανέπτυσσε ταχύτητα και ροχνόταν έναντιον μας. Μολονότι υπήρχαν τέσσερις λωρίδες στο δρόμο. Έμεις καταφέραμε να τούξ αποφεύγουμε, αναπτύσσοντας μεγαλύτερη ταχύτητα, αλλά σέ κάποιο σημείο εκείνοι κατάφεραν να μάς διπλωράσουν από τά άριστερά και να μάς σπράχνουν πρός τό θάραθρο. Συνεχίσαμε έτσι επί μία ώρα. Σωθήκαμε, ως έκ θαύματος, από ένα περιπολικό της αστυνομίας. Μέσα ήταν δύο αστυνομικοί με στολή. Έρχοταν από την αντίθετη κατεύθυνση. Τό κάλεσα, κάνοντας με τό χέρι σημάδι. Μας έφτασε σύντομα. Έμάς αναζητούσε. Κι έτσι μάς προστατάτασε χωρίς να ξέρει τό πλήρωμα ποιά ακριβώς προστασία μάς έδωσε.

Γιά όργανωμένο σχέδιο δαλοφονίας μίλησε κι ό ελληνικός λαός και ή ελληνική νεολαία που άλλωστε είχε συνθέσει σέ τέτοιον είδους «τροχαία άτυχήματα».

Ο χαμός του Άλέκου πάρασε και την πρωτομαγαδάτικη συγκέντρωση που γινόταν στο Πεδίο του Άγρου.

«Ο Παναγιούλης ζει», «Ο λαός δέν ξεχνά, όργανώνεται και».

Μέ τίς κραυγές αυτές υποδέχτηκαν οι χιλιάδες συγκεν-

τριμμένοι, την επίσημη αναγγελία του θανάτου του Άλκου.

Ο εκπρόσωπος της Ε.ΔΗΝ., φανερά συγκινημένος, είπε, μεταξύ των άλλων:

«Έλληνες και Έλληνίδες,

Ο Άλεξανδρος Παναγούλης είναι νεκρός. Σε τραγικό ατύχημα μός ήταν, ότι έπεσε, αλλά όμως του Έλληνικό Ασά είναι μισθωμένος σ' αέτω του ειδους τά τραγία ατυχήματα. Τάχεις δει. Σου είναι γνωστοί οι ένοχοι, ξέρεις και την αί- τία. Την έμαθες την άφορηή με τον Λαμπράκη, τον Μανδη- λαρά και πλήθος άλλων άγνωστών.

Ο Άλ. Παναγούλης όμως, δέν πέθανε. Ζεί, ζήσε και θά ζεί μέσα στις καρδιές μας, μέσα στο πνεύμα μας, σάν φωτεινό παράδειγμα.

Άς υφρονισφονάξουμε όπως θά ήθελε Εκείνος.

Ζήτω ή Ελευθερία

Ζήτω ή Δημοκρατία».

Άς παρακολουθήσουμε τί γράφει ο Γκούιντο Τσιόφφι στην έφημερίδα «Ελευθεροτυπία» (3.5.76) για τίς πρώτες αντιδράσεις μετά τό τραγικό γεγονός:

Κι ενώ αυτά συνέβαιναν στά θανατολικά προάστια ή ΕΔΗΝ δραστηριοποιόταν στην Άθήνα, σπασμωδικά και κεραυνοβολη- μένη στην άρχή - μεθοδικά στή συνέχεια. Ο Γκούιντο Τσιόφφι παρακολούθησε από κοντά τά γεγονότα και γράφει τό -χρο- νικό- τους:

10.00: Μέσα από την άτυνομοκρατούμενη (-διά την άπο- φυγήν τυχόν έπεσοδίων-) Άθήνα, ομάδες φοιτητών που είχαν συγκεντρωθεί στά Προπόλεια του Πανεπιστημίου, φτάνουν στην πανεργατική συγκέντρωση, στό Πεδίο του Άρεως. Τά πανά είναι ξεδιπλωμένα, κάποιος προσπαθεί νά -ρίξει- συνθή- ματα, αλλά τό νέο του θανάτου του Άλκου Παναγούλη, έχει παγώσει όλα τόν κόσμο και τά συνθήματα θγαίνουν μουδια- σμένα, άθυνα. Αντίθετα, ομάδες τών 5 - 10 άτόμων, κάνουν -πηγαδάκια- συζητώντας τό θέμα.

Κύριο έρώτημα, που θγαίνει άπ' όλα τά στόματα: άτύχημα ή -άτύχημα-; Η έλλειψη πληροφορήσεως πέρα από τή λακυ-

νική πρώτη επίσημη ανακοίνωση, κάνει να κυκλοφορούν οι πιά άπθανες φήμες, πού αναλύονται έξονυχιστικά ενώ από τά μεγάλωνα άκούγονται - μάτια - οι όμιλήτες.

Υστερα από λίγη κυκλοφορεί από στόμα σέ στόμα, και τό γεγονός του θανάτου του Σιδέρη Ιωαννιρόπουλου, της όργανώσεως Κ.Ο. ΜΑΧΗΤΗΣ. Άνοιχτά πιά, όλοι έκφράζουν τό έρώτημα: άν και τά δύο γεγονότα είναι δολοφονίες πού πάμε:

11.30: Από τό μεγάλο μιά φωνή σπασμένη στη συγκίνηση, πού άνήκει σέ μέλος της ΕΔΗΝ, αναγγέλλει ότι: -'Ο Άλέκος Παναγούλης πέθανε-. Αύθόρμητο τό σύνθημα από χιλιάδες στόματα: -'Ο Παναγούλης ζει- θυμίζει παλιότερες εποχές, και έντεινι τόν παραλληλισμό μέ τη δολοφονία του Λαμπράκη τό 1962.

'Ο εκπρόσωπος της ΕΔΗΝ, διαβάζει πάντα από τό μικρόφωνο, την πρώτη ανακοίνωση της οργανώσεώς του. Σε κάποιο σημείο λέει: - ... Σκοτώθηκε σέ τροχαίο άτύχημα...-. Ταυτόχρονα, από μυριάδες στόματα, θγαίνει τό σύνθημα -'Όχι στη νέα τρομοκρατία- πού δείχνει καλύτερα από κάθε άλλο, τί συμπέρασμα θγαίνει ό λαός από τά γεγονότα. Φωνές άκούγονται -κάτω τό παρακράτος- και κανένας δέ φαίνεται νά πείθεται ότι ήταν άτύχημα.

14.30: Στην οδό Κολακοτράνη 12, κάτω από τά γραφεία της ΕΔΗΝ, θρίσκεται ένα μπλέ φιάτ της Ασφάλειας (από εκείνα πού αγοράστήκαν και χρησιμοποιήθηκαν τόν καιρό της δικτατορίας), μέ τρεις κυρίους ντυμένους πολιτικά πού παρακολουθούν μέσα από τά άπαραίτητα μύρα γυαλιά ποιός μπαίνει και ποιός θγαίνει.

Στά γραφεία, μέσα από την όμίχλη του καπνού, μάτια κόκκινα από τό κλάμα, πρόσωπα κατασφρασμένα και μιά έρώτηση στα χείλια όλων: Ποιός σκότωσε τόν Άλέκο. Κάποιος, πιά φύχραμος, προσπαθεί νά κανονίσει μερικά πρακτικά ζητήματα από τό τηλέφωνο. Τελεώνει τη συνδιάλεξη και αναγγέλλει:

- 'Ο Άλέκος θά μπει σέ φυγείο. 'Ο Ιατροδουκαστής... άρνείται νά κάνει ταρρίχευση γιατί φοβάται ότι μπορεί νά καταστρέψει παλύττω στοιχεία, άφαιρώντας τά σπλάχνα.

Έρχεται ή είδηση ότι ό βουλευτής Μπαντουδός μιλώντας στο Ήρόκλειο καθηγγείλε ότι πρόκειται γιά πολιτική δολοφονία. Κανείς δέ φαίνεται διατεθειμένος νά έκφράσει αντίθετη όμοψη.

15.00: Στο κεντρικό γραφείο της ΕΔΗΝ, στην Ακαδημίας. Μετά από πρόσκληση της οργάνωσης έχουν έρθει κάποιες με αντιπροσωπεία της νεολαίας του ΠΑΣΟΚ και ένας από την ΚΝΕ. Περιμένοντας και τις άλλες νεολαίες, κάποιος προσπαθεί να ανοίξει μια συζήτηση, γιά να περάσει η ώρα. Η προσπάθεια πέφτει στο κενό, όταν κάθε φράση φέρνει ένα κύμα νευρικού γέλιου άμηνανίας. Τα παιδιά της ΕΔΗΝ δηλώνουν απερίφραστα ότι δεν πρόκειται ποτέ να πιστέψουν την έκδοχη του άτυχηματος. Κάποιος θυμάται ότι δυό τρείς μέρες πριν σκοτωθεί ο Παναγούλης, είχε εκφράσει τό φόβο ότι μέχρι τή Δευτέρα θά είναι νεκρός. Τό ίδιο είχε πει και σέ άλλο στέλεχος της ΕΔΗΝ. Τό συμπέρασμα θγαίνει άμέσως: τόν είχαν άπειλήσει.

15.30: Οι άλλες νεολαίες δέν έχουν έρθει ακόμα. Τό τηλεφωνο χτυπά συνεχώς είναι πολίτες απ όλη τήν Ελλάδα, πού προσπαθούν νά μάθουν κάτι περισσότερο άπό τήν επίσημη ανακοίνωση. Ο θυρωρός έχει ανέσει γιά 8η τουλάχιστον φορά, φωνάζοντας ότι τό κτίριο έπρεπε νά είχε κλείσει από τή μία. Στο τέλος φεύγει και άκούγεται νά λέει: -Μά δέν μπορούσαν νά τόν σκοτώσουν άλλη μέρα;- Κανείς δέν έχει διαθέσει νά στήσει καυγά- μαζί του.

16.00: Πληροφορίες από συγκαυτές της ΕΔΗΚ, τονίζουν μερικά στοιχεία πού μπορούν νά χαρακτηριστούν ελάχιστον ύποπτα στο άτύχημα. Η ΕΔΗΝ ζητάει όποια άλλη νεολαία μπορεί, νά στείλει εκπροσώπους της νά φυλάγει τό άυτόκινητο τού Παναγούλη από τυχόν άπόπειρες εξεφάνισως άτύχητων. Ρυθμίζεται άμέσως.

Ο θυρωρός κλείδωσε τήν έξορτα και πήγε γιά ύπνο. Η νεολαία ΠΑΣΟΚ προσφέρει τό δικό της γραφείο γιά νά πραγματοποιηθεί ή συνάντηση. Φεύγουν όλοι μαζί αφήνοντας στην έξορτα ένα σημείωμα γιά όσους έρθουν άργότερα.

17.00: Με μόνες άπουσίες τήν ΟΝΝΕΔ και τήν ΕΧΟΝ πού δέν μπόρεσαν νά ειδοποιηθούν, όλες οι νεολαίες τών κομμάτων της Βουλής έχουν συγκεντρωθεί στο γραφείο τού ΠΑΣΟΚ. Θέμα της συζήτησως ή έκδοση κοινής ανακοίνωσης. Η κουβέντα τραβάει σέ μακρος καθώς ή ΕΔΗΝ επιμένει ότι πρόκειται γιά δολοφονία και θέλει νά περιληφθεί αυτό στην ανακοίνωση. Οι υπόλοιποι υποστηρίζουν ότι εκτός από τις προσωπικές - ύποκειμενικές - εκτιμήσεις, δέν υπάρχουν ακόμα στοιχεία πού νά επιτρέπουν νά διατυπωθεί τέτοια κατηγορία. Στο μεταξύ

έρχεται ή είδηση ότι θά φτάσουν σέ λίγα δύο Ίταλοι γιατροί, προσκεκλημένοι τής οικογένειας Παναγιώλη, γιά νά παραστούν στή νεκροφία. Τελικά, τό κοινό ανακοινωθέν εκφράζει άπλάως τή θλίψη γιά τό χαμό του αγωνιατή Παναγιώλη καί ζητεί νά ραχτεί άπλετο φός στις συνθήκες του θανάτου του.

Ενώ τό ανακοινωθέν δακτυλογραφείται, οι εκπρόσωποι τής ΕΔΗΝ παρουσιάζουν ένα - ένα τό στοιχεία που συνηγορούν - κατ' αυτός - στήν έκδοχή τής δολοφονίας. Οι άλλες οργανώσεις κρατούν σημειώσεις, γίνεται μιá μικροσυζήτηση, αλλά κανείς δέν μπορεί νά άρνηθεί ότι υπάρχουν πολλά σκοτεινά σημεία. Όπως τονίζει κάποιος: - Έχουν γίνει τόσα -τροχαία δυστηχήματα- που κανείς ποτέ δέ θά μπορέσει νά άφαιρέσει κάθε άμφιβολία-.

Κατά τις 7 τό βράδι ένας ένας, όλοι φύγουν γιά τις οργανώσεις τους. Μόνη εξαίρεση τά παιδιά τής ΕΔΗΝ, που δέν μπορούν νά συνέλθουν από τό σοκ. Τελικά, σάν φόρο τιμής - καί ύποχρέωση τιμής - γιά τό νεκρό φίλο τους, αποφασίζουν νά πάνε νά ξεναγήσουν δίπλα στό αυτοκίνητό του, γιά νά μην τό περάζει κανείς. Κι ός είναι νηστικοί καί ταλαιπωρημένοι όλη μέρα.

Τό Υπόπαιγείο Δημοσίας Τάξεως, λίγες ώρες μετά τό θάνατο του Άλέκου, είχε δώσει στή δημοσιότητα τήν εξής ανακοίνωση:

«Ο δουλευτής Άλέξανδρος Παναγιώλης έβρανεύθη τήν 2αν προινήν σήμερα εις τροχίον αυτοκινήτουσικόν άτύχημα επί τής Λιμοφόρου Βουλιαγμένης εις τό ύψος τής στάσεως Δαρζέντα.

Από τήν διεξαχθείσαν προανάκρισιν προέκυψεν ότι ό Παναγιώλης όδηγών μόνος τό όπ' αριθ. ΕΤ5708 ιδιωτικόν αυτοκίνητον τύπου φιάτ 131, κατήρχετο μέ ύπερβολικήν ταχύτητα πρós τήν κατεύθυνσιν τής θαλάσσης, επιδιώκων ένδεχομένως νά προσπεράση έτερον αυτοκίνητον κατερχόμενον εις τό άριστερόν αυτού.

Πλησίον του τύπου του άτυχήματος τό έτερον αυτοκίνητον ήλάττωσε ταχύτητα διά νά σπείρη άρισतरά κι ίσως ό Παναγιώλης αΐφνιδιασθείς εκ τής στιγμιαίας τροχολιθάρας

τοῦ προπορευομένου αὐτοκινήτου ἔκαμε ἀπότομον χειρισμὸν ὃ ὁποῖος, λόγω τῆς μεγάλης ταχύτητος, ἐξέτρεψεν τὸ αὐτοκίνητόν του εἰς ἑλικοειδῆ πορείαν καὶ τελικῶς τὸ κατέρριψεν εἰς τὸ δεξιὸν τοῦ καταστράματος τῆς ὁδοῦ. Τὸ αὐτοκίνητον ἐπέπεσε εἰς φανοποιεῖον καὶ καθ' ὅλας τὰς ἐνδείξεις ὃ θάνατός του ὑπῆρξεν ἀκαριαῖος.

Τὴν ἐξήγησιν ταύτην ὡς μόνην πιθανὴν τοῦ ἀτυχήματος δίδουν οἱ 2 αὐτάπατοι μάρτυρες - ὁ ὁδηγὸς ταξί Ἰμμ. Σκαλικάρης καὶ ὁ ἐπιβάτης Κ. Δίδες οἰκοδόμος - οἱ ὅποιοι εἶχον σχολιάσει ὀλίγον πρὸ τοῦ ἀτυχήματος τὴν πορείαν τῶν 2 αὐτοκινήτων ὡς ἑλικοειδῆ καὶ ἐπιθανολόγησαν μεταξὺ των, ὅτι «ἐὰν ὅπως πῖναρ θά σκοπιθεῖον».

Πάντως ἐκ τῆς διενεργηθείσης μέχρι τοῦδε προανακριτικῆς δὲν διεπιστώθη σύγκρουσις τοῦ αὐτοκινήτου τοῦ Παναγιώτη μὲ ἕτερον αὐτοκίνητον καὶ δὴ τὸ προπορευόμενον, χροῖματος θεοσιμὸν τύπου ALFA ROMEO ἢ Τζάγκουαρ τὸ ὁποῖον καὶ ἀναζητεῖται.

Επὶ τύπου κατέφθασαν ὁ Α' Ὑπαρχηγὸς Χωροφυλακῆς, ὁ κ. Τσιβῆς, κλπ. κλπ...»

Βασικὴ ἠμέλεια: Κανεὶς δὲ φροντίσει νὰ ἀπαγορευθεῖ τὴν κυκλοφορίαν τῶν αὐτοκινήτων ἐπὶ σημεῖα αὐτὸ μὲ ἀποτέλεσμα νὰ γυθῶν ἴσως πολὺν καιρὸν καθὼς καὶ τὴν προσέγγισιν ἐπὶ μέρος ὅπου ὑπῆρχε τὸ αὐτοκίνητο.

Τὴν ἄλλη μέρα τὰ κρατικὰ μέσα ἐνημέρωσις ἀρχισαν νὰ μεταδίδουν ὅτι ἀναζητεῖται ἕνα θεοσιμὸν ἢ χρυσοῦν χροῖματος αὐτοκίνητο.

Ἐπίσης στὶς 3 Μαΐου ὁ Στέφανος μίλησε γιὰ σύγκρουσιν τοῦ αὐτοκινήτου του, μὲ τὸ αὐτοκίνητο τοῦ Ἀλέκου.

Ἡ πρωτομαγιάτικη ἀνακοίνωσις οὔτε γιὰ χρυσοῦν χροῖμα (:) ἀνέφερε, οὔτε γιὰ σύγκρουσιν.

Ἀκόμη ἡ τοξικολογικὴ ἐξέταση τοῦ αἵματος ἀποκαλύπτει τὴν ὑπαρξὴ ποσοστοῦ 57,5 gr σινάπτισμα κατὰ ἑκατὸ ml αἵματος. Τὸ στοιχείον αὐτὸ διατεμπανίστηκε ἀπὸ τὰ μέσα ἐνημέρωσις, γιὰ νὰ δηλωθεῖ τελικὰ ἀπὸ ὑπεύθυνους γιὰ τρῶς ὅτι τὸ ποσοστὸ αὐτὸ εἶναι φυσιολογικόν.

Χαρακτηριστικόν:

Ὁ φασίστας πρώην ἀνθρωπιστευόμενος Γ. Θεμιόπουλος δηλώνει:

«Μεθοῦσε καί φουμάριζε καί μαστορευοῦσαν. Καλά νά πάθει ὁ μεθύστακας!»

Οἱ πληρεξούσιοι δικηγόροι τῆς οἰκογένειας - δύο στενοί φίλοι τοῦ Ἀλέκου καί παλαιοὶ ἀγωνιστές, Ὁρ. Ἀλεξάκης, Χρ. Ἀγγυρόπουλος, Λεοντ. Βαρυβάσης, Διον. Γιακουμῆς, καί Νίκος Κωνσταντόπουλος καταγγέλλουν στίς 21 Μαΐου γι' αὐτές τίς ἐνέργειες τὴν κυβέρνηση, μιλώντας γιὰ ἐγκληματικὴ ἐνέργεια.

Καί ἡ κυβερνητικὴ πηγή:

«Ἡ διενεργηθεῖσα προανάκρισις οὐδὲν παρέλασε διὰ τὴν πλήρη διερεύνησιν τοῦ συμβάντος»

Λίγες ὥρες ἀργότερα οἱ ἰταλοὶ τεχνικοὶ ἐμπειρογνηόμενες μεταξὺ τῶν ἄλλων δηλώνουν:

«Οἱ τεχνικοὶ σύμβουλοι τῆς οἰκογένειας Παναγιώλη, λαμβάνοντας ἴσ' ὄψιν τὰ ἀποτελέσματα τῶν προκαταρκτικῶν ἐρευνῶν, πού ἔγιναν, θεωροῦν ὅτι ὑπάρχει σειρά σκοτεινῶν καὶ ἀδιευκρινίστων στοιχείων, τὰ ὁποῖα θέτουν ἀνησυχητικὰ ἐρωτηματικὰ ὡς πρὸς τὸ θάνατο τοῦ Ἀλ. Παναγιώλη...

...Συνοψίζοντας δέ, δηλώνουν ὅτι ἂν' ὅσα γέγοναν νά δοῦν, «νά ἐξετάσουν τίποτα δέν τοῦς πείθει σάν τεχνικούς συμβούλους ὅτι ὁ θάνατος τοῦ Ἀλ. Παναγιώλη, ἦταν τυχαῖος».

Ἀθήνα, 2 Μαΐου 1976

Στίς 3 Μαΐου σοῦσε μιὰ πραγματικὴ «βόμβα». Ἀνακοινῶνται ἐπίσημα ὅτι παρουσιάστηκε στὸν εἰσαγγελέα Τσεβῆ, ὁ ἀναζητούμενος ὁδηγὸς τοῦ ξένου αὐτοκινήτου πού προκάλεσε τὸ θάνατο τοῦ Ἀλέκου. Τὸν λένε Μιχάλη Στέφα, 31 χρόνων, ἐπάγγελμα μοντέλιστ ὁ ὁποῖος καί δηλώνει μὲ ἐκπληκτικὴ ψυχραιμία ὅτι ἔφταιγε ὁ Ἀλέκος πού τὸν χτύπησε ἀπὸ πίσω μὲ τὸ αὐτοκίνητό του, μάλιστα δέ δίνει καί τὰ συλλυπητήριά του, στὴν οἰκογένεια τοῦ νεκροῦ.

Μετά ἀπὸ μιὰ ἰδιαίτερη στυνομία μὲ τὸν γνωστὸ ὑπερ-απιστὴ τῆς χούντας Καραθανάση ὁ Μ. Στέφας δίνει τὴν ἔξῃ κατάθεση:

-Την Παρασκευή 3ην παρελθόντος Ἀπριλίου καὶ περί ὡραν 17.00' περίπου μαζί με τόν Ἰσαάκ Χαϊμ, ἀδελφόν τοῦ συνεταιροῦ μου πού ἔλασε στήν Ἰταλία, ἐκλείσα τήν βιοτεχνία μου ἐπί τῆς Λεωφόρου Βουλιαγμένης ἀριθμ. 391. Ἀκολουθῶς μετέβην εἰς τήν ἐπί τῆς ὁδοῦ Ἱπποκράτους ἀριθ. 8 γαστρικῶν μου ὅπου καί ἔφαγα. Καθ' ὅν χρόνον ἔτρωγα μέ ἐκάλειε στο τηλεφώνον ὁ κουινάδος ἐνός φίλου μου, στό σπίτι του στήν περιοχή Περιστερίου (δέν ἐνθυμοῦμαι ἀκριβῆ διεύθυνσιν), διότι μέ θέλει κάτι ὁ φίλος μου. Εὐθύς μετά τό φαγητό μου, πήρα ταξί καί πήγα. Συνήτησα ἐκεῖ τόν φίλον μου, τόν κουινάδον του, τίς γυναῖκες τους καί μίαν ἄλλην κοπέλλαν. Μοῦ ἐξήγησαν ὅτι μέ κάλεσαν προκειμένου νά γνωρίσω τήν κοπέλλαν τήν ὁποίαν αὐτοί ἤθελαν νά μοῦ προξενήσωμεν καί τήν ἐπομένην, Ἰάββατον 1ην Μαΐου, νά πραγματοποιήσωμεν μίαν ἐκδρομὴν στήν Αἴγινα. Ἀρχικῶς εἶχα ἀντιρρήσεις νά συμμετέχω στήν ἐκδρομὴν διότι εἶχα εἰδορρήσει τοὺς δικούς μου στήν Κόρινθον ὅτι θά πήγαινα τό βράδυ. Κατόπι αὐζητήσεων ἀπεφάσισα τελικῶς νά συμμετάσχω στήν ἐκδρομὴν ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν νά πάω τό βράδυ στήν Κόρινθο, νά πάρω τό αὐτοκίνητό μου καί ἄργά νά γυρίσω στό σπίτι τους. Περί ὡραν 20.50' πηγαίνοντας ὁ φίλος μου πρὸς Ἀθήνας μέ μετέφερε μέχρι τό πρακτορεῖον Πελοποννήσου μέ τό αὐτοκίνητόν του. Μόλις ἐφθάσα στό πρακτορεῖον εἰκοφά εἰσιτήριον γιά Κόρινθο μέ τό ἀειφορεῖον τῶν 20.55' τό ὁποῖον εἶχεν προορισμόν τό Κιάτον. Μετά ταῦτα ἐπεβιβάσθην τοῦ ἀειφορεῖου τό ὁποῖον ἀνεχώρησεν περί ὡραν 21.00'. Στήν Κόρινθον ἐφθάσα περί ὡραν 22.15' καί ἀμέσως ἐπήγα στό σπίτι μου. Ἐτό σπίτι μου συνήτησα τοὺς γονεῖς μου στοὺς ὁποίους εἶπα ὅτι θά φύγω πάλι γιά Ἀθήνα μέ τό αὐτοκίνητόν μου, διότι εἶχα κάποια δουλειά. Οἱ γονεῖς μου εἶχαν ἀντιρρήσεις, πλην ὅμως τοὺς ἐπεισα, καί ἔτσι ἀφοῦ ἄφησα τήν ταύτην μου ἐπήρα τό αὐτοκίνητόν μου καί ἀναχώρησα γιά Ἀθήνα περί ὡραν 22.25'. Τό αὐτοκίνητόν μου εἶναι μάρκας Πεζὲ 504 χρώματος μπλε - μεταλλικόν καί ἔχει ὡς πινακίδα ἐκκλοφορίας τήν ἀρχικὴν Γαλλικὴν τοιαύτην, ἴτοι τήν ὑπ' ἀριθ. 4580 WVE 75. Ἐδῶ στήν Ἑλλάδα δέν ἔχω πάρει ἀκόμη ἑλληνικόν ἀριθμόν ἐκκλοφορίας καί τό αὐτοκίνητόν μου τό ἔχω ἐκτελωνίσει. Ἐρχόμενος πρὸς Ἀθήνας στή Διοδία Κορίνθου συνήτησα τοὺς γυνιστοὺς μου Ἀναστάσιον Δάμην καί Παντελεὴν Χρόνην, κατοίκους Κορίνθου καί μάλιστα ὁ δεῦτερος μοῦ

Η πολιτική άγνοια της χώρας δόξα στον Άλφου, γιά να τήν αποδεχόμεν στην τελειότητα του σκοπού... Ο Γ. Μαύρος, ο Γ. Ζήσης, ο Π. Καλλιπάρης, ο Η. Νίκου, αναγνωριστές, ανάδελφοι, φίλοι.

Έδωσα και δυό τσιγάρα, διότι δέν είχα. Καθ' οδόν προς Άθήνας έβρεχε και έτσι έφθασα στό σπίτι του φίλου μου, ο οποίος όπως προαναφέρω διαμένει στην περιοχή Περιστερίου, περί ώραν 23.50' περίπου. Όταν έφθασα στό σπίτι του φίλου μου είδα φώς στό εργαστήριον που είναι στό ισόγειον της πολυκατοικίας και πήγα εκεί όπου συνήντησα την γυναίκα του φίλου μου Ειρήνην Γεωργιοπούλου και την αδελφήν της Βάσω. Ο φίλος μου μέ τόν πατρυνάκη του έλειπαν. Παρέμεινα μέ τίς κυρίες και συζητούσαμε διάφορα, μεταξύ τών όποιων και τίς έντυπώσεις μου από την κοπέλλα που μου έπροξένευαν. Περί ώραν 01.30' της 1.5.76, επειδή οι φίλοι μου δέν είχαν έλθει και οι γυναίκες ήθελαν ν' ανέβουν στις κατοικίες τους, ανεχώρησα γιά τό σπίτι μου στην Ήλιούπολη. Ήκολούθησα την γνωστήν διαδρομήν: από Περιστερί - Λένορμαν - Πλατεία Μεταξουργ-

γείου - Άγιου Κων/νου - Όμόνοια - Σταδίου - Σύνταγμα - Φιλελλήνων - Μακρυγιάννη - Λεωφόρος Βουλιαγμένης. Η ταχύτητά μου ήτο κανονική, δέν μπορώ όμως νά τήν προσδιορίσω διότι δέν έκοιταξα τό κοντέρ. Πλησιάζοντας πρós τήν έκκλησίαν τού Άγιου Δημητρίου, πήρα τό άριστερόν ρεύμα πορείας τής Λεωφόρου Βουλιαγμένης, διότι εις τό ύψος τού έργαστασίου ΔΑΡΖΕΝΤΑ περίπου έπρόκειτο νά στρίψω άριστερά προκειμένου νά πάω στό σπίτι μου νά κοιμηθώ. Κατερχόμενος τήν Λεωφόρον Βουλιαγμένης μετά τήν έκκλησίαν τού Άγιου Δημητρίου, σέ κάποιο σημείον, στό ύψος τού έργαστασίου ΔΑΡΖΕΝΤΑ, ένωσα ένα ντεραπόρισμα αυτοκινήτου πού μέ είχε πλησιάσει. Ένοστικτωδώς γύρισα και κοίταξα δεξιά μου, ενώ συγχρόνως πάτησα φρένο. Μέ τό φρενάρισμα άνεκόπη ή ταχύτης τού αυτοκινήτου μου και τό άπισθέν μου - δεξιά αυτοκίνητον μέ έκτύπησε στό πίσω, δεξιό πλευρό τού αυτοκινήτου μου στό ύψος τής πίσω πόρτας, εξακολουθώντας νά ντεραπόρη. Μετά τό κτύπημα θέλω τό αυτοκίνητον νά φύγη πρós τά δεξιά μέσα στην Λεωφόρον και νά θγαίνη από τό κατάστρωμα στό πεζοδρόμιο και νά χάνεται μέσα σέ ένα σύννεφο σκόνης, ενώ άμέσως μετά άκούστηκε ένας φοβερός κρότος. Ήταν προφανώς από τήν πρόσκρουσι τού αυτοκινήτου επάνω στό τοίχωμα τής εισόδου τού φανοποιείου. Έν τώ μεταξύ έγώ μετά τό φρενάρισμα και τήν μείωσι τής ταχύτητας τού αυτοκινήτου μου, ρολάρησα και σταμάτησα στό ύψος τής παρακαμπτηρίου πρós τήν όδόν Όλγας, αυτήν πού άπαγορεύεται ή διέλευσις. Μολονότι και είδα και άκουσα τό άτύχημα και γινώσκω ότι θά έπρεπε νά σταματήσω και νά προσφέρω τήν βοήθειάν μου πρós τόν οδηγόν τού αυτοκινήτου, δέν τό έπραξα, διότι φοβήθηκα επειδή είχα πινακίδα μέ ξένον αριθμόν κυκλοφορίας πού δέν ίσχυε γιά τήν Έλλάδα. Γιά νά μήν μπλέξω λοιπόν άποφάσισα νά φύγω. Μπήκα στην άπαγορευμένη παρακαμπτήριον και φθάνοντας στην όδόν Όλγας είδα ένα ταξί άραγμένον επί τής Όλγας και έναν άνδρα μέ φανελλαν νά εύρίσκεται στό μπαλκόνι ενός δωρόφου σπιτιού πού θρίσκεται άκριβώς στό σημείον τής έξόδου πρós τήν όδόν Όλγας. Πέρασα άνάμεσα από τά καλωνώκια πού υπάρχουν σέ αυτό τό σημείον, μπήκα στό ρεύμα τής όδοϋ Όλγας και πήρα κατεύθυνση πρós Άθήνας. Στο τρίτο ή τέταρτο στενό σταμάτησα τό αυτοκίνητον και επανήλθα πάλι στην Λεωφόρον Βουλιαγμένης γιά νά ιδώ τί γί-

νεται, με τό άτύχημα. Άντιλήφθην ένα ταξί σταματημένον (τό όποιον είχα προηγουμένως άντιλήφθῃ όταν ρολόριζα και σταμάτησα, να πληρώζῃ και να σταματάῃ και αυτό στην Λεωφόρον Βουλιαγμένης) καθώς και 4 - 5 άτομα να εύρισκωνται στο σημείο του άτυχήματος. Άφού είδα ότι ύπήρχαν άνθρωποι να προσφέρουν τις πρώτες βοήθειες σκέφθηκα να γυρίσω στην Κόρινθο και να μὴν πάω στο σπίτι μου όπου κατευθυνόμην να κοιμηθῶ, άφού ούτως ἢ άλλως τό πρωί θά πήγαινα στην Κόρινθο, έφ' όσον είχα ούσιαστικά μεταιωθῆ ἡ έκδρομή μας γιά τήν Αίγινα. Ἡ άλλαγή αὐτή του δρομολογίου μου άφείλεται ίσως στον φόβο πού ένοιωσα έξ αίτίας τῆς ξένης και άνίσχυρης πενακίδας του άυτοκινήτου μου. Στην Κόρινθο έφθασα περί ώραν 04.00' τῆς αὐτῆς ἡμέρας (1.5.76) και άφού επάρκαρα τό άμάξι μου στο συνηθισμένο σημείον έξω άπό τό σπίτι μου πήγα και κοιμήθηκα. Ξύπνησα κατά τίς 12.00' - 13.00' τό μεσημέρι. Μέ είχε καταλάβει στενοχώρια και ταραχή, γι' αὐτό πού συνέβη και γιά τήν συμπεριφορά μου. Είχα χάσει τό κέφι μου και ἡ διάθεσίς μου είχε καταστήθῃ δάσθυμη και μελαγχολική. Τοῦτο έγινε άντιλήπτον και άπό τους γονεῖς μου και άπό τους φίλους μου. Ἐγώ όμως δέν άπεκάλυφα σε κανέναν τόν λόγον τῆς στενοχώριάς μου. Παρέμεινα στην Κόρινθο μέχρι και του άπογεύματος τῆς Κυριακῆς 2.5.1976 και περί ώραν 16.30' με τό λεωφορείον Κόρινθος - Ἀθηνών επέστρεψα εἰς τήν Ἀθήναν μαζί με τόν φίλον μου Δημήτριον Παπαδάκην και πήγα στο σπίτι του στην περιοχή Κάτω Πατήσια (δέν ένθυμοῦμαι άκριβῆ διεύθυνσιν). Παρέμεινα επ' όλιγον στο σπίτι του φίλου μου, ἤσα καφέ και έν συνεχία μαζί του, πήγα στον κινηματογράφο ΑΕΛΟ επί τῆς οδοῦ Πατησίων και Ἁγίου Μελετίου. Μετά χωρίσαμε και επέστρεψα στο σπίτι μου. Είχα όμως μεγάλη άνησυχία και στενοχώρια και δέν μπόρεσα να καθίσω, αλλά έφυγα και πήγα στον τόπο πού έγινε τό άτύχημα, όπου και παρέμεινα μέχρι 04.00' ώραν σήμερα. Έν συνεχία επέστρεψα σπίτι μου. Δέν μπόρεσα να κοιμηθῶ καθόλου και στις 06.50' ώραν πήγα και ένοιξα τό μαγαζι να δουλέψω. Ἡ κατάσταση μου όμως γινόταν συνεχώς και χειρότερη, δέν μπορούσα ούτε να ἤσυχάσω, ούτε να ἤρεμησω και κάτι με ώθοῦσε να παρουσιασθῶ σε σῶς και να σῶς άποκαλύψω τήν άλήθεια. Ἡ έπιθυμία μου αὐτή γινόταν συνεχώς και ισχυρότερη άκούγοντας τις άπίθανες διάδόσεις σχετικά με τόν θάνατον του ΠΑΝΑΓΟΥΑΗ. Και κατά τό

μεσημέρι είχα πλέον αποφασίσει να παρουσιασθώ. Πήρα τόν πατέρα μου στό τηλέφωνο στην Κόρινθο και τόν κάλεσα νά έλθη στην Άθήνα γιατί κάτι σοβαρό μου συνέβαινε. Ο πατέρας μου ήλθε πράγματι και έφθασε περί τήν 15.30' ώραν. Συζητήσαμε, τοῦ ἀπεκάλυψα δὴν τήν ἀλήθειαν τοῦ ἐπεισοδίου και με συνεβούλευσε και αὐτός νά παρουσιασθώ σέ σᾶς. Ἀκολούθως ἀνεζήτησα τόν ἀριθμὸν τηλεφώνου σας στὸν κατάλογον: τὸν ἔχω μάλιστα γραμμένο σέ ἓνα πακέτο ποῦ εἶναι αὐτὴ τήν στιγμήν στό σπίτι μου. Δέν σᾶς ἔβηκα και συνωμίησα με τήν σύζυγόν σας πρὸς τήν ὁποίαν ἀπεκάλυψα ποίος ἦμουν και ὅτι ἤθελα νά σᾶς συναντήσω ὅποσοδήποτε και νά τεθῶ εἰς τήν διάθεσιν τῆς Ἑλληνικῆς Δικαιοσύνης, διότι ἐν τῷ μεταξύ στίς ἀπογευματινὰς ἐφημερίδες ἐγράφοντο σημεῖα και τέρατα γύρω ἀπό τό θέμα τοῦ θανάτου τοῦ ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ.

Ἡ σύζυγός σας μεθ' ἐκλείσε ραντίσσοῦ στην γωνία τῶν ὁδῶν Ἀκαδημίας και Κανάρη, ὅπου και πράγματι περί ὡραν 17.00' συναντηθήκαμε και με ὡδήγησε εἰς τήν Εἰσαγγελίαν. Ἐκεῖ μετ' ὀλίγου ἤλασθε ἑσείς και με παρελάσθε και με ὡδηγήσατε ἐδῶ ὅπου και καταθέτω. Ἐπιθυμῶ νά σᾶς διαβεβαιώσω ὅτι ὅσα ἀνωτέρω κατέθεσα, εἶναι ἡ μόνη ἀλήθεια γύρω ἀπό τό περιστατικὸν τοῦ θανάτου τοῦ Παναγοῦλη και τῆς ἀνομίειώς μου σέ αὐτό.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ: Ἀντιλήφθης προηγουμένως τό αὐτοκίνητον τοῦ ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ νά κατέρχεται τήν Λεωφόρον Βουλιαγμένης και ἂν ναι, μπορεῖς νά ἐκτιμήσης τήν ταχύτητά του;

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ: Ὅχι δέν τό εἶχα ἀντιληφθῆ, παρὲ μόνον τήν στιγμήν ποῦ δκουσα τό ντεραπάριαμα. Ἐπομένως δέν μπορῶ νά προσδιορίσω τήν ταχύτητα με τήν ὁποίαν ἔτρεχε.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ: Ἦτο ὀλισθηρὸν τό κατάστρωμα τῆς Λεωφόρου;

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ: Δέν μπορῶ νά ἔχω κατηγορηματικὴν γνώμην, διότι ἐγὼ δέν ἐνοικῶα κάτι παρόμοιον με τό δικό μου αὐτοκίνητο. Συνεπῶς δέν μπορῶ νά ἔχω γνώμην στό ἐρώτημά σας περί τοῦ αἰτίου ποῦ προεκάλεσε τό ντεραπάριαμα τοῦ αὐτοκινήτου τοῦ ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ. Ἄν κρίνω ὅμως ἀπό τήν ταχύτητα τοῦ αὐτοκινήτου κατὰ τό ντεραπάριαμα και τήν ἐν συνεχείᾳ πορεία του ἐκτός τοῦ καταστρώματος τῆς Λεωφόρου και τήν δύναμιν με τήν ὁποία ἐπέπεσε ἐπὶ τοῦ τοιχώματος, πρέπει νά εἶχε ταχύτητα πολὺ μεγαλύτερη ἀπό τήν ταχύτητα τοῦ αὐτοκινήτου μου και αὐτό ἀποτελεῖ ὅποσοδήποτε ἓνα παράγοντα ἐκτροπῆς ἀπό τήν

Τό μέγεθος τής απείρας πόσης από 1 εκατομμύριο λαός, έδειξε ότι στην
λαϊκή ψυχή, ο θάνατος του Άλβανου Παναγιώτη συντόνιζε με συγκρα-
τητά κινήσει και με δυνατές κατά των δημοκρατικών θεσμών.

κανονικήν πορείαν και αδυναμίας ελέγχου του αυτοκινήτου. Έγώ δέν έχω καμμιά απόλυτως εϋθύνη γιά τό ντεραπαρίσμα και τήν απόλεια του ελέγχου τής οδηγήσεως έκ μέρους του ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ, διότι προπορευόμενοι και αύτός μέ τήν μεγαλύτεραν ταχύτητα μέ έφθασε και ούτε άνέκασα τήν πορείαν του φρενάροντας, έφ' όσον αύτος θριασκόταν δεξιά μου και μέ χτύπησε, τό χτύπημα δέ επί του αυτοκινήτου μου όφειλόταν στό ντεραπαρίσμα του ίδιου του αυτοκινήτου, του όποιου ντεραπαρίσματος έγώ δέν έχω καμμιάν απόλυτως εϋθύνην. Συναισθάνομαι θεθαίως τήν άνθρωπιστική μου εϋθύνη επειδή δέν σταμάτησα κατά τό άτύχημα νά βοηθήσω και έγώ, έξηγησα όμως τούς λόγους οι όποιοι μέ έκαναν νά τηρήσω αύτήν τήν συμπεριφοράν.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ: Άνήκεις εις πολιτικήν Νεολαίαν και εάν ναι, εις ποίαν;

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ: Άνήκω στην όργάνωσι -ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ- της περιοχής Άμπελοκήπων και ώργανώθηκα σ' αύτήν μόλις γύρισα από τό έξωτερικό κατά τόν Μάϊον ή Ιούνιον 1975. Δέν έχω στά χέρια μου έγγραφο στοιχείο άποδεικτικό αύτης της εντάξεώς μου, είχα όμως άναπτύξει έφ'όσον και σάς αναφέρω χαρακτηριστικά ότι χρησιμοποιούσα τό αυτοκίνητόν μου όταν γιορτάζονταν τό έφτά χρόνια του -Ρήγα Φεραίου- γιά τήν έγγραφή συνθημάτων στούς τοίχους και Τχη μαγικές φαίνονται άκόμη στη δεξιά μπροστινή πόρτα του. Είναι αδανόητον γιά μένα νά κατηγορηθώ ως υπεύθυνος του θανάτου του ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ, τόν όποιον άνεγνώριζα σάν γνήσιο άντιστασιακό ό όποιος συνετέλεσε στην επάνοδο της χώρας στη Δεμοκρατία. Δέν έχω τίποτα άλλο νά σάς προσθέτω παρά τό ότι ντρέπομαι γιά όλα αυτά πού δημιουργήθηκαν, υποστηρίζονται και διαδίδονται γιά δολοφονία δέθεν του ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ. Είναι εύκολο νά διαπιστώσετε τήν άλήθεια αύτών πού σάς κατέθεσα ελέγχοντας όλα τά στοιχεία της καταθέσεώς μου και τότε θά πεισθήτε απόλυτως ότι κανείς δέν έδολοφόνησε τόν ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ και ότι ούτε έγώ είμαι υπεύθυνος του θανάτου του. Όποιοδήποτε όμως είμαι στη διάθεσι της Έλληνικής Δικαιοσύνης, ενώπιον της όποιος αύθορημήτως και έλευθέως, μέ συνείδησι του χρέους μου σάν Έλληνας πολίτου παρουσιάσθηκα, μοιολάντι θά μπορούσα νά παραμείνω στό σκότος του άγνώστου, έφ' όσον κανένα στοιχείο δέν ύπήρχε πού μπορούσε νά οδηγήσθι στην ανακάλυψι μου.

Ἡ κατάθεση αὐτῆ τοῦ Στέφα, σὲ συνάρτηση μὲ τὰ ἕδη ἐπάρχοντα στοιχεία καὶ τὲς πληροφορίες, δημοσιεύγηται ὀρισμένα ἐρωτηματικά:

- Γιατί θηλασθὲ ἔνω οἱ ἀρχεὲς ἀναζητοῦσαν ἓνα βουσινὴ ἢ χρυσαφὶ «Ἄλφα Ρομίου» ἢ «Τζόγκουαρ» βρέθηκε τελικὰ ἓνα μπέζ-μεταλλικὸ «Πεζό 504»;

- Γιατί ἔνω κατεζητεῖτο τὸ αὐτοκίνητο μὲ τὰ στοιχεία Z 11450 («NEA, 3 Μαΐου 1976») βρέθηκε τὸ αὐτοκίνητο τοῦ Στέφα νὰ ἔχει ἀριθμὸ 4550 WVE 75.

- Πῶς γνώριζε, διὰ ποιοῦσθε νὰ περάσει ἀπ' τὴν ἀπαγορευμένη ὁδὸ, ἀφοῦ ὑπῆρχαν κολωνάκια ποὺ ἐκλείναν τὸ δρόμο;

- Πῶς οἱ αὐτόπτες μάρτυρες μιλοῦν γιὰ ἰλιγγιώδη ταχύτητα τῶν 2 αὐτοκινήτων, ποὺ κατ' ἄλλους ἦταν 3, ἔνω ὁ Στέφας μιλά γιὰ μικρότερη ταχύτητα;

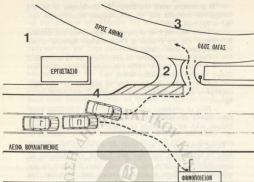
- Ποιὸς ἦταν ἐκεῖνος ποὺ συνέλαβε ὁ Ἄλέκος, λίγες μέρες πρὶν τῆ δολοφονία, τὴν ὅρα ποὺ ἐκεῖνος προσπαθοῦσε νὰ ἐκλειδιάσει τὴν πόρτα τοῦ δωματίου ὅπου ὑπῆρχαν τὰ ἀρχεῖα καὶ ποιὰ ἦταν ἡ κοπέλα ἐκεῖνη ποὺ τὴν ὅρασε ἓνα βράδυ ὁ Ἄλέκος νὰ «σκαλίζει» τὰ ἀρχεῖα;

Ἄλλὰ ἐπάρχοντι πολλά ἀκόμη πράγματα ποὺ δέν ἐρευνηθήκαν στὴν αἰεὶ ἀπόθεση.

Π.χ. Ποιοὺς ἐφέλασε ἢ ἀπέκρυψε ἓνὸς αὐτόπτου μάρτυρα, κατοίκου τῆς γύρω περιοχῆς, ποὺ ἀνακαλύφθηκαν ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς γράφοντες καὶ ὁ ἄλλος εἶχε δηλώσει «τὴ λειτουργία κάποιου πολὺ ἰσχυροῦ προβολέα τὴν ὅρα ἀκριβῶς τῆς δολοφονίας»;

Ἡ. Ποιὸς ἦταν ἐκεῖνος ὁ ὅποιος ἐμφανίστηκε σὸν ἐκπρόσωπος τῆς Κ.Ν.Ε. σὸ διανεολομιστικὸ τῆς 1 Μαΐου γιὰ νὰ ἀνακαλυφθῆ ἀργότερα, ἀπὸ μέλη τῆς προοδευτικῆς ἑνωσῆς Μητέρων Ἑλλάδας τὴν ὅρα ποὺ τραγουτοῦσε σὸ σπίτι τοῦ νεκροῦ, ὅτι ἦταν ἄτομο τῆς Ἀσφάλειας καὶ γνωστός γιὰ τὴν ἑποστὴ δράση του;

Χωρὶς νὰ ἔχουμε τὴν πρόθεση νὰ κῆνουμε ὀστυνομικὸ ρεπορτάζ, δίνουμε τὸ παρακάτω καταστασιατικὸ σκῆτσο καὶ θέτομε ὀρισμένα ἐρωτήματα:

1 τί υπάρχει στα δρομώκια 1 τὰ κόβεται πρὸς τὴ Λεωφ. Βουλαγγειῶν; Μήπως ἓνα δεύτερο ἢ τρίτο αὐτοκίνητο ποὺ καταδιώξεν τὴν κατάλληλη στιγμή τὸ αὐτ. τοῦ Ἄλκιου;

2 τί υπάρχει στὸ σημ.2; Μήπως ὁ δρόμος αὐτός ἦταν «μπλοκαρισμένος» ἀπὸ κάποιον ἢ κάποιους;

3 ἀπὸ ποῦ ἀκριβῶς εἶχε ἐκείνη ἡ προβολή, ποὺ ἰσχυρίζεται ὅτι εἶδε ὁ αὐτάπτης μάρτυρ γύρω στὴν περιοχή 3.

4 σὲ ποῦ ἀκριβῶς σημείω ἴδωσε τὴν «καυλιὰ» τὸ Πεζὸ στὸ Φιάτ καὶ τὴ στιγμή ποὺ συνέβη αὐτὸ εἶχε ὁ Ἄλκιος τὸν πλήρη ἐλεγχὸ τῶν αἰσθημάτων του καὶ τὸν ἐλεγχὸ τοῦ αὐτοκινήτου του;

5 Πῶς δικαιολογοῦνται τὰ 2 χτυπήματα στὴν ἀριστερὴ πλευρὰ τοῦ αὐτοκινήτου, ποὺ ἔφεραν πάνω τους δυσανίχτο χροῖμα;

6 Ποιὸς «ἐκλέγε» τὴν προσηκτικὴ ἀτζέντα τοῦ Ἄλκιου ποὺ κατὰ διασταυρωμένες καὶ ἔγκυρες πληροφορίες περιεῖχε κι ἓνα σημαντικό «τοκοκομμένο»;

Ψηφίσματα, ανακοινώσεις και συλλυπητήρια ήρθαν από παντού.

Αναφέρουμε:

Γ. ΜΑΥΡΟΣ «Τό έθνος έποκλίνεται μέ ειλάθεια ήμ-
πρός στό σέφημα τού άληγομόνητου φίλου και συναδέλφου
τού πρώτου άγωνιστού τής δημοκρατίας».

Ν. ΛΑΒΑΝΟΣ (Ε.ΔΗ.Κ.) «Ηρωικός ό κορμός τού
δέντρον τών Παναγούληδων. Κάθε κλωνάρι κι ένα άλόγιστο
παλικάρι. Μέ μιά λαβεντιά τού οι πραγματικοί της διαστά-
σεις ξεπερνούνε τίς μυθικές. Τό όνομα Παναγούλης μένει
άθάνατο και οι κλώνια παγκόσμια συνώνυμο μέ τή Αυτε-
ριά. Ό Άλέκος δέν πέθανε, είναι σύμβολο».

Ή Ε.ΔΗ.Ν. Ιστορικοί: «Ο τραγικός θάνατος τού γε-
νικού μας γραμματέα Άλέκου Παναγούλη είναι άπόρροια
ένός καλά οργανωμένου έγκλήματος τών φασιστικών και
αντιδραστικών κύκλων».

ΚΑΚΑΜΑΝΗΣ (Π.Α.Σ.Ο.Κ.): «Ο Άλέκος Παναγού-
λης έγινε σύμβολο. Και τό σύμβολο ζοίν, όσο ζοίν οι ιδέες
πού ένορακούνουν».

ΑΝΤ. ΣΑΜΑΡΑΚΗΣ: «Αν έκείνο πού λέμε «θάνατος»
είναι μιά άνεξελετή, μεθική περιοχή, αυτός ό νεκρός είχε
παράσει έν ζωή στην περιοχή τού Μύθου. Πρωτομαγιά
1976, ή Έλλάδα ημεόρουσε φτωχότερα...»

ΒΑΣ. ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ: «Ο δουλειτής-άγωνιστής πού είχε
θέσει τό χέρι του επί τόν τύπο τών ήμων, δρόθηκε σταυρο-

μένος πάνω στο ίδιο σταυρό, απ' όπου μισοζώντανος, μόλις πριν δυόμισι χρόνια, είχε αποκοιμηθεί».

Ψηφίσματα ακόμη διατίθενται: 'Η Ένωση Δημοκρατικών Διασφάρον, ο Σύνδεσμος Φιλακοσθέντων και Έξορισθέντων Αντιστασιακών, πολιτικά κόμματα, οργανώσεις της νεολαίας, συνδικαλιστικές παρατάξεις κλπ.

Την 5η Μαΐου η οικογένεια Παναγούλη καταθέτει μήνυση όπου μεταξύ άλλων τονίζονται:

1. Τα αποδεικτικά στοιχεία της έκδοσης περί τροχαίου ατυχήματος υπήρξαν αντιφατικά και άφησαν αναπάντητα τα κρίσιμα ερωτήματα της υποθέσεως.

2. Παραμένει ανεξήγητο το θεμελιώδες περιστατικό ότι το αυτοκίνητο του 'Αλεξάνδρου φέρεται ότι διήνυσε μεγάλη απόσταση, μέχρι πού προσέκρουσε με σφοδρότητα στον κάθετο τοίχο του επικλινούς διαδρόμου, στο τέλος του οποίου βρέθηκε, χωρίς να κινή ο νηφάλιος, επιδέξιος και έγκαιρα ενημερωμένος οδηγός (Παναγούλης) κανένα χειρισμό ή έλλημό, για να αποφύγη την πρόσκρουση. Και ο έλλημος αυτός -ήτο εύχερως έφικτός και αναγκάως αναμενόμενος, σύμφωνα με τα διδάγματα της κοινής πείρας και της προσωπικής ικανότητας του φονευθέντος-.

3. Οι τοκοί τεχνικοί σύμβουλοι, -πρόσωπα εξειδικωμένης επιστημονικής κατάρτισεως και εμπειρίας-, ομοφώνως αποφαίνονται ότι -υπάρχει σειρά σκοτεινών και άδικυκρισίτων στοιχείων, τα όποια θέτουν άνησυχητικά ερωτήματα ως προς τον θάνατον του 'Αλεξάνδρου Παναγούλη-.

4. Οι πληροφορίες τις όποιες έδωσε ο φερόμενος ως οδηγός του προπορευόμενου αυτοκινήτου (Μιχ. Στέφας) ανατρέπον τα στοιχεία που συνελέγησαν από άλλους μάρτυρες. Επίσης δεν εξηγούν πειστικά ούτε την αίτια έκτροπής του αυτοκινήτου του θουαλευτού, ούτε την πορεία που ήκολούθησε πριν και μετά την μορφαία στιγμή. Και όλα αυτά -ανεξαρτήτως και πέραν θεθαίως της ανάγκης εξονυχιστικής έρεύνης, της άξιοπιστίας αυτού και της άκρίβειας των υπ' αυτού ισχυριζόμενων-.

5. Τέλος η κ. 'Αθηνά Παναγούλη και ο κ. Στάθης Παναγούλης με την μήνυσή τους, ζητούν -νά ένταθῆ και νά έπεκταθῆ πρὸς πάσα κατεύθυνση ἡ ἀνακριτικὴ έρευνα- γιὰ νά διευκρινισθοῦν τὰ κρίσιμα περιστατικὰ τῆς ὑποθέσεως.

6. Προστίθεται σχετικά, ὅτι ὁποιοδήποτε ποσὸ ἤθελε ἐπιδικασθῆ γιὰ ψυχικὴ ὀδύνη τῆς οικογενείας, ἐκχωρεῖται ἀπὸ τώρα στὴν Ἑλληνικὴ Δημοκρατικὴ Νεολαία (Ε.ΔΗ.Ν.).

Τὴν ἴδια μέρα ὁ σορὸς τοῦ Ἄλεξου μεταφέρθηκε στὴ Μητροπόλη, ὅπου ἐκτίθηκε σὲ λαϊκὸ προσεῖνυμα.

Στὴν κηδεία του ποῦ ἔγινε στὶς 5 μ.μ. συμμετείχαν ἑκατοντάδες χιλιάδες ἀνθρώποι, ἡ ἡγεσία ὅλων τῶν κομμάτων, προσωπικότητες τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ ἑξωτερικοῦ, ἐκπρόσωποι τῆς κυβέρνησης καὶ δεκάδες δημοσιογράφοι.

Τὸ φέρετρο σήκισαν στοὺς ὤμους τους μέλη τῆς Ε.ΔΗ.Ν., ἐνῶ ἑκατοντάδες στέφανα προσηύχονταν.

Πάνω ἀπὸ τὸν τάφο του καὶ σὲ μιὰ ἀτμόσφαιρα γενικῆς συγκίνησης διαβάστηκε ἕνας ἐπιλόγις ἐπιστολῆς ποῦ ἔγραψε κάποιος Ε.ΔΗ.Ν.-ίτης καὶ ἀσολούθως ὅλος ὁ κόσμος ἔγραψε τὸν Ἔθνικό ὕμνο, σὴν ἑλάχιστῳ φόρο τιμῆς στὸν ἀνθρώπο ἐκεῖνο ποῦ μὲ τοὺς ἀγῶνες του καὶ τὴν τιμωτῆτά του πάλαι ὄσο κοινὸς ἄλλος γιὰ τὴ Δημοκρατία καὶ τὴν Ἐλευθερία αὐτοῦ τοῦ τόπου.

«Ἄλεκο Παναγοῦλη

συγκινηθήκαμε ὅλοι σήμερα ἰδιὰ, ἡ μητέρα σου, ὁ ἀδελφός σου, οἱ φίλοι σου, οἱ συνεργάτιστές σου τῆς Ε.ΔΗ.Ν. γιὰ νά τιμήσουμε τὴν μνήμη σου καὶ τὴν θυσία σου. Μιὰ θυσία ποῦ ἀντανακλάται πρὸς ἀγῶνες σου, τοὺς ἀγῶνες τοῦ λαοῦ μας, τοὺς ἀγῶνες μιᾶς ἀσέκλαρης ζωῆς.

Ἄλεκο Παναγοῦλη,

Σήκισες ψηλά τὸ λάβαρο τοῦ ἀγῶνα τῆς δημοκρατίας, τῆς λευτερίαις καὶ τῆς προσωπῆς, ἐποφέροντας τόσα πολλὰ.

Γιὰ τοὺς ἥρωες καὶ τοὺς ἀγωνιστῆς ἡ μνημεῖα στήνονται ἡ τραγοῦδια γράφονται.

Ἄλεκο Παναγοῦλη,

Μηροστὰ στὴ θυσία σου γονατίζουν ὅλοι οἱ ἐλεύθεροι ἀνθρώποι».

«Ο λαός πήρατε αγωνιστικά τον μεγάλο νεκρό μας, που
άνηκε σ' όλους».

Έτσι κηδεύει ο λαός τους αγνοημένους του νεκρούς και
μέ το αλόφρετο δικαιοηγήριό του ίδιωσε την απάντηση στα
ερωτήματα και καθόρισε τις προοπτικές».

Έτσι άρχισε ή τελευταία ανακοίνωση της Ε.Δ.Η.Ν., που
χρητίθηκε καιρία και άναντικατάστατα με τή θαλοφρονία
του γενικού γραμματέα της.

Και κατέληξε ή ανακοίνωση:

«Η μεγάλη άγάπη, ιδιαιτέρα της νεολαίας, προς τον
Άλβκο Παναγούλα, που εκδηλώθηκε με κάθε τρόπο και κή-
ρια με τήν άποφασιστικότητα της να συνεχίσι τους άγώνες
της και άγώνες του για ήθνησ όστζαρητοσία και λαϊκή αν-
ταρσία, άποτίλουν τήν καλύτερη ήγνήση για ένα καλύτερο
άγριο του τόπου μας».

Κληρονομιά μας είναι και τó ποιήμά του:

Άδύλαμο που θά ζήσετε μετά από μας, λιπαθείτε τους
άτιλούς πόνθ άίστασας να μπανθι στον άγώνα».

Συνεχίστε, τής λειτεργίας τó παρασίθι μ' άζμα χράρε-
ται».

Τό ήγνήριό κηδεύεινι στο φρεσκοκαμένο τόφο. Τό πύθθος παραίτη-
ρε: «Ο Παναγούλας ζει». Έκείνη τή στιγμή άκρίζαριστε: «Ένας στο χή-
μα, χιλιάδες στον άγώνα, Άλβκο».

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

...και τα κενά της ιστορίας γίνονται όλο και περισσότερο
...φωτισμένα... και η ιστορία γίνεται όλο και περισσότερο
...καθαρότερη... Η ιστορία γίνεται όλο και περισσότερο
...καθαρότερη... Η ιστορία γίνεται όλο και περισσότερο
...καθαρότερη... Η ιστορία γίνεται όλο και περισσότερο
...καθαρότερη... Η ιστορία γίνεται όλο και περισσότερο
...καθαρότερη... Η ιστορία γίνεται όλο και περισσότερο
...καθαρότερη... Η ιστορία γίνεται όλο και περισσότερο
...καθαρότερη... Η ιστορία γίνεται όλο και περισσότερο
...καθαρότερη... Η ιστορία γίνεται όλο και περισσότερο

«Εθελούσα να είχα
και πάντα και
απόλαυση τόσον
χαρά να φορέσω
Μόλις κλείσει
και σε κοιτάει...
Μην άρνησαι
σε προσκαλώ»
'Αλ. Παναγοπούλου

Τά γεγονότα μετά την κηδεία κύλισαν με κινηματογραφική ταχύτητα.

- Στις 6 Μαΐου ο πρωθυπουργός κ. Καραμανλής κάλεσε, με δηλώσεις του, να παραδοθούν στη Βουλή «τά έγγραφα της Ε.Σ.Α.».

- Στις 7 Μαΐου διολκληρώνεται η προανάκριση, την οποία έκανε η Τροχιαία Γνωσθείας και η δικαιοσύνη διαβιβάζεται στον Εισαγγελέα Πονικής 'Αγωγής 'Αθηνών κ. Δου. Τουβά.

- Στις 8 Μαΐου ο αντιεισαγγελέας Έφραϊμ κ. Σπερ. Κορίνθιος, άσκει ποινική δίωξη κατά του «μοντελιότ» Στέφανο, για ανθρωποκτονία έξ άμελείας.

- Στις 9 Μαΐου γίνεται στο Α' νεκροτομείο έπιταφιαστική δέηση στο νεκρό τάφο του 'Αλέκου, υπό την «αυστηρή» επιτήρηση της άστυνομίας. Άλλο καιρό άρχόντα ο γνωστός από την «υπόθεση Λαμπράκη» Γ. Λεονάρδος έμφρονίζε-ται και δηλώνει ότι τον 'Αλέκο Παναγοπούλου δολοφόνησε ή μυστική παρακρατική άρχάνωση «'Αράχνη».

Τό θέμα αυτό γίνεται άντικείμενο διαμάχης στον τύπο, για να ξεχαστεί ύστερα από λίγο. Τά έρωτήματα όμως είχαν ήδη μπει.

Η ιστορία του 'Αλ. Παναγοπούλου, ή προκλησιότητά του κι άκόμη ή σκευερία του θανάτου του - ένώ άρισκόταν σέ εξέλιξη κρίσιμη υπόθεση, στην όποία είχε πρωταγωνιστήσει - ιδιαίτερα μαζί μέ τά στοιχεία που έχουν προκύψει, έπι-

βάλλον να αντιμετωπιστεί ο θάνατος του σάν ηγληματική ενέργεια.

Ποιοί όμως «έδρασαν από τη μέση» σ' αυτή την κρίσιμη στιγμή τόν 'Αλέκο;

Πάνω στο έρώτημα αυτό έχουν εκφραστεί διάφορες απόψεις. Κατά τη γνώμη μας, οι κυριότερες είναι:

- 'Ο 'Αλέκος έπεσε θύμα του φασιστικού παρακράτους και των τεχόν κυβερνητικών ήποστηρικτών του.

- 'Ο 'Αλέκος έπεσε θύμα στή διαμάχη μεταξύ 2 μυστικών «άντιφασιστικών ή άντιστασιακών» οργανώσεων.

Δέ θά θέλουμε να ήποστηρίξουμε ή να θεμελιώσουμε τη μία ή την άλλη άποψη, 'Αλλάστε αυτό δέν είναι και τό άντικείμενο τού διβλίου μέτρός, άν και τά στοιχεία ήπάρχουν θά σταθούμε ήμος κλείνοντας τούτο τό διβλίο-άφιέρωμα σέ δύο σημαντικά γεγονότα, τά ήποία σημάδεψαν τό «κλείσιμο» τής ήρωιστικής ζωής τού 'Αλέκου.

Τό μέγιστο τής κηδείας του κι ή εφύριστη άπήχηση τόν άγώνων του, μετά τή δολοφονία του, στόν 'Ελληνικό λαό και ήδιαίτερα στήν άδοξόλαστη 'Ελληνική νεολαία.

Μιά κηδεία πού απέδειξε ότι στή λαϊκή ψυχή ο θάνατος τού 'Αλέκου συνδυάστηκε μέ ηγληματικά κρητήρια και μέ άπειλές κατά τόν δημοκρατικών θεσμών.

Και ή λειτουργικότητα αύτου τού συνδυασμού δέν μπορεί να άγνωσθεί.

'Όπως δέν μπορεί επίσης να άγνωσθεί τό άούγνωστο πολιτικό έπίπεδο τού λαού μας, πού έδειξε σπάνια άντοσιθαρχία, ενώ ήταν άλοφόντερο πώς οι ήκατοντάδες χιλιάδες πού σονήρευσαν δέν κατευθύνονταν από πούθενά. 'Όλος αυτός ο κόσμος κινήθηκε μέ θεσμική άκερίβεια, εκπλήρωσε άξέθρημητα τό χρέος του και διαλύθηκε χωρίς τό παραμικρό έπιπόδω. 'Όλος αυτός ο κόσμος πού ήπογράμμοσε σιωπηλά ότι ήνωει να πορίσεται όχι μόνο στίς χαρές και στίς λύπες τής Δημοκρατίας, αλλά και στούς άποιουσδήποτε κινδύνους τής.

Και τό νόημα αυτό δέν πρέπει να διαφύγει από εκείνους πού νομίζουν πως αυτό τό λαό μπορούν να τόν «κου-

μαντάρουν» ανεξέλεγκτα και σε μία δεδομένη στιγμή να τον φωνάσουν αιφνιδιαστικά και να τον ξαναβάλουν στο γύφο.

- Το δεύτερο γεγονός, δηλαδή η μεγάλη απήχηση του 'Αλέξανδρου Παναγούλη, ιδίως μετά το θάνατό του, στις εφύπτερες μάζες του 'Ελληνικού λαού είναι κι αυτό σημαντικό από κάθε πλευρά.

'Ο 'Ελληνικός λαός ταυτίστηκε με τους άγώνες του κι έμαθε να τραιά τή μνήμη του, ανεξάρτητα από συγκεκριμένη ΠΟΛΙΤΙΚΗ ή ΚΟΜΜΑΤΙΚΗ τοποθέτηση.

'Ο 'Αλέξανδρος Παναγούλης έγινε ή έντοάρωση των αισθημάτων του λαού, έγινε ό φορέας των δουν ό καθένας μας λαχταρούσε για τον έαυτό του, και δέν μπορούσε να τά έχει, τονόλαχτιστο από δαδμό που τό είχε εκείνος: τό θάρρος, τήν αδάμωση ψύχη, τήν περηρόνια, τή συνέλεια, τόν άσυμδιδαστο άγωνιστικό χαρακτήρα, τήν άκοίμητη λαχτάρα για τή λαρτερία.

Δέν έμεινε απίτι που να μην τονόσει τόν ήρωα, καρδιά που να μην καταρωσεί τούς «άγωνιστους» δολοφόρους του.

'Ο 'Αλέξανδρος Παναγούλης έπαψε να είναι μόνο ό ήρωας, ό άγωνιστής, ό πολιτικός. Έγινε ό «'Αλέκος μας».

Και στις δύσκολες μέρες που περνάμε, όπου πολλοί επιδοκονόονται τήν πορεία προς τή δημοκρατία κι όπου οι άγώνες για ήθική ανεξαρτηρία ένταίνονται, τούτο μετράει πάνο άπ' όλα.

'Ο 'Αλέκος Παναγούλης άξίζει και πρέπει να αποτελέσει τό σύμβολο για τούς παρατέρα άγώνες τούτου του τόπου, για ό,τι τό δίκαιο και ό,τι τό άραίο.

- Έμπρός στο δρόμο που χάραξε ό άγωνιστής 'Αλέκος Παναγούλης.

- Ο ΠΑΝΑΓΟΥΛΗΣ ΖΕΙ

- Ο ΑΓΩΝΑΣ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ...

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟΝ
ΕΔΗΚ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟΝ
ΕΔΗΚ

Θά κυκλοφορήσουν σύντομα:

- «ΟΜΑΔΑ ΣΥΝΑΓΩΝΙΣΤΩΝ» :

Τό πορτραίτο καί ήρωα
Κώστα Γεωργιάκη

«ΟΜΑΔΑ ΣΥΝΑΓΩΝΙΣΤΩΝ» :

Ε.ΔΗΛ. 1965 - 1976
Η ΧΡΟΝΙΑ ΑΓΩΝΕΣ
(Βίωσά καί νικουμέντα)

LIBRERIA
VIGLIANO
ARON